

Avalent>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Kuidas algatada kohtuasja?

Kuidas algatada kohtuasja?

Kui olete välja selgitanud, milline kohus millises liikmesriigis on pädev Teie kohtuasjaga tegelema, siis kuidas edasi toimida?

Kui soovite algatada kohtuasja, peate meeles pidama, et vaja on järgida teatavaid riiklikke menetluseeskirju. Need erinevad ja sõltuvad kohtusse pöördumise viisist, kuid nende peaesmärk on aidata Teil esitada faktilised ja õiguslikud asjaolud piisavalt selgelt ja täielikult, et kohus saaks kontrollida hagi lubatavust ja teha kohtuasjas otsuse.

Kohtuasja algatamine erineb liikmesriigiti. Samuti esineb erinevusi ühe liikmesriigi piires, sõltuvalt taotluse iseloomust ja asjaoludest ning kohtu liigist. Selleks, et algatada teatavas kohtus mõnda teatavat liiki kohtuasja, võidakse Teilt nõuda asjaomase taotluse täitmist või toimiku koostamist. Teatavatel juhtudel võib kohtuasja algatamise avalduse esitada suuliselt.

Niisuguseid erinevusi võib selgitada asjaoluga, et ka kohtutes lahendatavad vaidlused on väga erinevad ning sõltuvalt nende olemusest võib vaidluse lahendamine olla kas keerukam või lihtsam. Et lihtsustada kohtuniku tööd, võimaldada vastaspoolel end korralikult kaitsta ja tagada kogu menetluse sujuvus, on väga oluline, et esitataks kõik vajalikud dokumendid.

Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.

Kui olete kaasatud kohtuvaidlusesse, mille kõik asjaolud ei ole seotud sama riigiga, selgitage välja, [millist õigust kohaldab](#) kohus otsuse tegemisel.

Viimati uuendatud: 18/01/2019

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Belgia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Rohkem võiks kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise korda (vt asjakohane teabeleht).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumise tähtajad erinevad sõltuvalt asjast. Teie küsimustele tähtaegade kohta oskab vastata advokaat või see riigiasutus, kes annab kodanikele teavet kohtusse pöördumise kohta.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „Kohtualluvus”.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „Kohtualluvus – Belgia”.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt teabeleht „Kohtualluvus – Belgia”.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Kohtumenetluse seadustiku (*Gerechtigd Wetboek*) artikli 728 lõike 1 kohaselt peavad pooled põhimõtteliselt esindama end kohtus ise või kasutama selleks advokaadi abi.

Kui välja arvata kassatsioonikohtu (*Hof van Cassatie*) menetlus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 478 ja 1080), võivad pooled seega end ise üldkohtutes esindada ning esitada ise oma seisukohad ja kaitsevaid. Kuid kohtul on lubatud see õigus ära võtta, kui ta leiab, et isik ei suuda oma asja nõuetekohaselt või täiel määral argumenteerida tema temperamentse iseloomu või kogenumatuse tõttu (kohtumenetluse seadustiku artikkel 758).

Isik, kes otsustab mitte pöörduda kohtu poole isiklikult, võib kasutada advokaadi teenuseid.

Juriidilised isikud, näiteks kaubandusettevõtjad, võivad üksnes end ise kohtus esindada (s.t pädevast organist vahendaja kaudu) või lasta end esindada advokaadil. Neil ei ole lubatud kasutada allpool üksikasjalikult selgitatud erandit, mis on ette nähtud kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõikega 2.

Kohtumenetluse seadustikuga on pooli lubatud kohtus esindada põhimõtteliselt vaid advokaatidel. Kohtumenetluse seadustiku artiklis 440 on sätestatud, et esindamise ainuõigus on seotud õigusega pöörduda kohtu poole, õigusega esineda kohtu ees ja õigusega kasutada kaitsjana kolmandat isikut. Advokaatuuri liikmetel on samuti ainuõigus allkirjastada ühepoolseid avaldusi, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti (kohtumenetluse seadustiku artikli 1026 lõige 5).

Kassatsioonikohtu (*Hof van Cassatie*) puhul kehtib õiguslik nõue, et sekkuda tohib kassatsioonikohtu advokaadi tiitlit omav advokaat. Seda nõuet ei kohaldata isikute suhtes, kes osalevad kriminaalajades tsiviilhagejana (kohtumenetluse seadustiku artikkel 478).

Kuid seadusega on ette nähtud mitmed erandid kohtumenetluse seadustiku artiklis 728 sätestatud põhimõttest. Nimetatud artiklis on öeldud, et pooled peavad kohtumenetluse alustamisel ja edaspidi end kohtus esindama ise või laskma end esindada advokaadil (kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõiked 1 ja 2).

Õigus esindada poolt menetluse käigus hõlmab ka menetluse algatamise õigust.

Rahukohtus, kaubanduskohtus ja töökohtus võib pooli lisaks advokaadile esindada ka nende abikaasa või veresugulane või hõimlane, kellel on kirjalik volikiri ja kes on kohtule vastuvõetav (kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõige 2).

Töökohtute puhul kehtivad järgmised põhimõtted (kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõige 3):

töötajat (tööline või operaator) esindab töötajate esindusorganisatsiooni esindaja (ametiühingu esindaja), kellel on kirjalik volikiri. Ametiühingu esindaja võib teha töötaja nimel kõiki sellise esindamisega seotud toiminguid, pöörduda kohtu poole ja saada kogu teavet seoses menetlusega ja vaidluse lahendamisega; ka füüsilisest isikust ettevõtjaid võib esindada füüsilisest isikust ettevõtjate esindusorganisatsiooni esindaja, kui tegemist on vaidlustega, mis on seotud nende endi õiguste ja kohustustega, mis tulenevad asjaolust, et nad on füüsilisest isikust ettevõtjad või puudega isikud;

7. augusti 1974. aasta seaduse (millega rakendatakse õigus elatusmiinimumile) kohaldamisega seotud vaidluste puhul ja 8. juuli 1976. aasta orgaanilise seaduse (riiklike sotsiaalhoolekandekeskuste kohta; *openbare centra voor maatschappelijk welzijn* – OCMW) kohaldamisega seotud vaidluste puhul võib huvitatud isikut abistada või esindada sellise sotsiaalorganisatsiooni esindaja, mis esindab õigusaktides osutatud isikute huve.

Lisaks loetletud eranditele on mitmeid seadusest tulenevaid erandeid, mis on seotud laste hooldusõiguse ja lapsereõvidega.

Need erandid on konkreetsemalt seotud asjadega, mis on kohtule esitatud järgmistel alustel:

lapsereõvi suhtes tsiviilõiguse kohaldamise 25. oktoobri 1980. aasta Haagi rahvusvaheline konventsioon, millega nähakse ette lapse tagastamine, lapse hooldusõiguse järgimine või vanema külastamisõigus või teises riigis antud vanema külastamisõiguse korraldus; ning

laste hooldusõigust ja laste hooldusõiguse taastamist käsitlevate otsuste tunnustamise ja täitmise 20. mai 1980. aasta Euroopa konventsioon.

Neil juhtudel võib hagejat esindada prokuratuur (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1322d), kui see hageja on esitanud avalduse keskasutusele.

Seda menetlust, mille abil tehakse kindlaks, kas isikul on õigus algatada menetlus ise või peab ta kasutama advokaadi abi, kirjeldati ülevaatlilikult eespool.

Erinevused tulenevad ka sellest, mil viisil on võimalik hagi esitada.

Belgia õigusaktidega on ette nähtud erinevad viisid menetluse algatamiseks kohtus. Hagi võib esitada kohtukutse näol, vabatahtliku kohtusse ilmumise ja ning *inter partes* põhimõttest lähtuva avalduse või ühepoolse avalduse abil (vt allpool). Hagi esitamiseks tuleb esitada hagiavaldus, s.t kohtule tuleb esitada hagiavaldus isiku õiguste kaitsmiseks. See leiab aset tavaliselt nii, et kohtutäitur toimetab kätte kohtukutse.

Põhimõtteliselt on hagiavaldus esitatud, kui kätte on toimetatud kohtutäituri teatis, millega isik kutsutakse kohtusse (kohtumenetluse seadustiku artikkel 700).

Vabatahtlik kohtusse ilmumine, *inter partes* põhimõttest lähtuv avaldus ja ühepoolne avaldus on erandid sellest üldreegist.

Allpool esitatud tabelis on näidatud, kes sõltuvalt hagiavalduse esitamise viisist teeb toimingud ja kas advokaadi kasutamine on vajalik.

Toimingu tegija olenevalt hagiavalduse esitamise viisist:

Hagiavalduse esitamise viis:

Toimingu tegija

Kohtukutse (kohtumenetluse seadustiku artiklid 727–730)

Hageja (või tema advokaat) palub kohtutäituri kohtukutse kätte toimetada.

Vabatahtlik kohtusse ilmumine (kohtumenetluse seadustiku artikkel 706)

Vaidlusse kaasatud pooled (või nende advokaadid) ilmuvad kohtusse.

Inter partes põhimõttest lähtuvalt esitatud avaldus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1034a–1034e)

Hageja (või tema advokaat) esitab hagiavalduse ise.

Ühepoolne avaldus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1025–1034)

Hageja (või tema advokaat).

Advokaadi kasutamise vajadus sõltuvalt hagiavalduse esitamise viisist:

Hagiavalduse esitamise viis:

Advokaadi kasutamine.

Kohtukutse.

Sekkumine võimalik, kuid mitte kohustuslik.

Vabatahtlik kohtusse ilmumine.

Kirjalik avaldus vastuväidete esitamiseks.

Ühepoolne avaldus.

Kohustuslik sekkumine avalduse allkirjastamiseks[1]: kui ei ole sõnaselgelt ette nähtud vastupidi, tohib avalduse esitada vaid advokaat (kohtumenetluse seadustiku artikli 1027 lõige 1).

Hagi sisu sõltuvalt hagiavalduse esitamise viisist:

Tavaliselt esitatakse hagiavaldus kohtukutse näol: sisu osas piirangud puuduvad.

Inter partes põhimõttest lähtuvat avaldust (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1034a–1034e) võib kasutada mitmel seaduses sätestatud juhul. *Inter partes* põhimõttest lähtuvat menetluse algatamist käsitlevad kõige olulisemad sätted on esitatud kohtumenetluse seadustiku artiklites 704 ja 813, artikli 1056 lõikes 2, artiklites 1193a, 1320, 1344a ja 1371a ning artikli 1454 lõikes 2 ning tsiviilseadustiku (*Burgerlijk Wetboek*) artiklites 228, 331, 331a, 340f ja 487b.

Need artiklid hõlmavad eelkõige järgmisi küsimusi:

vabatahtlik sekkumine;

kinnisvara teatav müük;

elatis (taotlused elatise määramiseks, suurendamiseks, vähendamiseks või tühistamiseks);

liising-/rendilepingutega seotud avaldused;

esialgne eelarve vara arestimiseks.

Hagi esitatakse hagiavalduse näol, mis edastatakse kohtusekretärile või saadetakse kohtu kantsseleile tähitud kirjaga. Kohtusekretär kutsub pooled kohtuniku juurde istungiks ette nähtud kuupäeval.

Ühepoolset avaldust (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1025–1034) on võimalik kasutada ainult juhtudel, mis on konkreetsetl sätestatud õigusaktides, eelkõige kohtumenetluse seadustiku artiklites 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186–1189, 1192 ja 1195. Seda kasutatakse ka juhul, kui ei ole võimalik algatada võistlevuse põhimõttest lähtuvat menetlust, sest vastaspool puudub.

Seega kasutatakse ühepoolset avaldust peamiselt ühepoolsete menetluste puhul, näiteks vältimatu vajaduse korral.

Ühepoolse avalduse peab allkirjastama advokaat, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti. Vastasel juhul on see avaldus õigustühine.

Sellest tulenevalt on ühepoolse avalduse abil hagi esitamise korral advokaadi kasutamine põhimõtteliselt kohustuslik.

Kui vaidlus on seotud küsimusega, mis kuulub allpool nimetatud kohtute pädevusse, võivad pooled ilmuda vabatahtlikult neisse kohtutesse:

esimese astme kohus;

töökohus;

kaubanduskohus;

rahukohus või

politseikohus tsiviilasjade puhul.

Vabatahtliku kohtusse ilmumise korral peavad otsust taotlevad pooled allkirjastama oma deklaratsiooni kohtu koostatud protokollil all.

Kõigi hagiga vaidluste korral võib pöörduda kohtu poole sellisel kulusid ja aega kokkuhoidval viisil.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseleisse või muule haldusasutusele?

Isik, kes soovib pöörduda kohtu poole, võib võtta ühendust selle kohtu registratuuri või kantsseleiga.

Kui menetluse algatamise dokumendiks on kohtukutse, tagab kohtukutse kättetoimetamise kohtutäitur ning ta palub kohtu kantsseil registreerida see kohtuasjade registris pärast kättetoimetatud kohtukutse originaali või vajaduse korral koopia esitamist (kohtumenetluse seadustiku artikkel 718). Kohtu

kantselei peab registrit kõigi kohtuasjade kohta. Kohtuasjade registri kanne on kehtiv ainult juhul, kui see kanne tehakse hiljemalt üks päev enne seda kohtuistungit, millega seoses kohtukutse kätte toimetati. Üldine kohtuasjade register on avalik (kohtumenetluse seadustiku artikkel 719). Seega saab kostja kontrollida, kas asi, millega seoses ta on kohtusse kutsutud, on kantud üldisesse kohtuasjade registrisse.

Vabatahtliku kohtusse ilmumise korral paluvad pooled või nende advokaadid kohtu kantseleil sisestada asja kohtuasjade registrisse.

Inter partes põhimõttest lähtuva avalduse esitab hageja või tema advokaat kohtu kantseleile või saadab kohtusekretärile tähtkirjaga nii mitmes eksemplaris, nagu on huvitatud isikuid (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1034d).

Ühepoolse avalduse adresseerib advokaat kahes eksemplaris sellele kohtule, kellel palutakse avaldusega seoses otsus teha. See avaldus esitatakse ka kohtu kantseleile (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1027).

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kasutatavate keeltega seoses on asjakohane 15. juuni 1935. aasta seadus kohtumenetluses kasutatavate keelte kohta (avaldatud Belgia ametlikus väljaandes (*Moniteur belge / Belgisch Staatsblad*) 22. juunil 1935. aastal). Selle seadusega reguleeritakse keelte kasutamist Belgia tsiviil- ja kaubanduskohtutes.

Põhimõtteliselt määratakse keel kindlaks pädeva kohtu geograafilise asukoha alusel. Seaduse artikli 42 kohaselt on olemas kolm keelepiirkonda: prantsuskeelne, flaamikeelne ja saksakeelne piirkond. Lisaks on olemas kakskeelne liitlinn Brüssel (prantsuse ja flaami keel), mis seaduse kohaldamise eesmärgil koosneb järgmistest omavalitsusüksustest: Anderlecht, Auderghem, Berchem-Sainte-Agathe, Brüssel, Etterbeek, Evere, Forest, Ganshoren, Ixelles, Jette, Koekelberg, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Gilles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Uccle, Watermael-Boitsfort, Woluwé-Saint-Lambert ja Woluwé-Saint-Pierre.

Teatavatel tingimustel võib asja menetlemiseks suunata siiski kohtule, kes kasutab teist menetluskeelt. Teatavatel tingimustel võidakse põhimõtteliselt menetluse alguses taotleda menetluskeele vahetamist.

Hagiavalduse sõnastus. Kohtukutse abil esitatav hagiavaldus, *inter partes* põhimõttest lähtuv hagiavaldus või ühepoolne avaldus tuleb koostada kirjalikult ning see peab vastama konkreetsetele protseduurinõuetele. Kui asi on kantud kohtu üldisesse kohtuasjade registrisse, avab kohtusekretär menetlustoimiku. Nimetatud toimik edastatakse kohtule, kellele hagiavaldus esitati. Kui tegemist on teise astme kohtule esitatud apellatsiooniga või kui see on seotud kassatsioonikohtuga, edastatakse toimik ka kõrgema astme kohtu kantseleile.

Praegu ei ole võimalik esitada hagiavaldust faksi või e-posti teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Seadusega ei ole ette nähtud eeltrükitud vormi menetluse algatamiseks, kuid hagiavaldus peab sisaldama mitmeid teabelemente. Kui hagiavaldus neid elemente ei sisalda, on avaldus seaduse kohaselt õigustühine.

Kohtukutse abil esitatav hagiavaldus, *inter partes* põhimõttest lähtuv hagiavaldus ja ühepoolne avaldus peavad vastama mitmetele kohtumenetluse seadustikust tulenevatele nõuetele. Vastasel juhul on nad õigustühised. Need kohustuslikud elemendid on peamiselt seotud kaasatud poolte isikuandmetega, avalduse esemega, pädeva kohtu kindlaksmääramisega ja kohtuistungi kuupäevaga.

Seega peaks kohtukutse muu hulgas sisaldama järgmist teavet (kohtumenetluse seadustiku artiklid 43 ja 702):

kohtutäituri allkiri;

hageja perekonnanimi, eesnimed ja elukoht;

nende isikute perekonnanimed, eesnimed ja elukohad või – püsiva elukoha puudumisel – praegune aadress, kellele kohtukutse kätte toimetatakse;

hagiavalduse ese ja avalduses sisalduvate argumentide lühikokkuvõte;

selle kohtu nimi, kellele hagiavaldus esitatakse;

kohtukutse kättetoimetamise päev, kuu, aasta ja koht; ning

üksikasjad kohtuistungi toimumise koha, kuupäeva ja kellaaja kohta.

Inter partes põhimõttest lähtuvalt esitatud avaldus (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1034b) peab sisaldama järgmist teavet:

päev, kuu, aasta;

hageja perekonnanimi, eesnimi, amet ja elukoht ning vajaduse korral ametinimetus ja äri- või ettevõttere registrisse kandmise number;

selle isiku perekonnanimi, eesnimi, elukoht ja vajaduse korral ametinimetus, kellele kohtukutse kätte toimetatakse;

hagiavalduse ese ja avalduses sisalduvate argumentide lühikokkuvõte;

selle kohtu nimi, kellele hagiavaldus esitatakse;

hageja või tema advokaadi allkiri.

Ühepoolne avaldus peab sisaldama järgmist teavet (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1026):

päev, kuu ja aasta;

hageja perekonnanimi, eesnimi, amet ja elukoht ning vajaduse korral tema õigusesindajate perekonnanimed, eesnimed, elukohad ja ametinimetused;

hagiavalduse ese ja avalduses sisalduvate argumentide lühikokkuvõte;

selle kohtu nimi, kes hakkab asja menetlema;

menetlusosalise advokaadi allkiri, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti.

Vabatahtliku kohtusse ilmumise korral esimeses astmes (esimese astme kohtus, töökohtus, kaubanduskohtus, rahukohtus või politseikohtus tsiviilasjade korral) koostab kohus otsust taotlevate poolte deklaratsioonidest aruande. Pooled annavad sellele dokumendi lõpus allkirja vastavalt kohtumenetluse seadustiku artiklile 706.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kohtule tuleb tõepoolest menetluse eest tasuda. Menetlusega seotud kulud hõlmavad eelkõige templimaksu, kohtu kantselei tasusid ja registrimaksu, hagi esitamisega seotud kulusid ja riigilõive ning kohtumäärusest ärakirja tegemise tasusid (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1018).

Menetluse algatamisel peab hageja tasuma registrimaksu. Kohtu kantselei tasud hõlmavad kande tegemist kohtuasjade registrisse, dokumentide koostamise tasu ja tasu kinnitatud koopiate tegemise eest. Kulud nõutakse kooskõlas kohtumenetluse seadustiku artikliga 1017 üldjuhul sisse kaotanud poolelt mis tahes lõplikus kohtuotsuses ja vajaduse korral tavatoiminguna. Kohus võib kulusid käsitleva otsuse tegemise edasi lükata. Sel juhul jaotab kohtuotsuse välja kuulutanud kohus kulud osadeks mis tahes poole taotluse alusel.

Advokaaditasud ja -kulud ei ole kohtukuludega hõlmatud. Need lepitakse kokku advokaadi ja tema kliendi vahel. Seega tasuvad kõik pooled oma advokaaditasud ja -kulud ise.

Kaotanud pool võib olla kohustatud tasuma seadusest tulenevat hüvitist teise poole õigusesindaja kulude katmiseks (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1018 ja 1022). Tegemist on ühekordselt tasutava summaga võitnud poole advokaaditasude ja tasudel põhineva hüvitise katmiseks. Selle tasudel põhinevad hüvitise suurus ning viis, kuidas see arvutatakse ja määratakse, on sätestatud 26. oktoobri 2007. aasta kuninglikus dekreedis.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

(Vt teabeleht „Õigusabi“.)

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus loetakse realselt esitatuks, kui see on kantud üldisesse kohtuasjade registrisse ning seda isegi vabatahtliku kohtusse ilmumise korral. Hagiavaldusel põhinevad menetlused ja esialgse õiguskaitsse menetlused kantakse spetsiaalsesse kohtuasjade registrisse, millega tegelikult tunnistatakse, et nad on algatatud.

Kaasatud pooled ei saa mingit kinnitust, kuid neil on võimalik tutvuda üldise kohtuasjade registriga eesmärgiga veenduda, et asi on registrisse kantud. Kui hagiavalduse kohta on kanne tehtud, on kohtu ülesanne teha asi kohta otsus.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Üldjuhul annab menetluse käigu kohta teavet poole advokaat, kui pool kasutab tema teenuseid. Samuti on võimalik saada teavet selle kohtu kantseleist, kus asi menetletakse. Ka kohtukutse sisaldab teavet kohtuistungis kuupäeva ja asja menetleva kohtu kohta.

Esimeses etapis antakse konkreetset teavet esimese kohtuistungis kohtu kohta.

Kohtukutse puhul annab kohtuürituse hagejale teada, millisel kuupäeval toimub esimene kohtuistung, mis kujutab endast menetluse esimest etappi.

Inter partes põhimõttest lähtuva avalduse või vabatahtliku kohtusse ilmumise korral teavitab pooli kohtusekretär.

Ühepoolse avalduse korral kohtuistungit ei toimu, kuid kohtusekretär võib siiski kutsuda hageja kohtusse, kui kohtunik soovib esitada küsimusi.

Teises etapis valmistatakse asi ette kohtumenetluseks. Pooltele määratakse õigusaktidega ette nähtud tähtaeg (kohtumenetluse seadustiku artikli 747 lõige 1) dokumentide ja tõendite esitamiseks (kirjalikud argumendid ja kaitselused). Kui neist tähtaegadest kinni ei peeta, võidakse kohaldada kohtumenetluse seadustiku artikli 747 lõikes 2 sätestatud karistusi.

Kui asi on kohtumenetluseks valmis ja seda ollakse valmis argumenteerima, paluvad pooled kindlaks määrata istungi kuupäeva. Periood, mille jooksul istungi toimumise kuupäev kindlaks määratakse, sõltub kohtu töökoormusest ja ajast, mida on võimalik asja menetlemiseks eraldada. Mõne asja puhul (hindamised, poolte ja tunnistajate küsitlemine jne) esile kerkivate protseduuriliste küsimuste tõttu on menetluse kestus raske eelnevalt hinnata. Menetlused võivad ka katkeda või need võidakse peatada või isegi tühistada protseduuriliste küsimuste tõttu.

Kohtuistungis lõpus võetakse arutelu kokku ja kohus kaalub asja. Põhimõtteliselt peab kohus kuulutama otsuse välja ühe kuu jooksul pärast seda, mil asja on kaalutud vastavalt kohtumenetluse seadustiku artiklile 770.

Viimati uuendatud: 12/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Bulgaaria

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

On olemas ka alternatiivsed vaidluste lahendamise menetlused (vt „[Kohtualluvus](#)“).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on erinevad, olenedes asjast (vt „[Menetlustähtajad](#)“). Tähtaegade küsimust selgitab advokaat.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt „[Kohtualluvus – Bulgaaria](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt „[Kohtualluvus – Bulgaaria](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hageja võib hagi esitada isiklikult või volitatud esindaja kaudu. Hagiavaldusele tuleks lisada esindaja volikirj.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleks esitada kohtu registratuuri või kantseleisse isiklikult või volitatud esindaja kaudu. Hagiavaldusi võtavad vastu kohtu töötajad (tavaliselt kohtusekretärid) kohtu tööajal. Hagiavalduse võib saata ka posti teel kohtu kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavaldus tuleks esitada kohtule kirjalikult ja see peab olema bulgaaria keeles. Hagiavalduse võib saata posti teel, kuid mitte faksi või e-posti teel.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud, et kõikidele poolte esitatavatele võrkeelsetele dokumentidele tuleb lisada poolte kinnitatud tõlge bulgaaria keelde.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavaldus tuleks esitada kirjalikult. Selleks ei ole eraldi vorme, välja arvatud täitedokumendi, selle väljastamise taotluse ja muude tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaste täitedokumendi taotlemisega seotud dokumentide vormid (mille on heaks kiitnud justiitsministerium). Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud hagiavalduse miinimumnõuded, kuid vormi ennast ei ole selles sätestatud. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt peab hagiavaldus sisaldama kohtu nime; hageja ja kostja, nende õigusesindajate või esindajate (kui neid on) nime ja aadressi; hageja isikukoodi ning hageja faksi- ja teleksinumbrid (kui need on olemas); hagi hindu, kui seda saab rahaliselt hinnata; hagi aluseks olevaid asjaolusid, hagi eset ja hagiavalduse esitaja allkirja. Hageja peab hagiavalduses märkima, milliseid tõendeid ta esitab ja milliseid faktilisi asjaolusid ta kavatseb nendega tõendada, ning esitada kõik tema käsutuses olevad kirjalikud tõendid.

Hageja või hageja esindaja peab hagiavalduse allkirjastama. Kui hagiavalduse esitab hageja esindaja, tuleb hagiavaldusele lisada volikirj, mis kinnitab, et esindaja on volitatud hagi esitamaks. Kui hageja ei oska hagiavaldust allkirjastada või ei ole võimeline seda tegema, peaks selle allkirjastama volitatud isik ja tuleks märkida põhjused, mis seda ei ole allkirjastanud hageja. Hagiavaldus esitatakse kohtusse koos nii mitme ärakirjaga, kui mitu kostjat on.

Hagiavaldusele tuleb lisada volikirj, kui hagiavalduse esitab esindaja; riigilõivude ja muude kohtukulude tasumist kinnitav dokument; hagiavalduse ja selle lisade ärakirjad (üks igale kostjale).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulud?

Kohtusse pöördumisega kaasnevad kohtulõivud, mis sõltuvad hagi hinnast ja menetluskuludest. Kui hagi hindu ei ole võimalik kindlaks määrata, määrab kohtulõivud kohus. Hagi hinna määrib hageja. Hagi hind on kohtuasja eseme väärtuse rahaline väljendus.

Kostja või kohus omal algatusel võib hagihinnaga seotud küsimused tõstatada hiljemalt esimesel kohtuistungil. Kui hageja märgitud hind on ebareaalne, määrab hagihinna kohus. Kohtulõive on kahte liiki: lihtlõivud ja proportsionaalsed lõivud. Lihtlõivud määratakse menetluse materiaalsete, tehniliste ja halduskulude põhjal. Proportsionaalsed lõivud põhinevad hagihinnal. Lõivu tuleb ministrite nõukogu heakskiidetud määras tasuda kohtuliku kaitse või õiguskaitsevahendi kohaldamise taotluse esitamisel ja sellise dokumendi väljastamisel, mille eest tuleb tasuda lõiv.

Kohtulõivu tasutakse tavaliselt pangaülekandega kohtu kontole avalduse esitamisel. Kumbki menetluspool peab taotletud teenuse kulud kohtule ette tasuma. Mõlema poole taotlusel või kohtu algatusel tasuvad kõik kulud olenevalt asjaoludest mõlemad pooled või tasub need üks pool.

Riigilõive ja asja läbivaatamise kulusid ei pea tasuma: töösuhetest tulenevates vaidlustes hagejad, kes on töölised, töötajad või ühistuliikmed; elatisnõuete puhul; prokurööri algatatud menetlustes; hagejad kuriteokahjude hüvitamise asjades seoses jõustunud süüdimõistmisega, või sellisele poolele kohtu poolt määratud eriesindajad, kelle aadress ei ole teada.

Riigilõive ja asja läbivaatamise kulusid ei kohaldata nende füüsiliste isikute suhtes, kellel ei ole kohtu hinnangul piisavalt rahalisi vahendeid. Kohtukulude tasumisest vabastamise taotluse rahuldamisel arvestab kohus isiku ja tema perekonna sissetulekut, deklareeritud vara, perekonnaseisu, tervist, tööhõiveseisundit, vanust ja muid asjaolusid. Sel juhul tasutakse kohtukulud selleks kohtu eelarves ette nähtud summadest. Võlgniku pankrotiavalduse esitamisel ei tule riigilõive tasuda. Need nõutakse sisse varalt, kui vara äriseaduse (*Търговски закон*) kohaselt jagatakse.

Kui hagi rahuldatakse täielikult või osaliselt, mõistab kohus kostjalt hageja kasuks välja osa menetluskulusid (kohtulõivud, advokaaditasud, kohtusse ilmumise ja tõendite kogumise kulud) proportsionaalselt rahuldatud nõude summaga. Kui hagejale on antud tasuta õigusabi, mõistetakse selle kulud kostjalt välja proportsionaalselt rahuldatud nõude summaga. Kui kohtumenetlus lõpetatakse otsust tegemata, on kostjal õigus kulude hüvitamisele, ja kui kohus jätab hagi rahuldamata, on kostjal õigus nõuda kantud kulude tasumist proportsionaalselt rahuldamata jäetud nõude summaga.

Advokaaditasud lepitakse kokku kliendi ja advokaadi vahel ning tasutakse tavaliselt õigusteenuse osutamise lepingu allkirjastamisel vastavalt kõnealuses lepingus sätestatud maksetingimustele.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt „Õigusabi“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohus registreerib posti teel saadud hagiavaldused ja muud dokumendid ning kohtu tööajal isiklikult kohale toimetatud dokumendid sissetulnud kirjade registreerimise raamatus nende saabumise päeval. Hagi arvatakse ametlikult esitatuks alates päevast, mil kohus hagiavalduse kätte saab. Kui hagiavaldus saadetakse postiga või kui selle saab kätte vale kohus, arvatakse see kättesaaduks alates lähetuskuupäevast või vales kohtus kättesaamise kuupäevast. Kohus kontrollib hagiavalduse nõuetekohasust. Kui hagiavaldus ei vasta nõuetele või kõiki nõutud dokumente ei ole lisatud, palutakse kostjal puudused nädala jooksul kõrvaldada ja teda teavitatakse sellest, kas tal on õigust saada menetlusabi. Kui hageja aadressi ei ole märgitud ja see ei ole kohtule teada, riputatakse kohtu ruumides selleks määratud kohta üheks nädalaks üles vastavasisuline teade. Kui hageja neid puudusi õigeaks ajaks ei kõrvalda, siis hagiavaldus ja selle lisad tagastatakse. Kui hageja aadress ei ole teada, hoitakse hagiavaldust kohtu registratuuris, et selle saaks hagejale üle anda. Sama kehtib siis, kui hagiavalduse puudused tehakse kindlaks menetluse käigus. Hagi arvatakse esitatuks muudetud hagiavalduse kättesaamise kuupäeval. Kui kohus leiab hagiavaldust kontrollides, et see on vastuvõetamatu, tagastab ta hagiavalduse. Hagiavalduse tagastamine hagejale ei takista hagejat hagiavaldust uuesti kohtusse esitamast. Sel juhul arvatakse hagi esitatuks hagiavalduse taasesitamise kuupäeval.

Kohtuorganid ei saada eraldi kinnitust selle kohta, et hagi on nõuetekohaselt esitatud, kuid tehakse teatavad toimingud, mis seda näitavad. Kui hagiavaldus on nõuetekohaselt koostatud ja esitatud ning kõik nõutud dokumendid on lisatud, saadab kohus kostjale selle ärakirja. Ärakiri sisaldab ka hagiavalduse lisasid. Kostjal palutakse esitada hagile ühe kuu jooksul kirjalik vastus ja talle teatatakse, millist teavet see peab sisaldama. Kostjat teavitatakse ka vastamata või oma õiguste kasutamata jätmise tagajärgedest ja sellest, kas tal on võimalik saada menetlusabi, kui tal on selleks õigus. Kostja kirjalik vastus peaks sisaldama kohtu nime ja kohtuasja numbrit; kostja, tema õigusesindaja või volitatud esindaja (kui see on olemas) nime ja aadressi; kostja seisukohta hagi vastuvõetavuse ja põhjendatuse kohta; kostja seisukohta hagi aluseks olevate asjaolude kohta; vastuväiteid hagile ja nende aluseks olevaid asjaolusid; vastuse esitaja allkirja. Kostja peab hagi vastuses märkima, milliseid tõendeid ta esitab ja milliseid faktilisi asjaolusid ta kavatses nendega tõendada, ning esitama kõik tema käsutuses olevad kirjalikud tõendid. Vastusele peavad olema lisatud volikirja (kui vastuse esitab volitatud esindaja); vastuse ja selle lisade ärakirjad (üks igale hagejale). Kui kostja ettenähtud tähtaja jooksul kirjalikku vastust ei esita, et avaldada oma seisukohta, esitada vastuväiteid, vaidlustada koos hagiavaldusega esitatud dokumendi õigsust, esitada vastuhagi, täiendavat taotlust või kaasata tema poolel menetlusse kolmandat isikut, kaotab ta võimaluse seda hiljem teha, kui tema tegevusetus ei ole tingitud erandlikest ettenägematustest asjaoludest.

Pärast esitatud hagiavalduse nõuetekohasuse ja vastuvõetavuse kontrolli otsustab kohus, kuidas menetlust jätkata, ning vastab poolte taotlustele ja vastuväidetele, mis puudutavad kõiki kohtueelseid küsimusi ja tõendite lubatavust. Kohus võib määrata ka lepituse või muu vaidluse vabatahtliku lahendamise meetodi.

Kohus määrab asja arutamisele avalikul kohtuistungil, kuhu ta kutsub pooled. Kohtusekretär saadab kohtukutsed pooltele, kellele toimetatakse kätte kohtumääruse ärakiri.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus nähakse kaubandusasjades ette dokumentide vahetamine vastaspoolte vahel. Kui vastus on kätte saadud, saadab kohus selle ärakirja koos lisadega hagejale, kes võib esitada kahe nädala jooksul täiendava avalduse. Täiendavas avalduses võib hageja algset avaldust täiendada ja selgitada. Pärast täiendava avalduse kättesaamist saadab kohus selle ärakirja koos lisadega kostjale, kes võib kahe nädala jooksul vastuse esitada. Täiendavas vastuses peab kostja vastama täiendavale avaldusele.

Pärast vahetatud dokumentide nõuetekohasuse ja esitatud hagide vastuvõetavuse, sealhulgas nende hinna ning poolte muude taotluste ja vastuväidete kontrolli, otsustab kohus kohtueelsed küsimused ja tõendite vastuvõetavuse. Kohus määrab kuupäeva asja arutamiseks avalikul kohtuistungil, kuhu ta kutsub pooled, saates hagejale täiendava vastuse, ja edastab oma määruse pooltele. Ta võib määrata lepituse või muu vaidluse vabatahtliku lahendamise meetodi. Kui kõik tõendid on dokumentide vahetamise käigus esitatud ja kui lepitakse kokku, et pooltel ei ole vaja kohtuistungil osaleda, ning kui pooled seda soovivad, võib kohus arutada asja nõupidamistoas, andes pooltele võimaluse esitada kirjalikult kaitseargumente ja vastuseid.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik sisaldab erisätteid, millega reguleeritakse teatavaid menetlusi – lihtmenetlusi, abieluasjade menetlusi, perekonnaseisu asju, teovõimetust, pärandi kohtulikku jagamist, vara omandiõiguse kaitset ja taastamist, lepinguid, masshagisid ja täitedokumendi väljastamise taotlusi, õiguskaitseabinõude kohaldamise menetlusi, kaitsetaotlusi ja täitemenetlust. Äriseaduses on sätestatud erieeskirjad maksejõuetusmenetluse ja sellega seotud avalduste kohta.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus kutsub pooled asja arutamiseks kohtuistungile. Kui menetlus on alanud, ei saadeta nõuetekohaselt kohale kutsutud pooltele kutset järgmisele kohtuistungile, kui selle kuupäev on neile kohtuistungil teatavaks tehtud. Kohtukutse väljastatakse hiljemalt üks nädal enne kohtuistungit. Seda eeskirja ei kohaldata täitemenetluses. Kohtukutse sisaldab selle väljastanud kohtu nime, kohtusse kutsutu nime ja aadressi, teavet selle kohta, millises kohtuasjas ja kellena teda kohtusse kutsutakse, kohtuistungit kohta ja aega ning ilmumata jätmise õiguslikke tagajärgi.

Kohus edastab pooltele iga eraldi edasi kaevatud määruse ärakirja.

Pooli teavitatakse kohtu määratud menetlustoimingute tähtaegadest, kuid mitte seaduses sätestatud tähtaegadest.

Viimati uuendatud: 19/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [CS](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Tšehhi

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kõigil on õigus pöörduda oma ohus või rikutud õiguste kaitseks kohtusse. Alati on soovitatav püüda esmalt vaidlus rahumeelselt lahendada. Vaidluse lahendamiseks võib kasutada ka kohtuväliseid viise. Teatavates tsiviilõiguse valdkondades lubab riik asjaomase õigusliku suhte pooltel anda vaidlus lahendamiseks mõnele teisele eraõiguslikule asutusele. Tšehhi Vabariigis toimub see vahekohtumenetluse korras, mida reguleeritakse muudetud vahekohtumenetluste ja vahekohtu otsuste täitmise seadusega nr 216/1994 (õigusaktide kogumik). Vahekohtumenetluse tulemusel tehakse vahekohtuotsus, mis on vaidluse mõlemale poolele siduv ning võrdväärne täitmisele pööratava kohtuotsusega. Lepitusmenetlust asjades, mis ei ole kriminaalasjad, reguleeritakse seadusega nr 202/2012, mis käsitleb lepitusmenetlust ja millega muudetakse teatavaid seadusi (õigusaktide kogumik, edaspidi „lepitusmenetluse seadus“). Lisateavet leiab teabelehel „Vaidluste kohtuväline lahendamine – Tšehhi Vabariik“.

Pärast kohtusse pöördumist on kohtuasja olemusest sõltuvalt võimalik paluda kohtul lahendada vaidlus vastastikuse kokkuleppe teel (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklid 67–69 ja artikkel 99). Heakskiidetud kohtulikul kokkuleppel on lõpliku kohtuotsusega võrdne mõju. Ühtlasi on see kohtuotsuse täitmisele pööramise dokument (täitedokument). Heakskiidetud kohtuliku kokkuleppe puhul ei ole kohtuotsust vaja teha.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on eri kohtuasjade puhul erinevad ja seepärast on soovitatav küsida õigusnõu võimalikult varakult. Hagi tuleb esitada pädevale kohtule enne aegumistähtaaja möödumist (st aegumistähtaaja jooksul).

Seadusjärgse tähtaaja lõppemise tingitud haginõude aegumise puhul võlgniku kohustus ei kao, vaid väheneb. See tähendab, et võlga ei saa sisse nõuda, kui võlgnik tugineb haginõude aegumisele. Haginõude aegumist reguleeritakse üldiselt tsiviilseadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artiklitega 609–653. Üldine nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ja see algab päevast, millal seda õigust oli võimalik esimest korda kasutada. Konkreetset aegumistähtaajat sõltuvad kasutatava õiguse olemusest.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „Kohtualluvus – Tšehhi Vabariik“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Kohtute pädevus määratakse kindlaks *territoriaalset, sisulist ja funktsionaalset kohtualluvust* reguleerivate eeskirjade alusel.

Territoriaalne kohtualluvus määrab kindlaks sama liiki kohtute pädevuse ulatuse. Sellega määratakse konkreetne esimese astme kohus, kes peab konkreetset kohtuasja menetlema ja selles otsuse tegema. Territoriaalse kohtualluvuse kindlaksmääramise põhinormid on sätestatud muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklites 84–89a. Tuleb siiski meele pidada, et teatavatel juhtudel reguleerib territoriaalselt kohtualluvust vahetult kohaldatav ELi õigus, mis on liikmesriigi õiguse suhtes ülimalislik (vt mitte ainult rahvusvahelist, vaid ka territoriaalset kohtualluvust reguleeriva määruse nr 1215/2012 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) teatavad sätted), mis tähendab, et Tšehhi õiguse kohased territoriaalse kohtualluvuse normid ei ole alati kohaldatavad.

Kui eelnimetatud seaduses ei ole sätestatud teisiti, on territoriaalne pädevus selle menetluspoole üldise kohtualluvuse järgsel kohtul (üldkohus), kelle vastu hagi esitatakse (kostja). Üldkohus on alati maakohus. Kui kohtuasja on esimeses astmes pädev menetlema piirkonnakohus, on territoriaalne pädevus sellel piirkonnohtul, mille tööpiirkonnas asub menetluspoole elukohta järgne üldkohus (maakohus). Kui hagi esitatakse mitme kostja vastu, on territoriaalne pädevus ühe kostja üldkohtul.

Füüsilise isiku puhul on üldkohus see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku elukoht, ja kui tal elukoht puudub, siis see kohus, mille tööpiirkonnas asub tema viibimiskoht. Elukohta all mõeldakse kohta, kus isik elab kavatsusega viibida seal alaliselt (võimalik, et selliseid kohti on mitu ja sellisel juhul on kõik vastavad kohtud üldkohtud).

Ettevõtlusega tegeleva füüsilise isiku üldkohus on äritegevusega seotud juhtudel see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku tegevuskoht (tegevuskoht on avalikku registrisse kantud aadress); kui isikul tegevuskoht puudub, siis see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku elukoht, ja kui isikul elukoht puudub, siis see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku viibimiskoht.

Juriidilise isiku üldkohus määratakse kindlaks tema registrijärgse asukoha järgi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artiklid 136–137).

Pankrotihalduri üldkohus on tema ametiülesannete täitmisel see maakohus, mille tööpiirkonnas asub halduri registrijärgne asukoht.

Erinorme kohaldatakse selle üldkohtu suhtes, kuhu võib esitada hagi riigi vastu (kohus, mille tööpiirkonnas asub erioigusnormi kohase pädevusega riigi organisatsioonilise üksuse registrijärgne asukoht; kui territoriaalse pädevusega kohut ei ole võimalik sel viisil kindlaks määrata, siis kohus, mille tööpiirkonnas nõude esitamise aluseks olev sündmus toimus), omavalitsuse suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas omavalitsus asub) ja suurte haldusüksuste suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas asuvad nende haldusüksuste haldusorganite registrijärgsed asukohad).

Kui Tšehhi kodanikust kostjal ei ole üldkohut või ei ole tal seda Tšehhi Vabariigis, on pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub tema viimane teadaolev elukoht Tšehhi Vabariigis. Omandiõigusega seotud asju võib isiku suhtes, kellel ei ole muud pädevat kohut Tšehhi Vabariigis, arutada kohus, mille tööpiirkonnas asub isiku vara.

Hagi (kohtumenetluse algatamise ettepanek) välisriigi juriidilise isiku vastu võib esitada ka kohtule, mille tööpiirkonnas Tšehhi Vabariigis selle ettevõtte või selle ettevõtte organisatsiooniline üksus asub.

Sisuline kohtualluvus määrab kindlaks eri liiki kohtute pädevuse ulatuse, määrates kohtu, mis peab menetlema asja esimeses astmes.

Tsiviilkohtumenetluses on kohtute sisulise pädevuse kohaselt kohtuasja esimeses astmes pädevad menetlema maakohud, välja arvatud juhul, kui seaduses on sõnaselgelt sätestatud, et sisuline pädevus on piirkonnohtutel või Tšehhi Vabariigi Ülemkohtul.

Funktsionaalne kohtualluvus määrab kindlaks selliste eri liiki kohtute pädevuse ulatuse, mis arutavad samu kohtuasja üksteise järel olukordades, mis hõlmavad tavaliste ja erakorraliste edasikaebuste esitamist (teisisõnu määratakse kindlaks, milline kohus teeb otsuse tavalises korras ja milline erandkorras esitatud edasikaebuse kohta).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Nagu eespool juba mainitud (vt vastus 4. küsimusele), näeb kohtute sisuline pädevus tsiviilkohtumenetluses ette, et kohtuasju on pädevad esimeses astmes menetlema peamiselt maakohud.

Muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 9 lõikes 2 loetletud erandjuhtudel saab esimeses astmes kohtuasju menetleda ja neis otsuse teha ka piirkonnakohtus. See puudutab peamiselt otsuseid asjades, mis nõuavad teatavat spetsialiseerumist, ning faktiliselt ja õiguslikult keerukamates asjades. Piirkonnakohtud lahendavad esimese astme kohtutena järgmisi vaidlusi:

- a) pensionikindlustushüvitiste enammakstud summade vastastikust arveldamist puudutavad töandja ja hüvitise saaja vahelised vaidlused, riiklikku sotsiaaltoetust ja toimetulekutoetust käsitlevad vaidlused ning ravikindlustushüvitise saamise õiguse tulemusel makstud regressiivsete hüvitismaksete vastastikust arveldamist puudutavad vaidlused;
- b) vaidlused, mis puudutavad streigi või töösulu ebaseaduslikkust;
- c) vaidlused, mis puudutavad välisriigi või välisriigi kodanike diplomaatilist puutumatus ja eesõigusi, kui need vaidlused kuuluvad Tšehhi kohtute pädevusse;
- d) vaidlused, mis käsitlevad kollektiivlepingust tulenevate kohustuste täitmist puudutavate vahekohtu otsuste tühistamist;
- e) kohtuasjad, mis tulenevad äriühingute, heategevusorganisatsioonide, heategevusfondide ja sihtkapitalide loomisega seotud õigussuhetest, ning ärikorporatsioonide, nende partnerite või liikmete vahelised vaidlused ning partnerite ja liikmete omavahelised vaidlused, mis on seotud nende ärikorporatsioonis osalemisega;
- f) ärikorporatsioonide, nende partnerite või liikmete ja põhikirjajärgsete organite liikmete või likvideerijate vahelised vaidlused, kui need käsitlevad suhteid seoses põhikirjajärgsete organite liikmete ülesannete täitmise või likvideerimisega;
- g) autoriõiguse seadusest tulenevad vaidlused;
- h) vaidlused, mis on seotud õiguste kaitsega, mida on rikkunud või mida ohustab ebaaus konkurents või ebaseaduslikud konkurentsi piirangud,
- i) asjad, mis puudutavad juriidilise isiku nime ja maine kaitset;
- j) finantstagatiste, käskvekslite, lihtvekslite ja investeerimisvahenditega seotud vaidlused;
- k) börsil kaubeldavate kaupadega seotud vaidlused;
- l) asjad, mis on seotud omanike ühistu üldkoosolekute ja nendest tulenevate vaidlustega, välja arvatud vaidlused, mis on seotud ühistu liikmete panusega hoone ja selle ümbruse haldamisse, teenuste eest ettemaksu tasumisega ja teenusekulude jagamise meetodiga;
- m) asjad, mis on seotud äriühingute ja ühistute ümberkorraldamisega, sealhulgas mis tahes erioigusaktide kohased kahju hüvitamise menetlused;
- n) vaidlused seoses ettevõtte või selle osa ostmise või rentimisega;
- o) vaidlused, mis puudutavad piirmäära ületavaid ehitustööde riigihankelepinguid, sealhulgas selliste lepingute täitmiseks vajalikke tarneid.

Tšehhi Vabariigi Ülemkohus on esimese ja ainsa astmena pädev tunnustama abieluasju puudutavaid välisriikide kohtuotsuseid (see ei kehti teiste ELi liikmesriikide kohtuotsuste tunnustamise kohta, kui kohaldatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000) ning lahendama põlvnemise tuvastamise ja välistamisega seotud kohtuvaidlusi vastavalt rahvusvahelist eraõigust käsitleva seaduse nr 91/2012 (õigusaktide kogumik) artiklile 51 ja artikli 55 lõikele 1.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Tšehhi tsiviilkohtumenetluses ei ole kohustuslik kasutada enda esindamiseks advokaati.

Õigus olla enda nimel kohtuasjades hagejaks ja kostjaks

Kõik võivad osaleda kohtumenetluses iseseisvalt kohtumenetluse poolena oma õigus- ja teovõime piires (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 20 lõige 1). Füüsilisel isikul tekib õigus olla enda nimel kohtuasjas hagejaks täisealiseks saamisega. Isik jõuab täisikka, kui ta saab 18aastaseks. Alaealisena võib isik olla enda nimel kohtuasjas hagejaks, kui rahuldatakse tema taotlus õigus- ja teovõime saamiseks (vt tsiviilseadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artikkel 37) või kui isik abiellub. Kui menetluspool ei ole täielikku õigust olla enda nimel kohtuasjas hagejaks, võib teda menetluses esindada esindaja. Ka piiratud õigus- ja teovõimega täisealisel isikul võib puududa õigus olla enda nimel hagejaks ja kostjaks.

Esindusõigus tuleneb seadusest või valitsusasutuse otsusest (seadusjärgne esindamine) või tekib volikirja alusel. Menetluses osaleva menetluspooli esindaja peab esitama tõendid esindusõiguse kohta.

Füüsilist isikut, kes ei ole võimeline kohtumenetluses iseseisvalt osalema, peab esindama eestkostja või hooldaja (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklid 22–23 ja artikkel 29a).

Menetluspooli (kes on õigus- ja teovõimelised) võib esindada volikirja alusel ka kolmas isik (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklid 24–28a).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagi (kohtumenetluse algatamise ettepanek) tuleb esitada kohtule, millel on *sisuline, territoriaalne ja funktsionaalne pädevus asja lahendada*. Tšehhi kohtute aadressid on avaldatud justiitsministeeriumi veebisaidil <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx>.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Tsiviilkohtumenetluses on pooled võrdsed ja neil on õigus asja kohtulikule arutamisele nende emakeeles (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 18). Hageja võib esitada hagi (kohtumenetluse algatamise ettepaneku) oma emakeeles. Hagi (kohtumenetluse algatamise ettepaneku) kiirema läbivaatamise võimaldamiseks on siiski soovitatav lisada kohtule esitatavatele dokumentidele ka nende tšehhikeelne tõlge.

Kohtumenetluse algatamise ettepaneku võib esitada kirjalikult (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 42). Kirjalik avaldus tuleb esitada paberil või elektroonilisel kujul e-posti või faksi teel. Pärast e-posti või faksiga saadetud asjaolusid sisaldava kirjaliku avalduse esitamist tuleb hiljemalt kolme päeva jooksul esitada originaalavaldus või identse teksti kirjalik esildis. Kui dokument esitatakse elektroonilisel kujul koos kinnitatud e-allkirjaga (vastavalt muudetud e-allkirja seadusele nr 227/2000 (õigusaktide kogumik)) või elektroonilisel kujul vastavalt erioigusaktile (elektrooniliste dokumentide ja dokumentide lubatud teisendamise seadus nr 300/2008 (õigusaktide kogumik)), ei ole dokumentide originaale vaja hiljem esitada.

Kohtumenetluse algatamise ettepaneku ja täitekorralduse taotluse võib esitada suuliselt ja registreerida (vt muudetud erikohtumenetluse seaduse nr 292/2013 (õigusaktide kogumik) artikkel 14) ainult menetluste puhul, mida võib algatada ka vastava ettepanekuta, või menetluste puhul, mis on seotud abiellumisloa taotlemisega, kaitse taotlemisega koduvägivalda eest, põlvnemise tuvastamise või välistamisega ning lapsendamisega. Maakohud on kohustatud need avaldused arhiveerima ja viivitamata pädevale kohtule edastama. Seda liiki avaldustel on sama mõju nagu pädevale kohtule esitatud avaldustel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Eraldi vorme hagiavaldusel (kohtumenetluse algatamise ettepanekul) ei ole. Hagiavaldus (kohtumenetluse algatamise ettepanek) peab sisaldama üldandmeid (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 42 lõige 4) ja teatavaid konkreetseid andmeid (vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 79 lõige 1).

Üldandmed hõlmavad selle kohtu nime, kellele ettepanek on adresseeritud, ja selle isiku nime, kes hagi esitab. Hagiavalduses peab olema ka selgelt väljendatud hagi ese ja eesmärk ning sellel peab olema allkiri ja kuupäev.

Konkreetsed andmed hõlmavad poolte perekonnanimesid, eesnimesid ja aadresse või poolte sünnikuupäevi ja isikukoode (juriidilise isiku puhul ärinimi või nimi ja registrijärgne asukoht, registrikood, riigi nimi ja teda kohtus esindav organisatsiooniline üksus) ning vajaduse korral ka nende esindajate andmeid ning peamiste asjaolude kirjeldust ja nende tõendite kirjeldust, millele hageja tugineb. Samuti peab olema selgelt väljendatud hageja nõue.

Kui ettepanek vajalikke andmeid ei sisalda või kui need on arusaamatud või ebaselged, palub kohus hagejal need puudused kindla aja jooksul kõrvaldada.

Kui hageja seda ei tee ja selle tulemusel ei saa menetlusega edasi minna, jätab kohus menetluse algatamise ettepaneku menetlusse võtmata. Kohus ei vaata ka läbi muid esitatud dokumente, kuni puudused pole kõrvaldatud (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 43). Hagiavaldus tuleb esitada nõutavas arvus eksemplarides, nii et üks eksemplar jääks kohtule ja vajaduse korral saaks iga menetluspool ühe eksemplari (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 42 lõige 4).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Tšehhi Vabariigis tuleb kohtumenetluste, kohtulõivude tariifistikus nimetatud toimingute ning kohtute üksiktoimingute ja kohtukantselei toimingute eest tasuda riigilõivu. Riigilõivu summad on sätestatud muudetud kohtulõivude seaduses nr 549/1991 (õigusaktide kogumik). Riigilõiv on kas kindlaks määratud suuruses summa või kindlaks määratud protsent kohtuvaidluse eseme väärtusest.

Paljude kohtuasjade puhul ei tule riigilõivu tasuda (eelkõige nende puhul, mida ei vaidlustata). Kohtuasjad, mis on lõivust vabastatud, hõlmavad eestkostet, lapsendamist, vanemate ja laste vastastikust ülalpidamiskohustust jne. Need menetlused on riigilõivu tasumisest täielikult vabastatud.

Riigilõivu ei tule maksta ülalpidamistoetuse määramise ning tervisekahju, tööõnnetuste, kutsehaiguste jne hüvitise väljamõistmise menetluses. Kui hageja on konkreetsetes menetluses lõivu maksmisest vabastatud ja kohus rahuldab tema hagi, peab kohtulõivu maksma kostja.

Üksikjuhtudel on võimalik teha ka erandeid seoses menetluspoolte majandusliku ja sotsiaalse olukorra ja kohtuasja konkreetsete asjaoludega. Kui hageja on pikaajalise töötuse, raske haiguse vms tagajärjel maksevõimetu, võib ta taotleda kohtulõivude tasumisest vabastamist täies ulatuses või osaliselt. Asjaomane menetlusabi taotlus on soovitatav lisada esialgsele hagiavaldusele. Kohtulõivude maksmisest vabastamise üle otsustamisel võtab kohus arvesse hageja üldist varalist, majanduslikku ja sotsiaalset seisu, riigilõivu suurust, esitatud nõude laadi jne. Siiski ei tohi kohtuasja näol olla tegemist õiguste meelevaldse või täielikult alusetu kasutamise või nende kasutamise takistamisega. Vt ka „Õigusabi – Tšehhi Vabariik“.

Riigilõiv tuleb tasuda menetluse algatamise ettepaneku esitamisel. Kui riigilõivu ettepaneku esitamisel ei tasuta, kutsub kohus menetluspoolt üles seda tegema ja tuletab meelde, et riigilõivu ettenähtud aja jooksul tasumata jätmisel jäetakse menetlus käiguta.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt „Õigusabi – Tšehhi Vabariik“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohtumenetlus algab hagiavalduse kohtusse saabumise päeval (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 82) või siis, kui kohus teeb otsuse hagita menetluse algatamise kohta (vt muudetud erikohtumenetluste seaduse nr 292/2013 (õigusaktide kogumik) artikli 13 lõige 2). Menetluse algatab hagi (kohtumenetluse algatamise ettepaneku) esitamise fakt ja eraldi kinnitust menetluse algatamise kohta kohus ei väljasta. Kui hagi (menetluse algatamise ettepanek) esitatakse kohtukantseleisse isiklikult, võib võtta esitamise kinnitamiseks hagiavalduse ärakirjale templi. Kui hagiavaldusel on puudusi (ei sisalda ettenähtud andmeid või on ebaselge või arusaamatu), kutsub kohus hagejat üles puudused kõrvaldama. Kui neid puudusi kohtu määratud tähtaja jooksul ei kõrvaldata ja menetlus ei saa sel põhjusel jätkuda, jätab kohus menetluse algatamise ettepaneku menetlusse võtmata ja katkestab menetluse.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Pärast menetluse algatamist tagab kohus ilma täiendavate avaldusteta, et kohtuasja arutatakse ja otsus selles tehakse võimalikult kiiresti (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 100 lõige 1). Kohus peab toimetama hagi (kohtumenetluse algatamise ettepaneku) teistele menetluspooltele kätte isiklikult (vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 79 lõige 3). Menetluse käigus teavitab kohus pooli nende mitmesugustest õigustest ja kohustustest. Kui on vaja teha mingit spetsiaalset menetlustoimingut, määrab kohus selle tegemiseks tähtaja.

Menetluspooltel ja nende esindajatel on õigus tutvuda kohtutoimikuga, välja arvatud hääletamisprotokolliga, ning teha sellest väljavõtteid ja ärakirju. Kohtu eesistuja võimaldab toimikuga tutvuda kõigil, kellel on selleks õigustatud huvi või mõjuvad põhjused, ning teha sellest väljavõtteid ja ärakirju, välja arvatud juhul, kui tegemist on toimikuga, mille sisu tuleb seaduse kohaselt hoida konfidentsiaalsena (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 44).

Viimati uuendatud: 20/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Eesti

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidlusi on võimalik lahendada nii kohtumenetluses kui ka kohtuväliselt.

Kohtuväliselt on vaidlusi võimalik lahendada näiteks **lepitusmenetluses**. Lepitusmenetlus on vabatahtlikul põhinev kohtuväline vaidluse lahendamise võimalus, kus menetluse viib läbi sõltumatu ja erapooletu lepitaja. Lepitaja toetab osapoolte suhtlust vaidlusele lahenduse leidmisel. Lepitusmenetluse läbirääkimised on konfidentsiaalsed ja lepitaja ei tohi suunata lepituse käiku viisil, mis looks ettekujutuse, nagu oleks lepitaja näol tegemist otsustuspädeva isikuga. Lepitajaks võib olla notar, vandeadvokaat või muu vaidluspoolte poolt määratud füüsiline isik, kes võib tegutseda juriidilise isiku kaudu (nt lepitajad kindlustuse lepitusorgani juures Eesti Kindlustusseltside Liidu ja Eesti Liikluskindlustuse Fondi kaudu). Lepitusorgan on riigi või kohaliku omavalitsuse juures asuv üksus, nt autoriõiguse komisjon. Lepitaja vahendusel toimunud lepitusmenetluse tulemusel sõlmitud kokkulepe on seaduses sätestatud tingimustel täitedokumendiks, kui kohus on selle täidetavaks tunnistanud, ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Kui lepitajaks on notar või vandeadvokaat, võib varalise nõude kohta ja mittevaralise nõude kohta, kui selle mittevaralise nõude osas saab sõlmida kompromissi, notar tõestada lepitusosaliste taotlusel kokkuleppe kohustusega alluda kohesele nõude täitmisele. Sellisel juhul ei tule kokkulepet kohtu poolt täidetavaks tunnistada. Lepitusorgani kinnitatud kokkulepe on täitmiseks kohustuslik ja seda ei tule kohtu poolt täidetavaks tunnistada. **Vahekohtumenetlus** on samuti alternatiivne vaidluste lahendamise viis. Kuna vahekohtu koosseisu määravad pooled ise, saavad nad olla kindlad vahekohtunike teadmistes, kogemustes ja erapooletuses. Lisaks on osapooltel õigus valida menetluse keel, kohaldatav õigus ja menetlusreeglid. Vahekohus võib olla ühekordselt moodustatud (*ad hoc*

) või alaliselt toimiv. Alalise vahekohtuna tegutseb Eestis Notarite Koja vahekohus. Piiriüleseid majandustegevusest tulenevaid vaidlusi lahendatakse Eestis tihti [Eesti Kaubandus-Tööstuskoja](#) (EKTK) arbitraažikohtus. Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu otsus on Eestis täitedokumentiks ilma, et see tuleks kohtu poolt täidetavaks tunnistada. Muu vahekohtu otsus, sh *Ad hoc* moodustatud vahekohtu otsus, ning teise riigi vahekohtu otsus tuleb selle sundtäitmiseks eelnevalt kohtu poolt täidetavaks tunnistada. Lisaks vahekohtule ja lepitusmenetlusele on olemas ka teatud liiki vaidlusi kohtuväliselt lahendavad komisjonid.

Näiteks töövaidlusasjades on võimalik pöörduda [Töövaidluskomisjoni](#). Töövaidluskomisjon on sõltumatu individuaalseid töövaidlusi lahendav organ, kuhu võivad pöörduda nii töötaja kui tööandja. Töövaidluse lahendamist töövaidluskomisjonis reguleerib [individuaalse töövaidluse lahendamise seadus](#). Vaidluse lahendamine töövaidluskomisjonis on riigilõivuvaba. Töövaidluskomisjon võib pöörduda kõigi töösuhetest tulenevate vaidluste lahendamiseks. Töövaidluskomisjoni poole pöördudes peab arvestama, et komisjon lahendab rahalisi nõudeid, mis ei ületa 10 000 eurot. Vaidlusi nõuete üle, mille suurus ületab 10 000 eurot, saab lahendada kohus. Töövaidluskomisjonile esitatavas avalduses tuleb välja tuua asjaolud, mis omavad vaidluses tähendust. Näiteks töölepingu ülesütlemise vaidlustamisel tuleb näidata lepingu ülesütlemise aeg ja alus. Avalduses tuleb kirjeldada, milles seisneb lahkarmamus poolte vahel, see tähendab, mida töötaja või tööandja on jätnud tegemata või teinud avalduse esitaja hinnangul ebaseaduslikult. Avaldusele tuleb lisada tõendid, mis kinnitavad avalduses kirjeldatud asjaolusid (nt tööleping, töötaja ja tööandja omavahelised kokkulepped või kirjavahetus jms) või lisada avaldusele viited muudele tõenditele ja tunnistajatele. Kui nõude põhjendamiseks peab avaldaja vajalikuks kutsuda istungile tunnistaja, näidatakse avalduses tunnistaja nimi ja aadress. Jõustunud töövaidluskomisjoni otsus on täitedokumentiks ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Teatud asjaoludel võib töövaidluskomisjon tunnistada oma otsuse viivitamata täidetavaks. Jõustunud Töövaidluskomisjoni otsus on täitedokumentiks ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Kui osapool töövaidluskomisjoni otsusega ei nõustu, võib ta pöörduda ühe kuu jooksul otsuse ärakirja saamisele järgnevast päevast alates sama töövaidluse läbivaatamiseks hagiavaldusega maakohtu poole. Sellisel juhul töövaidluskomisjoni otsus ei jõustu.

Tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevaid nõudeid on võimalik lahendada [tarbijavaidluste komisjonis](#). Tarbijavaidluste lahendamist vastavas komisjoni reguleerib [tarbijakaitse seadus](#). Tarbijavaidluste komisjoni pädevuses on lahendada tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevaid nii riigisiseseid kui ka piiriüleseid tarbija algatatud tarbijavaidlusi, mille üheks osapooleks on kaupleja, kelle asutamiskoht on Eesti Vabariigis. Samuti kuulub tarbijavaidluste komisjoni pädevusse sellise vaidluse lahendamine, mis seonduv puudusega tootest põhjustatud kahjuga, kui kahju on kindlaksmääratav. Kui kahju tekitamine on kindlaks tehtud, kuid kahju täpset suurust ei saa kindlaks teha, muu hulgas mittevarelise kahju tekitamise ja tulevikus tekkiva kahju korral, otsustab hüvitise suuruse kohus. Komisjon ei lahenda vaidlust, mis on seotud mittemajandusliku üldhuviteenuse osutamisega; avalik-õiguslike juriidiliste isikute pakutava haridusteenusena; tervishoiuteenusena, mida osutavad tervishoiutöötajad patsientidele nende tervise hindamiseks, säilitamiseks või taastamiseks, sealhulgas ravimite ja meditsiiniseadmete väljakirjutamine, väljastamine ja nendega varustamine. Ka ei lahenda komisjon vaidlust, mille puhul kahjunõue tuleneb surmajuhtumist, kehavigastusest või tervisekahjustusest, samuti vaidlusi, mille lahendamise kord on ette nähtud teistes seadustes. Need vaidlused lahendatakse pädevas institutsioonis või kohtus (nt eluruumi üürilepingust tulenevaid vaidlusi võib lahendada lisaks kohtule üürikomisjonis). Tarbija esitatud avaldus vaadatakse läbi ja vaidluse lahendamise menetluse tulemus tehakse pooltele kättesaadavaks 90 päeva jooksul tarbija avalduse menetluse võtmisest arvates. Keeruliste vaidluste korral võib nimetatud tähtaega pikendada. Tarbijavaidluste komisjoni otsus tuleb täita 30 päeva jooksul arvates selle Tarbijakaitseameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast, kui otsuses ei ole määratud teist tähtaega. Tarbijakaitseameti veebilehel avaldatakse kauplejate nimekirja, kes ei ole järginud komisjoni otsuseid, kuid nimetatud otsus ei ole sundtäidetav, st selle täitmiseks ei saa pöörduda kohtutäituri poole. Nimekirja kantud kaupleja kustutatakse nimekirjast, kui kaupleja järgib komisjoni otsust pärast nimekirja kandmist või kaupleja nimekirja kandmisest on möödunud üle 12 kuu. Juhul kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, võivad nad pöörduda sama vaidluse lahendamiseks maakohtusse. Kaupleja teavitab Tarbijakaitseametit kirjalikult otsuse järgimisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ärakirja maakohtule esitatud hagiavaldusest. Samuti on Tarbijakaitseametil õigus tarbija nõusolekul pöörduda tarbija esindajana komisjonis lahendatud vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse, kui kaupleja ei ole järginud komisjoni tehtud otsust ja vaidlus on oluline seaduse või muu õigusakti kohaldamise või tarbijate kollektiivse huvi seisukohalt.

Eluruumi üürilepingust tulenevaid vaidlusi on võimalik lahendada [üürikomisjonis](#). Üürivaidluse lahendamist üürikomisjonis reguleerib [üürivaidluse lahendamise seadus](#). Üürikomisjon ei lahenda vaidlusi rahalistes nõuetes, mis ületavad 3200 eurot. Üürikomisjon võib asutada kohaliku omavalitsuse üksus ja komisjon lahendab tema territooriumil asuvate eluruumide üürimisest tekkinud vaidlusi. Eestis on moodustatud üürikomisjon üksnes Tallinnas. Avalduses üürikomisjonile tuleb märkida avaldaja nõue ja seda põhjendavad asjaolud ning avaldusele lisada üürileping, avalduses esitatud väiteid kinnitavad ning muud dokumentaalsed tõendid. Jõustunud üürikomisjoni otsus on täitedokumentiks ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Kui pool ei nõustu üürikomisjoni otsusega, võib ta pöörduda otsuse kättesaamisele järgnevast päevast 20 päeva jooksul sama üürivaidluse lahendamiseks maakohtu poole. Sellisel juhul üürikomisjoni otsus ei jõustu. Vaidluse lahendamiseks eespool väljatoodud komisjonide poole pöördumise näol ei ole tegemist kohustusliku kohtueelse menetlusega, st kui pooled ei soovi või ei suuda vaidlust lahendada kohtuväliselt, on nõudega võimalik pöörduda kohtusse. Samu nõudeid ei saa samal ajal menetleda nii kohtus, kui ka vaidluse lahendamiseks pädevas kohtuvälises komisjonis.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Eraõigussuhetes kehtib privaatautonoomia põhimõte – võlausaldajal on õigus ise otsustada, millal ta oma nõude võlgniku vastu maksuma paneb. Kõll on võlgnikul õigusselguse ja õigusrahu huvides võimalik tugineda aegumisele, kui võlausaldaja ei ole oma nõuet esitanud teatud aja jooksul. Kohus või muu vaidlust lahendav organ võtab nõude aegumist arvesse ainult kohustatud isiku taotlusel. Seega ei lõpe aegumistähtaaja saabumisel võlausaldaja nõue, kuid kui nõue on aegunud ja kohustatud isik aegumisele tugineb, kohus nõuet sisuliselt läbi ei vaata ja sisulist otsustust nõude kohta ei tee. Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat.

Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult.

Kinnisomandi üleandmise nõude, kinnisasja asjaõigusega koormamise, asjaõiguse üleandmise või lõpetamise või asjaõiguse sisu muutmise nõude aegumistähtaeg on kümme aastat.

Seadusest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kümme aastat selle nõude sissenõutavaks muutumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik kahjust ja kahju hüvitama kohustatud isikust teada sai või pidi teada saama.

Alusetust rikastumisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik teada sai või pidi teada saama, et tal on alusetust rikastumisest tulenev nõue.

Korduvate kohustuste, välja arvatud lapse ülalpidamise kohustuse täitmise nõude aegumistähtaeg, olenemata sellest, milline on nõude õiguslik alus, on kolm aastat iga üksiku kohustuse jaoks.

Lapse ülalpidamise kohustuse täitmise nõude aegumistähtaeg on kümme aastat iga üksiku kohustuse jaoks.

Omandiõigusest tuleneva väljaandmisnõude ning perekonna- ja pärimisõigusest tuleneva nõude aegumistähtaeg on 30 aastat nõude sissenõutavaks muutumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Omandiõigusest tulenev väljaandmisnõue omavolilise valdaja vastu ei aegu.

Õigust lõpetav tähtaeg kohtusse pöördumiseks on teatud töösuhetest tulenevatel nõuetel. Näiteks töösuhetest tulenevate õiguste tunnustamiseks ja rikutud õiguste kaitseks nõude esitamise tähtaeg töövaidluskomisjonile või kohtusse pöördumiseks on neli kuud. Töölepingu ülesütlemise tühisuse tuvastamiseks võib hagi või avalduse töövaidluskomisjonile esitada 30 kalendripäeva jooksul ülesütlemisavalduse saamisest; töötaja võib 30 kalendripäeva jooksul arvates ülesütlemisavalduse saamisest esitada kohtule hagi või töövaidluskomisjonile avalduse kehtiva ülesütlemise vaidlustamiseks vastuolu tõttu hea usu põhimõttega, välja arvatud, kui tööandja ütles lepingu üles töötajapoolse töölepingu rikkumise tõttu; töötasu nõude esitamise tähtaeg on kolm aastat.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

See, millal võib asja menetleda Eesti kohus, määratakse rahvusvahelise kohtualluvuse sätete järgi. Asi allub Eesti kohtule, kui Eesti kohus võib selle lahendada pädevuse ja kohtualluvuse sätete kohaselt või kohtualluvuse kokkuleppest tulenevalt, kui seadusest või välislepingust ei tulene teisiti.

Rahvusvaheline kohtualluvus ei ole erandlik, kui seaduses või välislepingus ei ole ette nähtud teisiti. Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustiku rahvusvahelise kohtualluvuse sätted kohalduvad ulatuses, milles ei ole sätestatud teisiti välislepingus või järgmistes Euroopa Liidu määrustes:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades;
- 2) nõukogu määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000;
- 3) nõukogu määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes;
- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist;
- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusajades.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Üldise kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu isiku vastu võib esitada hagi ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid, kui seaduses ei ole sätestatud, et hagi võib esitada või toimingut võib teha muus kohtus.

Valikulise kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu võib isiku vastu esitada hagi ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid lisaks üldisele kohtualluvusele.

Erandliku kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu ainsana võib tsiviiliasja lahendamiseks pöörduda. Kohtualluvus hagita asjades on erandlik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Üldise kohtualluvuse kohaselt esitatakse hagi füüsilise isiku vastu tema elukoha järgi ja juriidilise isiku vastu tema asukoha järgi. Kui füüsilise isiku elukoht ei ole teada, võib tema vastu hagi esitada tema viimase teadaoleva elukoha järgi.

Kui asi ei allu üldsätete järgi Eesti kohtule või kui sellist alluvust ei ole võimalik kindlaks teha ja välislepingust või seadusest ei tulene teisiti, lahendab asja Harju Maakohus, kui:

välislepingu kohaselt peab kohtuasja lahendama Eesti Vabariigis;

avaldaja on Eesti Vabariigi kodanik või tal on Eestis elukoht ning tal ei ole võimalik välisriigis oma õigusi kaitsta või kui seda ei saa avaldajalt oodata;

asi on muul põhjusel Eestiga tihedalt seotud ja isikul ei ole võimalik välisriigis oma õigusi kaitsta või kui õiguste kaitsmist välisriigis ei saa avaldajalt oodata.

Harju Maakohus lahendab asja ka juhul, kui asi allub küll Eesti kohtule, kuid ei ole võimalik kindlaks määrata, millisele Eesti kohtule. See kehtib ka juhul, kui kokku on lepitud Eesti kohtualluvuses, aga mitte selles, milline Eesti kohus asja lahendab.

Erandliku (kohustusliku) kohtualluvuse kohaselt esitatakse kinnisasja asukoha järgi hagi, mille esemeks on:

- 1) kinnisasjale omandi, piiratud asjaõiguse või muu asjaõigusliku koormatise või selle puudumise tunnustamine või muu kinnisasjaõigusega seotud nõue;
- 2) kinnisasja piiri kindlaksmääramine või kinnisasja jagamine;
- 3) kinnisasja valduse kaitse;
- 4) korteriomandist tulenev asjaõiguslik nõue;
- 5) kinnisasja sundtäitmisega seotud nõue;
- 6) kinnisasja üüri- või rendilepingust või muust kinnisasja kasutamise võlaõiguslikust lepingust või selle kehtivusest tulenev nõue.

Reaalservituuti, reaalkoormatist või ostueesõigust puudutav hagi esitatakse teeniva või koormatud kinnisasja asukoha järgi.

Erandliku (kohustusliku) kohtualluvuse kohaselt esitatakse ebamõistlikult kahjustava tüüptingimuse kasutamise lõpetamise või tingimuse soovitajalt soovitamise lõpetamise ja soovituse tagasivõtmise hagi kostja tegevuskoha järgi, selle puudumise korral kostja elu- või asukoha järgi. Kui kostjal ei ole Eestis tegevus-, elu- ega asukohta, esitatakse hagi kohtusse, kelle tööpiirkonnas tüüptingimusi kasutati.

Juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise või tühisuse tuvastamise hagi esitatakse erandliku kohtualluvuse kohaselt juriidilise isiku asukoha järgi.

Eesti kohus võib abieluasja lahendada, kui:

- 1) vähemalt üks abikaasa on Eesti Vabariigi kodanik või oli seda abielu sõlmimise ajal;
- 2) mõlema abikaasa elukoht on Eestis;
- 3) ühe abikaasa elukoht on Eestis, välja arvatud juhul, kui tehtavat otsust ei tunnustataks ilmselt üheski riigis, mille kodanikud abikaasad on.

Erandliku kohtualluvuse kohaselt esitatakse Eesti kohtus lahendatavas abieluasjas hagi abikaasade ühise elukoha järgi, selle puudumisel kostja elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi poolte ühise alaealise lapse elukoha järgi, ühise alaealise lapse puudumisel hageja elukoha järgi.

Kui äraolija varale on tema teadmata kadumise tõttu seatud hooldus või kui piiratud teovõimega isikule on määratud eestkostja või kui isikule on mõistetud karistuseks vangistus, võib tema vastu esitada abielulahutushagi ka hageja elukoha järgi.

Eesti kohus võib põlvnemisasja lahendada, kui vähemalt üks pooltest on Eesti Vabariigi kodanik või kui vähemalt ühe poole elukoht on Eestis. Eesti kohtus lahendatavas põlvnemisasjas esitatakse hagi erandliku kohtualluvuse kohaselt lapse elukoha järgi. Kui lapse elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi kostja elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi hageja elukoha järgi. Sama kohaldatakse ka ülalpidamisasjade suhtes.

Valikulise kohtualluvuse kohaselt võib varalise nõudega hagi füüsilise isiku vastu esitada ka tema viibimiskoha järgi, kui isik on seal pikemat aega töö- või teenistussuhte või õpingute tõttu või muul sellesarnasel põhjusel. Kostja majandus- või kutsetegevusest tuleneva hagi võib esitada ka tema tegevuskoha järgi.

Liikmesusel põhinev juriidiline isik, muu hulgas äriühing, või selle liige, osanik või aktsionär võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada liikmesusest või osalusest tuleneva hagi juriidilise isiku liikme, osaniku või aktsionäri vastu ka juriidilise isiku asukoha järgi.

Kui isiku elukoht või asukoht on välisriigis, võib varalise nõudega hagi esitada valikulise kohtualluvuse kohaselt tema vastu ka vara, mille suhtes nõue esitatakse, asukoha järgi või isiku muu vara asukoha järgi. Kui vara on kantud avalikku registrisse, võib nimetatud hagi esitada selle registri asukoha järgi, milles vara on registreeritud. Kui varaks on võlaõiguslik nõue, võib nimetatud hagi esitada võlgniku elu- või asukoha järgi. Kui nõude tagatiseks on asi, võib hagi esitada ka asja asukoha järgi.

Hüpoteegiga tagatud või reaalkoormatiseaga seotud nõude sissenõudmise hagi või muu sellise nõudega seotud hagi võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka kinnisasja asukoha järgi, kui võlgnik on ühtlasi hüpoteegiga või reaalkoormatiseaga koormatud kinnistu omanik.

Hagi korteriomaniiku vastu, mis tuleneb korteriomandiga seotud õigussuhtest, võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka korteriomandi esemeks oleva kinnisasja asukoha järgi.

Lepingust tuleneva või lepingu tühisuse tuvastamise hagi võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka vaidlusaluse lepingukohustuse täitmise koha järgi. Tarbija võib [võlaõigusseaduse](#) §-des 35, 46 ja 52, § 208 lõikes 4, §-des 379 ja 402, § 635 lõikes 4 ning §-des 709, 734 ja 866 nimetatud lepingust või suhtest, samuti muust Eestis asuva või siin tegevuskohta omava ettevõtjaga sõlmitud lepingust tuleneva hagi esitada valikulise kohtualluvuse kohaselt ka oma elukoha järgi. See ei kehti veolepingust tulenevate hagide suhtes.

Kindlustusvõtja, soodustatud isik või muu kindlustuslepingu järgi kindlustusandjalt täitmist nõudma õigustatud isik võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada kindlustuslepingust tuleneva hagi kindlustusandja vastu ka oma elu- või asukoha järgi.

Vastutuskindlustuse, samuti ehitise või kinnisasja või koos nendega vallasasjade kindlustamise puhul võib valikulise kohtualluvuse kohaselt hagi kindlustusandja vastu esitada ka kahju tekitanud teo toimepaneku või kahju tekitanud sündmuse toimumise koha või kahju tekkimise koha järgi.

Töötaja võib töölepingust tuleneva hagi valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka oma elukoha või töötamise koha järgi.

Õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise hagi võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka kahju tekitanud teo toimepaneku või kahju tekitanud sündmuse toimumise koha või kahju tekkimise koha järgi.

Hagi, mille ese on pärimisõiguse tuvastamine, pärija nõue pärandi valdaja vastu, testamentaarsest annakust või pärimislepingust tulenev nõue või sundosa või pärandi jagamise nõue, võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka pärandaja surma aegse elukoha järgi. Kui pärandaja oli Eesti Vabariigi kodanik ja tal ei olnud surma ajal Eestis elukohta, võib nimetatud hagi esitada ka pärandaja viimase Eesti-elukoha järgi. Kui pärandajal ei ole olnud Eestis elukohta, võib hagi esitada Harju Maakohtusse.

Hagi mitme kostja vastu võib hageja omal valikul esitada ühe kaaskostja elu- või asukoha järgi.

Kui samast asjaolust tulenevalt võib sama kostja vastu esitada mitu hagi, võib hagi esitada ka kohtusse, kuhu võiks esitada üksnes ühe või mõne samast asjaolust tuleneva nõudega hagi.

Vastuhagi võib esitada kohtusse, kuhu esitati hagi, kui vastuhagile ei ole ette nähtud erandiikka kohtualluvust. See kehtib ka juhul, kui vastuhagi tuleks üldsätete kohaselt esitada välisriigi kohtusse.

Iseseisva nõudega kolmanda isiku hagi võib esitada kohtusse, kus vaadatakse läbi põhihagi.

Pankrotivõlgniku, pankrotihalduri ja pankrotitoimkonna liikme vastu võib pankrotimenetlusega või pankrotivaraga seotud hagi, muu hulgas vara pankrotivarast välistamise hagi, esitada ka pankroti väljakuulutanud kohtusse. Pankroti väljakuulutanud kohtusse võib esitada ka nõude tunnustamise hagi.

Pankrotivõlgnik võib esitada hagi, mis on seotud pankrotivaraga, muu hulgas tagasivõitmise hagi, ka pankroti väljakuulutanud kohtusse.

Kui hagi esitatakse muusse kohtusse kui kostja üldise kohtualluvuse järgsesse kohtusse, peab hagi esitamist sellele kohtule põhjendama.

Kui asi võib alluda üheaegselt mitmele Eesti kohtule, on avaldajal õigus valida, millisesse kohtusse avaldus esitada. Asja menetleb sel juhul kohus, kuhu avaldus esimesena esitati.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Eestis ei ole kohtualluvus määratletud hagi eseme ega haghinna järgi.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Menetlusosaline (hageja, kostja, kolmas isik) võib menetluses osaleda isiklikult või tsiviilkohtumenetlusteovõimelise esindaja kaudu kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti. Isiklik osavõtt asjast ei võta õigust omada selles asjas esindajat või nõustajat.

Tsiviilkohtumenetlusteovõime on isiku võime oma tegudega kohtus teostada tsiviilmenetlusõigusi ja täita tsiviilmenetluskohustusi. Täielik teovõime on 18-aastaseks saanud isikul. Tsiviilkohtumenetlusteovõimet ei ole piiratud teovõimega isikul, välja arvatud, kui täisealise isiku teovõime piiratus ei puuduta tsiviilmenetlusõiguste teostamist ja tsiviilmenetluskohustuste täitmist. Vähemalt viieteistaastane alaealine võib menetluses osaleda kõrvuti seadusliku esindajaga.

Lepinguline esindaja võib kohtus olla kas advokaat või muu isik, kes on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni [Eesti Vabariigi haridusseaduse](#) § 28 lõike 22 tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni.

Juriidilist isikut esindab kohtus juhatuse või seda asendava organi liige (seaduslik esindaja), kui seaduse või põhikirjaga ei ole sätestatud ühist esindusõigust. Juhatuse liige võib asjaajamise kohtus edasi volitada lepingulisele esindajale. Esindaja olemasolu ei piira juriidilise isiku seadusliku esindaja juhatuse liikme osavõttu menetlusest.

Seaduses sätestatud juhtudel määrab isikule esindaja kohus.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldusse tuleb märkida kohtu nimetus, kuhu soovitakse hagiavaldust esitada. Hagiavaldust saab esitada ka elektrooniliselt portaali <https://www.e-toimik.ee/> kaudu, logides keskkonda sisse id-kaardiga. Samuti saab hagiavalduse edastada elektrooniliselt [faksiga](#) või [selleks ettenähtud e-posti aadressile](#). Ise kohale viies tuleb see viia vastava kohtumaja kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtumenetlus ja kohtu asjaajamine toimub eesti keeles. Hagiavaldus tuleb esitada eesti keeles ja see peab olema kirjalikus vormis. Hagiavaldus tuleb esitada kohtule allkirjastatult, hagiavalduse võib esitada ka digitaalallkirjastatult elektrooniliselt läbi portaali <https://www.e-toimik.ee/>, logides sisse id-kaardiga, või saata digiaalallkirjastatult e-posti teel. Faksi teel ja e-posti teel digitaalallkirjastamata on lubatud hagiavalduse saatmine vaid juhul, kui kohtule esitatakse esimesel võimalusel allkirjastatud hagiavaldus.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Standardvormi hagiavaldusel ei ole. Hagiavalduses märgitakse:

menetlusosaliste ning nende võimalike esindajate nimed ja aadressid ning sidevahendite andmed;

kohtu nimetus;

hageja selgelt väljendatud nõue (hagi ese);

hagi aluseks olevad faktilised asjaolud (hagi alus);

tõendid, mis kinnitavad hagi aluseks olevaid asjaolusid, viidates konkreetset, millist asjaolu millise tõendiga tõendada soovitakse;

kas hageja on nõus asja kirjaliku menetlemisega või soovib asja läbivaatamist kohtuistungil;

hagihind, kui hagi ei ole suunatud kindla rahasumma maksmisele.

menetlusdokumendi lisade nimekiri;

menetlusosalise või tema esindaja allkiri, elektroonilise dokumendi puhul digitaalallkiri.

Kui hageja soovib hagi menetleda dokumendimenetluses, tuleb seda hagi märkida.

Kui hagejat esindab menetluses esindaja, tuleb hagi märkida ka esindaja andmed. Kui hageja soovib menetluses kasutada tõlgi abi, tuleb seda hagiavalduses märkida ja võimaluse korral esitada tõlgi andmed.

Kui hagi esitatakse muusse kohtusse kui kostja üldise kohtualluvuse järgsesse kohtusse, peab hagi esitamist sellele kohtule põhjendama.

Abielulahutuse hagiavalduses märgitakse lisaks eelpool nimetatud andmetele ka abikaasade ühiste alaealiste laste nimed, sünniajad, kes lapsi ülal peab ja kasvatab, kelle juures lapsed elavad ning ettepanek vanemaõiguste ja laste kasvatamise edasiseks korraldamiseks.

Kui hageja või kostja on avalikku registrisse kantud juriidiline isik, lisatakse hagile registrikaardi ärakiri, registri väljavõte või registreerimistunnistus, kui kohtul ei ole võimalik registrist seda ise kontrollida. Muu juriidilise isiku kohta esitakse muud tõendid isiku olemasolu ja õigusvõime kohta.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Riigilõivu tuleb tasuda avalduse, kaebuse või taotluse läbivaatamise eest. Riigilõivu suurus on sätestatud sõltuvalt tsiviilasja hinnast [riigilõivuseaduse](#) [lisas 1](#) või kindla summana, olenevalt nõude liigist. Riigilõivu ei võeta menetlusabi taotluse, töötasu- ja elatisenõude esitamisel ning muudel riigilõivuseaduses sätestatud juhtudel.

Riigilõiv tasutakse enne toimingu tegemise taotlemist. Enne riigilõivu tasumist ei toimetata hagi kostjale kätte ega tehta muid lõivustatud toimingust tulenevaid menetlustoiminguid. Kui riigilõivu ei ole tasutud vajalikus ulatuses, määrab kohus avaldajale tähtaja riigilõivu tasumiseks. Riigilõivu tähtpäevaks tasumata jätmise korral jäetakse avaldus menetlusse võtmata. Kui menetlusse võetud nõudelt on riigilõivu tasutud seaduses sätestatust vähem, nõuab kohus riigilõivu tasumist seaduses sätestatud suuruses. Kui hageja jätab riigilõivu kohtu määratud tähtpäevaks maksmata, jätab kohus hagi selle nõude osas läbi vaatamata.

Riigilõivu tasumisel märgitakse maksedokumendile selle toimingu nimetus, mille eest riigilõiv tasutakse. Riigilõivu tasumisel teise isiku eest märgitakse ka selle isiku nimi. Kui kohus nõuab peale hagiavalduse esitamist täiendava riigilõivu tasumist, tuleb krediidiasutuse kaudu riigilõivu tasumisel märkida ka kohtu poolt teatatud viitenumber.

Esindaja kulud jäävad vajalikus ja põhjendatud ulatuses reeglina selle poole kanda, kelle kahjuks kohtulahend tehakse. Esindajakulude väljamõistmiseks kaotanud poolelt ei tule tõendada kulude kandmist, kulude tekkimise tõendamiseks ja hüvitamiseks piisab õigusabiteenuse osutamise eest esitatud arvest. Esindajale tasu maksmist enne kohtu poolt menetluskulude jaotamist ja kindlaksmääramist tsiviilkohtumenetluse seadustik ei reguleeri, selles lepivad õiguseabi teenuse osutaja ja esindatav kokku õigusabiteenuse osutamise lepingus.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusabi antakse füüsilisest isikust menetlusosalisele, kelle elukoht on menetlusabi andmise avalduse esitamise ajal Eesti Vabariigis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on Eesti Vabariigi või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik. Elukoha määramisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1215/2012 artiklist 62. Muule füüsilisest isikust menetlusosalisele antakse menetlusabi üksnes juhul, kui see tuleneb välislepingust.

Menetlusabi taotlejale antakse menetlusabi, kui:

menetlusabi taotleja ei suuda oma majandusliku seisundi tõttu menetluskulud tasuda või kui ta suudab neid tasuda üksnes osaliselt või osamaksetena ja on piisav alus eeldada, et kavandatav menetluses osalemine on edukas.

Menetluses osalemise edukust eeldatakse, kui taotlus, mille esitamiseks menetlusabi taotletakse, on õiguslikult veenvalt põhjendatud ja faktiliselt põhjustatud. Menetluses osalemise edukuse hindamisel arvestatakse ka asja tähendust menetlusabi taotlejale.

Füüsilisele isikule ei anta menetlusabi, kui:

1) menetluskulud ei ületa eeldatavasti menetlusabi taotleja kahekordset keskmist ühe kuu sissetulekut, mis on arvatud taotluse esitamisele eelnenud nelja kuu keskmise kuusissetuleku alusel ning millest on maha arvatud maksud ja sundkindlustuse maksed ja seadusest tulenevate ülalpidamiskohustuste täitmiseks ettenähtud summa, samuti mõistlikud kulud eluasemele ja transpordile;

2) menetlusabi taotleja saab menetluskulud kanda oma olemasoleva ja suuremate raskusteta müüdava vara arvel, millele saab seaduse kohaselt pöörata sissenõude;

Juriidilistest isikutest võib menetlusabi oma eesmärkide saavutamiseks taotleda tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud või sellega võrdsustatud mittetulundusühing või sihtasutus, mille asukoht on Eestis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, kui taotleja põhistab, et ta taotleb menetlusabi keskkonnakaitse või tarbijakaitse valdkonnas või muud ülekaalukat avalikku huvi arvestades paljude inimeste seadusega kaitstud õiguste võimaliku kahjustamise vältimiseks ja ta ei suuda eeldatavasti menetluskulud oma vara arvel katta või suudab neid tasuda üksnes osaliselt või osamaksetena. Muu Eesti eraõiguslik juriidiline isik võib taotleda menetlusabina apellatsioonkaebuselt tasumisele kuuluva riigilõivu tasumisest täielikku või osalist vabastamist. Muule välismaisele juriidilisele isikule antakse menetlusabi üksnes välislepingu alusel.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi esitamise ajaks on hagi kohtusse jõudmise aeg. See kehtib üksnes juhul, kui hagi on kostjale hiljem kätte toimetatud. Kui kohus keeldub hagiavaldust menetlusse võtmast, kohus hagi kostjale kätte ei toimetata. Kui hagiavaldus vastab seaduse nõuetele, võtab kohus hagiavalduse määrusega menetlusse. Kui hagiavaldus nõuetele ei vasta, määrab kohus hagejale tähtaja selles esinevate puuduste kõrvaldamiseks. Kohus lahendab hagiavalduse menetlusse võtmise või sellest keeldumise või tähtaja määramise puuduste kõrvaldamiseks määrusega mõistliku aja jooksul. Kohus teavitab hagejat hagiavalduse menetlusse võtmisest.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus teavitab menetlusosalist järgmistest sammudest menetluses korraldusliku sisuga määruste kaudu. Hagiavaldusele vastuse esitamise tähtaja kostjale määrab kohus korraldava sisuga määruses, millega teeb kostjale teatavaks hagiavalduse menetlusse võtmise.

Viimati uuendatud: 20/11/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Iirimaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kohtusse pöördumine on sageli viimane abinõu, kui muud katsed vaidlust lahendada on ebaõnnestunud. Kohtusse pöördumise asemel võib kasutada vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusi. (Vt teabeleht „Vaidluste kohtuväliline lahendamine“.)

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on erinevad, olenevalt konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade küsimust võib selgitada õigusnõustaja või [spetsiaalne asutus, mis teavitab kodanikke](#) õiguskaitsele juurdepääsust (teabenõukogu, *Citizens Information Board*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Alama astme kohtute (ringkonna- ja piirkonakohtud) puhul määratakse hagi kohtualluvus kindlaks kostja või ühe kostja alalise elukoha, tegevuskoha või töökoha järgi. Enamiku lepinguga seotud vaidluste puhul on pädev kohus see kohus, mille tööpiirkonnas leping väidetavalt sõlmiti; lepinguvälise kahju puhul see kohus, mille tööpiirkonnas kahju väidetavalt tekitati; perekonnaasjade puhul hageja/avaldaja elukoha järgne kohus, ning kinnisasja üürimise, rentimise või omandiõigusega seotud asjade puhul see kohus, mille tööpiirkonnas asuvad vaidluse esemeks olevad ruumid või maad.

Lisateavet kohtualluvuse kohta vt teabelehel [„Kohtualluvus“](#).

[Iirimaa kohtuteenistuse \(Courts Service of Ireland\)](#) veebisait sisaldab teavet kohtute struktuuri kohta. Üldsuse teavitamiseks on avaldatud ka brošüür [„Explaining the Courts“](#). Lisateavet kohtusüsteemi kohta saab veel [teabenõukogult](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Hagi kohtualluvus oleneb selle esemest (nt leping, lepinguvälise kahju jm) ja hinnast.

Lisateavet vt teabelehel [„Kohtualluvus“](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Esindajat ei ole vaja alati kasutada. See on Teie otsustada ja sõltub juhtumi keerukusest. Kui Te siiski otsustate esindajat kasutada, peate kasutama advokaati (*solicitor*). Advokaate atesteerib ja nende kutseala reguleerib [õigusliit \(Law Society\)](#).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada asjakohase kohtu kantseleisse, olenevalt nõude suurusest (täpsemat teavet asjakohase kohtu kohta vt teabelehel [„Kohtualluvus“](#)). Kohtute kantseleid asuvad üle kogu Iirimaa ning nende aadressid ja tööajad on avaldatud [kohtuteenistuse](#) veebisaidil.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Iirimaa saab hagiavalduse esitada inglise või iiri keeles. Hagiavaldus tuleb esitada spetsiaalsel vormil, mis on hagi kohtualluvusest. Hagiavaldust ei saa saata faksi või e-postiga, see tuleb esitada isiklikult asjakohase kohtu kantseleisse. Hagiavaldust ei saa esitada suuliselt.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavalduse esitamiseks on spetsiaalsed vormid. Paljusid neist saab alla laadida [kohtuteenistuse](#) veebisaidilt ja ülejäänud on esitatud [kohtueeskirjades](#) rubriigis. Vormidest nähtub, milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama. Mõningaid juhtnõude võib saada kohtuteenistuse ametnikelt, kuid nad saavad anda ainult menetlusteavet, sest neil ei ole lubatud hagi sisu kohta nõu või selle koostamise kohta soovitusi anda.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Enamiku hagiavalduste eest tuleb maksta riigilõivu. Lõiv tuleb tasuda siis, kui avaldus esitatakse asjakohase kohtu kantseleisse. Teave eri lõivude kohta on avaldatud [kohtuteenistuse](#) veebisaidil. Kui otsustate kasutada advokaati, siis nende tasud on erinevad ega ole kohtuteenistuse otsustada. Kui palkate advokaadi, teatab ta Teile tasu suuruse ja selle maksmise aja.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht [„Õigusabi“](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi on ametlikult esitatud, kui kohtu kantselei on selle vastuvõtmist kinnitanud. Olenevalt kohtust võib juhtuda, et seda ei või kinnitada enne, kui see on teisele poolele kätte toimetatud. Väiksemate nõuete kohtus saadab Teie nõude teisele poolele kohtusekretär. Teistes kohtutes peate oma nõude ise kätte toimetama või laskma esindajal seda Teie eest teha. Selle kohta saab teavet kohtu kantseleist, kuhu olete otsustanud oma nõude esitada. Kohtukantselei ametnikud teatavad Teile, kui Te ei ole nõude esitamiseks kõiki menetlusnõudeid täitnud, kuid kohtunik on see, kes otsustab, kas Teie hagiavaldus on nõuetekohaselt esitatud.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Tähtajad on kindlaks määratud iga kohtu [eeskirjades](#) ja selle kohta saate teavet selle kohtu kantseleist, kuhu Te oma nõude esitate.

Viimati uuendatud: 06/11/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Kreeka

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord võib teepoolest olla kohane kasutada alternatiivset vaidluste lahendamise meetodit. Vt vastav teabeleht.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Eri nõuetel on erinevad aegumistähtajad, sõltudes konkreetsest kohtuasjast. Täpsemat teavet aegumistähtaegade kohta saab õigusnõustajalt või kodanike nõustamise büroolt.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt [„Kohtualluvus“](#).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt [„Kohtualluvus – Kreeka“](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt [„Kohtualluvus – Kreeka“](#).

Kohtusse pöördumise kord.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hagi peab esitama advokaat, välja arvatud järgmistel juhtudel: 1) kohaliku tsiviilkohtusse (*Irinodikio*) esitatavad hagi, 2) ajutised õiguskaitsevahendid, 3) otsese ohu vältimine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 94 lõige 2) ja 4) ühest kohtunikust koosneva kohtukolleegiumiga esimese astme kohtus (*Monomelos Protodikio*) või kohalikus tsiviilkohtus toimuv töövaidlusmenetlus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 665 lõige 1). Üldjuhul tuleks seega kasutada õigusesindajat. Teatavates menetlustes, nt ajutiste õiguskaitsevahendite kohaldamine, väiksemad vaidlused, töövaidlused jne, võib asjaomane isik end ise esindada.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtuasja algatamiseks tuleb esitada pädeva kohtu kantseleisse hagiavaldus. Hagi koostamiseks peaks asjaomane isik võtma ühendust advokaadiga, kes esitab selle pädeva kohtu kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

a) Hagiavaldus tuleb esitada kreeka keeles;

b) üldjuhul tuleb see esitada kirjalikult. Selle võib esitada ka suuliselt kohaliku tsiviilkohtusse, kui kohtu asukohas ei ole ametisse määratud advokaate või kohalike litsentseerimata õigusnõustajaid (*dikolavoi*). Sel juhul tuleks koostada aruanne (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 111 ja 115 ning artikli 215 lõige 2); ning

c) hagiavalduse võib esitada ka elektrooniliselt, kui see on allkirjastatud täiustatud e-allkirjaga (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 117 lõige 2 ja artikli 119 lõige 4, presidendi dekreet 25/2012).

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?
Hagiavalduse esitamiseks eraldi vorme ei ole. Toimik sisaldab hagiavaldust, kui see on vajalik (kohalikes tsiviilkohtutes ja õiguskaitseabinõude puhul ei ole see kohustuslik) ja kui menetluspool esitab kirjalikke tõendeid.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Tasuda tuleb kohtukulud: menetluspool peaks kandma asjakohased kulud ja tasuma riigilõivu. Seega peaks hageja tasuma tempelmaksu, kohtu tempelmaksu ja eri fondide (nt advokaatide fond (TN), Ateena advokaatide hoolekandefond (TPDA) jne) lõivud, mis tasutakse hagiavalduse esitamisel. Millal ja kuidas tuleb advokaadile tasuda, lepatakse kokku menetluspoolega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 194–204 sätestatud tingimustel (kui asjaomane isik ei ole võimeline ise kohtukuluseid kandma, piiramata enda ja oma perekonna elatusvahendeid). Nõutavad on järgmised dokumendid: 1) hageja elukoha järgse kohaliku omavalitsuse juhi tõend hageja ametialase, majandusliku ja perekondliku olukorra kohta ning 2) hageja elukoha järgse maksuameti tõend selle kohta, kas ta on viimasel kolmel aastal esitanud tulumaksu- või muu otsese maksu deklaratsiooni, ja maksudeklaratsiooni õigsuse kinnitus.

Hagi menetlemisel tehtavad edasised sammud.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus arvatakse esitatuks, kui see on edastatud adressaadiks oleva kohtu kantseleile ja kui selle ärakiri on kostjale kätte toimetatud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 215). Hagiavalduse esitamist kinnitatakse aruande koostamise ja esitamisega. Hagiavalduse esitamisel pädevale kohtule koostatakse esitamise akt ja määratakse kindlaks kohtuistungi kuupäev, et anda hagejale esitamise kohta üksikasjalikku teavet.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtuistungi kuupäeva määrab pädeva kohtu kantselei ja menetluspoolele saadetakse kutse ilmuda igale järgmisele kohtuistungile või igale menetluse käigus tehtavale toimingule. Menetluspoolel on õigus kohtuistungi toimumist kiirendada. Juhtnõore annab ka volitatud advokaat.

Teise astme kohtus, st apellatsioonikohtus, on kõikides küsimustes nõutav advokaadi kohalolek, isegi kui õigusesindaja kohalolek ei olnud asjaomastel juhtudel kohustuslik eespool nimetatud esimese astme kohtutes (1. küsimus). See kehtib loomulikult ka Kreeka Tsviil- ja Karistusõiguse Ülemkohtusse (*Arios Pagos*) esitatavate asjade puhul.

Viimati uuendatud: 23/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala seaduse koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala seaduse koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [es](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Hispaania

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidlusi saab lahendada kohtusse pöördumata. Abiks võib olla teave alternatiivsete vaidluste lahendamise viiside, näiteks [lepitusmenetluse](#) kohta.

Pooled võivad taotleda lepitust ka kohtumenetluse käigus.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on erinevad, oleneb konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade, st aegumistähtaegade küsimus on õiguslikult keeruline ja kõige parem on pidada nõu advokaadi või õiguskaitse kättesaadavuse kohta teavet andva õiguskeskusega.

Üldjuhul ja ainult näiteks on:

- lepinguliste võlgadega seotud nõuete aegumistähtaeg viis aastat;
- lepinguvälise kahju hüvitamise nõuete aegumistähtaeg üks aasta.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kui otsustate lahendada vaidluste kohtus, peate pöörduma selle liikmesriigi kohtusse.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt kohtualluvuse eeskirjad teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt kohtualluvuse eeskirjad teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Üldjuhul on Hispaanias kohtusse pöördumiseks vaja palgata:

- õigusnõustaja (*procurador*) ja
- advokaat, kes Teid kohtus esindab.

Neid ei ole vaja palgata järgmistel juhtudel:

- kui nõude summa ei ületa 2000 eurot;
- avalduse esitamiseks eraldi kiirmenetluses, mida nimetatakse maksekäsmenetluseks, tingimusel et Te esitate võla kohta dokumentaalsed tõendid.

Neil juhtudel ei ole nõude suurus piiratud;

- kiireloomuliste meetmete kohaldamise taotlemiseks enne menetluse algatamist. See hõlmab ajutisi meetmeid tühistamis-, kooselu lõpetamise või lahutusmenetluses. Meetmete eesmärk on rahuldada abikaasade ja nende laste kõige pakilisemad isiklikud ja rahalised vajadused, kui üks abikaasast kavatab algatada tühistamis-, kooselu lõpetamise või lahutusmenetluse.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada asjaomase kohtu kantseleisse. Hagiavaldusega tegeleb:

- kantselei ja üldiste ühisteenuste eest vastutav kohtusekretär või

b) kohtusekretäri järelevalve all ja vastutusel tegutsema määratud kantseleiametnik.

Kohtusekretärid ja nende määratud ametnikud saavad ainsana kinnitada hagiavalduste, menetluse algatamise dokumentide ja mis tahes muude kohustuslike tähtaegadega dokumentide esitamise kuupäeva ja kellaaega.

Tsiviil- või kaubandusnõudeid ei saa esitada ühelegi teisele avalik-õiguslikule asutusele, sealhulgas valvekohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtumenetlustes tuleb põhimõtteliselt kasutada hispaania keelt. Neis autonoomsetes piirkondades (Kataloonia, Valencia, Baleaarid, Galicia ja Baskimaa), kus on oma keel, võib kasutada ka seda keelt.

Kõik teised menetlusosalised võivad nii kirjalikes dokumentides kui ka suulisel menetluses kasutada kas hispaania keelt või selle autonoomse piirkonna keelt, kus menetlus toimub. Kui üks menetlusosalistest ei valda autonoomse piirkonna keelt, määrab kohus tõlgi, kes tagab tõlke hispaania keelde. Tõlk määratakse seaduses ettenähtud juhtudel või kaitseõiguste rikkumisele tugineva isiku taotlusel. Kui keegi peale poole annab ütlusi muus keeles, kuna ta ei valda hispaania või autonoomse piirkonna keelt, vastutab tõlgi tagamise eest neile tõenditele tuginev pool.

Menetlus tuleb alati algatada kirjaliku hagiavaldusega (nõue; *demanda*). Kui nõue ei ületa 2000 eurot, võib see olla lihtne dokument, mis peab sisaldama järgmist teavet:

- hageja isikuandmed ja aadress ning teise poole isikuandmed ja aadress, kui need on teada;
- mida hageja täpselt teiselt poolelt nõuab.

Isikud, kes ei palka õigusnõustajat, võivad valida, kas suhelda kohtuga elektroonilisel teel või mitte. Nad võivad valitud suhtlusmeetodit igal ajal muuta.

Kõik õigusspetsialistid peavad nii algse hagiavalduse kui ka hilisemate nõudega seotud dokumentide ning muude dokumentide esitamiseks kasutama kohtute elektroonilisi või kaugesitamissüsteeme, et tagada esitatud dokumentide ehtsus, samuti kõikide dokumentide saatmise ja kättesaamise ning saatmise ja kättesaamise kuupäeva usaldusväärne registreerimine.

Kohtuga peavad elektroonilisel teel suhtlema ka järgmised organisatsioonid ja isikud:

- juriidilised isikud;
- iseseisva õigusvõimeta ühendused;
- igaüks, kes peab kutsetegevusega tegelemisel kuuluma kutseorganisatsiooni, oma kutsetegevuse käigus tehtavate toimingute ja kohtuga toimuva suhtluse raames;
- notarid ja registripidajad;
- igaüks, kes esindab kedagi, kes on kohustatud kohtutega elektroonilisel teel suhtlema;
- ametiisikud oma ametiülesannete täitmise käigus tehtavate toimingute ja suhtluse raames.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Standardvormid ja trükitud dokumendid on olemas nende nõuete esitamiseks, mille summa ei ületa 2000 eurot, ja ka maksekäsmenetluseks nimetatavas erimenetluses esitatavate rahaliste nõuete jaoks. Maksekäsmenetluse nõudele ei ole kehtestatud ülemmäära, kuid võla kohta tuleb esitada dokumentaalsed tõendid.

Need vormid (koos koostamisjuhenditega) on kättesaadavad järgmistel veebilehtedel:

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-juicio-verbal->

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-proceso-monitorio>

Need on üldsusele kättesaadavad ka kohtukantseleides ja iga kohturingkonna keskteenistustes.

Kui asjaomast vormi ei eksisteeri või seda ei saa kasutada, tuleb kohtule esitada kirjalik hagiavaldus. Kui nõude summa ei ületa 2000 eurot, on see väga lihtne dokument. See peab sisaldama ainult hageja isikuandmeid, teise poole isikuandmeid (kui need on teada) ja hageja nõude täpset kirjeldust. Kui nõude summa on üle 2000 euro, on dokument keerukam, sest see peab sisaldama ka juhtumi faktiliste asjaolude kirjeldust, nõude õiguslikku alust ning dokumentide ja muude esitatud tõendite korrektset loetelu.

Mõlemal juhul tuleb algsele hagiavaldusele lisada kõik nõuet toetavad dokumentaalsed tõendid ning eksperdiarvamused või muud asjaga seotud tõendid.

Üldiselt ei saa neid dokumente hiljem esitada, välja arvatud väga erandlikel juhtudel.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Üksikisikud ei pea riigilõivu tasuma.

Juriidilised isikud (äriühingud, sihtasutused, ühendused) peavad tasuma riigilõivu tsiviil-, kaubandus- või halduskohtusse esitatavalt hagiilt ning sotsiaalkohtu otsuse edasikaebamisel. Kriminaalkohtutes ei tule riigilõivu tasuda. Lisateave:

<https://www.agenciatributaria.gob.es/AEAT.sede/Ayuda/GC07.shtml>.

Kataloonia autonoomses piirkonnas peavad juriidilised isikud tasuma riigilõivu (kuid üksikisikud mitte):

http://administraciojusticia.gencat.cat/ca/serveis_als_ciudadans/gestions_i_tramits/taxes_adm_justicia/taxes_admjus_cat/.

Advokaaditasudele ei ole kehtestatud standardmäärasid. Nii tasude suurus kui ka makseviis määratakse kindlaks vastastikusel kokkuleppel kliendiga.

Õigusnõustajate tasu puhul kehtib standardmäär. Vt

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-21104&p=20060128&tn=0>.

Õigusspetsialistid küsivad tavaliselt esialgsete kulude katmiseks ettemaksu, arvates hiljem selle kogutasust maha. Menetlus jaguneb etappideks ja õigusspetsialistid võivad nõuda oma klientidelt kogutasu teatava osa tasumist iga etapi alguses.

Õigusspetsialistid ei nõua tavaliselt kogu tasu maksmist enne kohtuasja menetluse lõppu.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Isikutel, kes suudavad tõendada, et neil ei ole kohtusse pöördumiseks rahalisi vahendeid, on õigus saada menetlusabi. Isikute rahaliste vahendite hindamiseks kasutatakse indeksit nimega IPREM (üldine riiklik sissetulekuindeks).

Isikul puuduvad kohtusse pöördumiseks rahalised vahendid, kui tema leibkonna kõikidest allikatest saadav aastasissetulek ei ületa:

- ühelliikmelisse leibkonda kuuluvate isikute puhul kahekordset hagiavalduse esitamise ajal kohaldatavat IPREMI;
- vähem kui neljaliikmelisse leibkonda kuuluvate isikute puhul kahe ja poole kordset hagiavalduse esitamise ajal kohaldatavat IPREMI;
- vähemalt neljaliikmelisse leibkonda kuuluvate isikute puhul kolmekordset IPREMI.

2017. aastal on IPREM 6390,13 eurot.

Menetlusabi võivad saada ka teatavat liiki mittetulundusühendused.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus arvatakse ametlikult esitatuks alates selle esitamise kuupäevast, kui see on esitatud kohtukantseleisse ja kui on tehtud määrus hagi menetlusse võtmise kohta, olles eelnevalt veendunud, et asi kuulub asjaomase kohtu pädevusse.

Kohtu otsusest võtta hagi menetlusse ja kõikidest järgnevatest otsustest teavitab Teid Teie õigusnõustaja, kui Te olete ta palganud. Kui õigusnõustajat ei ole vaja palgata, teavitatakse Teid otse, saates tähtid kirja hagiavalduses esitatud aadressil.

Kui hagiavalduses on puudusi, mille tõttu ei saa seda menetlusse võtta, annab kohus Teile aega puudused kõrvaldada. Kui puudusi ei saa kõrvaldada, teavitab kohtusekretär kohtunikku, kes otsustab, kas võtta hagi menetlusse või mitte.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Pooli teavitatakse viivitamata kõigist menetlusetappidest või -toimingutest kas otse või nende õigusnõustaja kaudu, kui see on neil palgatud.

Üldjuhul ei ole menetlustel kindlaksmääratud ajakava, kuid on tähtaegu, mida tuleb järgida.

Viimati uuendatud: 25/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Prantsusmaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord on parem kasutada alternatiivseid vaidluste lahendamise meetodeid. Lisateavet selle kohta saab siit.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on erinevad, sõltudes konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade küsimust võib selgitada õigusnõustaja (*conseil juridique*) või kodanike nõustamise büroo (*bureau d'information des citoyens*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „Kohtualluvus - Prantsusmaa“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt „Kohtualluvus - Prantsusmaa“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt „Kohtualluvus - Prantsusmaa“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Mõnikord tuleb kasutada kohtutäituri teenuseid, kui menetluse algatamiseks peab hageja esitama vastaspoolele kohtukutse. Selle kohtukutse võib väljastada üksnes kohtutäitur. Nii on see kõrgema astme kohtute (*tribunaux de grande instance*) menetluste korral, välja arvatud nende menetluste korral, milles ei pea kasutama advokaati. Tuleb märkida, et ajutiste meetmete (*référé*) kohaldamise taotlemise korral tuleb menetlus algatada kohtukutsega. Lahutusasjades, milles tuleb kasutada kohtus esindamise õigusega advokaati, algatatakse menetlus hagiavaldusega.

Alaealistega seotud asjades menetluse algatamiseks pöördub üks vanem, eestkostja või alaealine ise alaealiste kohtuniku (*juge des enfants*) poole tavalise hagiavaldusega.

Täitemenetluse algatamiseks täitekohtuniku (*juge de l'exécution*) juures tuleb esitada kohtukutse, välja arvatud väljasaatmisega seotud otsuseid puudutavate täitemenetluste puhul.

Alama astme kohtus (*tribunal d'instance*) ei ole kohtukutse menetluse algatamiseks kohustuslik, kui nõude suurus on kuni 4000 eurot või kui tegemist on maksekäsmenetlusega, mis on seotud konkreetse suurusega lepingulise või seadusjärgse võlanõudega.

Kaubanduskohtus (*tribunal de commerce*) saab ainult hagiavaldusega algatada maksekäsmenetlusi, mis on seotud pangatšekist (*une traite*), käskvekslist (*une lettre de change*), lihtvekslist (*un billet à ordre*) või nõuete loovutamise teatisest (*un bordereau de cession*) tulenevate võlanõuetega. Muudel juhtudel tuleb menetlus algatada kohtukutsega.

Töövaidluskohtusse (*conseil des prud'hommes*) võib nõude esitada tähtid kirjaga või kirjalikult või suuliselt otse kohtusekretärile.

Põllumajandusmaaga seotud küsimusi menetlevates kohtutes (*tribunal paritaire des baux ruraux*) saab menetlusi algatada kohtukantseleile adresseeritud kättesaamise kinnituse nõudega tähtkirjaga, välja arvatud juhtudel, kui nõue tuleb avaldada kinnistusraamatus või mille puhul on kohustuslik kohtutäituri akt.

Sotsiaalasjade kohtusse (*tribunal des affaires sociales*) võib pöörduda ainult pärast eelnevat pöördumist apellatsioonikomisjoni poole (*commission de recours amiable*). Menetlus algatatakse kirja või avaldusega, mis esitatakse kohtukantseleile.

Poold võivad pöörduda kohtusse ka ühise petitsiooniga – ühishagiga, milles nad esitavad kohtunikule oma nõuded. See hagiavaldus esitatakse kohtusekretärile.

Kõrgema astme kohtutes on advokaadi kasutamine üldjuhul kohustuslik, välja arvatud kohtuasjades, mis puudutavad kasutusrenti, ajutiste meetmete kohaldamise taotlemist, vanema hooldusõiguse piiramist või äravõtmist ning lapse hülgamise tuvastamist. Perekonnaasjade kohtuniku (*juge aux affaires familiales*) ees ei ole advokaadi kasutamise kohustuslik kohtuasjades, mis on seotud lapse hoolduse asjades õiguste üleandmise, lahutusjärgsete menetluste, vanema hooldusõiguse, abielukulude kandmise osalemise kindlaksmääramise ja ülalpidamiskohustusega.

Kaubanduskohtus, alama astme kohtus, täitekohtuniku ees, alaealiste kohtuniku ees, sotsiaalasjade kohtus, töövaidluskohtus või põllumajandusmaaga seotud küsimusi menetlevas kohtus ei ole kohtus esindamise õigusega advokaadi kasutamine kohustuslik.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kõik teabenõuded tuleks esitada asjaomase kohtu valvelauda. Lisaks pakutakse enamikus kohtutes, kogukondlikes õiguskeskustes (*maisons de justice et du droit*) ja linnavalitsustes (*mairies*) tasuta õigusnõustamist.

Hagi tuleb esitada kohtu kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Prantsuse keel on ainus aktsepteeritav keel. Poolt võib kohtuistungil aidata tõlk, kuid kohtunik ei ole kohustatud tõlki kasutama, kui ta valdab keelt, mida pool räägib.

Nõuded esitatakse üldjuhul kirjalikult. Töövaidluskohtute poole võib pöörduda ja alama astme kohtu kantseleisse esitatava avalduse võib esitada ka suuliselt või selle võib registreerida kohtusekretär.

Töövaidluskohtus võidakse menetlus algatada ka poolte vabatahtliku ilmumise peale lepitusorganisse.

Kehtivate eeskirjade kohaselt ei saa tsiviilkohtus menetlust algatada faksi või e-posti teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Eraldi vorm kohtu poole pöördumiseks on ainult alama astme kohtu kantseleisse esitataval avaldusel. Muude menetluste korral peab toimik sisaldama teavet hageja ja kostja kohta ning kõiki kohtuasja esemega seotud dokumente, mis tuleb olenevalt konkreetsest asjast esitada menetluse algatamisel kohtu kantseleisse või kohtuistungil kohtunikule.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Üldjuhul ei tule kohtusse pöördumisel riigilõivu tasuda, välja arvatud kaubanduskohtutes, kus kehtivad kindlaksmääratud riigilõivud.

Ent alates sellest, kui võeti vastu 28. septembri 2011. aasta dekreet nr 2011-1202 apellatsioonikohtute advokaatide (*avoués*) hüvitusfondi ja õigusabi toetamiseks eraldatavate lõivude kohta tuleb kohtusse pöördumisel tasuda 35 eurot. Seda saab maksta kohtukantseleis pangakaardiga.

Apellatsioonimenetluses lisandub 150 eurot, mille peavad tasuma mõlemad pooled ja mis läheb apellatsioonikohtu advokaatide hüvitusfondi, kuna nende kutseala liideti 1. jaanuaril 2012 kohtus esindamise õigusega advokaatide (*avocats*) omaga. Sestsaadik ei ole nende kasutamine esindajana enam olnud kohustuslik.

Kulud kujutavad endast menetluskulusid. Need hõlmavad tunnistajatele makstavaid hüvitisi, ekspertide ja kohtutäituri tasusid ning lisaks advokaadi tasudele ka tema kulusid. Mõned kulud tuleb kanda menetluse alguses või käigus. Menetluse lõpus mõistab kohtunik kulud tavaliselt välja kohtuvaidluse kaotanud poolelt, välja arvatud juhul, kui see pool saab menetlusabi.

Advokaaditasud määratakse kindlaks kliendiga sõlmitavas tasude kokkuleppes. Advokaadid võivad nõuda ettemaksu, mis on kliendi poolt enne teenuste osutamist või selle käigus ette tasutav summa.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, kui menetlusabi taotleja rahalised vahendid ei ületa igal aastal läbi vaadatavat abikõlblikkuse ülemmäära (2012. aastal 929 eurot täieliku menetlusabi ja 1393 eurot osalise menetlusabi saamiseks). Piirmäärasid võib muuta vastavalt kostja perekondlikule olukorrale (vt „Õigusabi – Prantsusmaa“).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetlus arvatakse algatatuks:

kohtukutsega algatavate menetluste puhul alates kohtukutse ärakirja esitamisest kohtukantseleisse;

muude menetluste puhul alates nõude esitamisest või registreerimisest kohtukantseleis.

Hagejad ei saa esitatud dokumendi kehtivuse kohta kinnitust.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtukantselei võib anda teavet menetluse seisu ja kindlaksmääratud kohtuistungi kuupäeva kohta.

Lingid

 [Justiitsministeeriumi veebisait](#)

Viimati uuendatud: 19/06/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Horvaatia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Pooled võivad lahendada vaidluse kohtus, kuid on olemas ka vaidluste kohtuvälise lahendamise meetodeid. Horvaatias on sellisteks meetoditeks vahekohtumenetlus, lepitusmenetlus ja laiemas mõttes kohtumenetlused, mis on suunatud kohtuliku lahenduse leidmisele.

Lepitusmenetluse kohaldamist tsiviil-, kaubandus-, töö- ja muudes poolte vahel teostatavaid õigusi puudutavas vaidlustes reguleeritakse lepitusmenetluse seadusega (*Zakon o mirenju*, Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne (*Narodne Novine*, edaspidi „NN“) nr 18/11). Lepitusmenetlus (ladina keeles *mediare* 'keskel või vahel olema') tähendab kasutatavast nimetusest olenemata (*mirenje*, *medijacija*, *posredovanje*, *koncilijacija*) menetlust, mille käigus pooled püüavad jõuda omavahelise vaidluse lahendamiseks vastastikku rahuldavale kokkuleppele, kasutades erapooletut kolmandat isikut – üht või mitut lepitajat (*posrednik*, *medijator*, *koncilijator*), kes aitab pooltel kokkuleppele jõuda, kuid ei ole pädev tegema siduvat otsust. Lepitusmenetlus toimub poolte kokkulepitut viisil ja sellele on iseloomulik alternatiivsus, poolte autonoomia, vabatahtlikkus ja konsensuslikkus, mitteametlikkus ja konfidentsiaalsus ning poolte võrdsus. Vahekohtumenetlus (*arbitraža* või *izbrano sudenje*) on seevastu vahekohtus toimuv menetlus, olenemata sellest, kas seda teostab juriidiline isik või juriidilise isiku organ, mis korraldab ja teeb vahekohtute tööd. Vahekohtumenetlus on vabatahtlik, kiire, tõhus, mitteavalik vaidluste lahendamise viis, mille puhul pooled võivad kokku leppida, kes on vaidluse tekkimise korral kohtunikuks, kus vahekohtumenetlus toimub, milline on kohaldatav materiaal- ja menetlusõigus ning mis keeles (keeltes) vahekohtumenetlus toimub. Vahekohtu sisulisel otsusel on lõpliku kohtuotsuse jõud.

Tsiviilkohtumenetluse seaduses (*Zakon o parničnom postupku*, edaspidi „ZPP“) (NN nr 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 ja 89/14) on sätestatud, et kohus võib teha pooltele tsiviilkohtumenetluse mis tahes etapis ettepaneku lahendada vaidlus kohtus korraldatava lepitusistungil või väljaspool kohut toimuva lepitusmenetluse teel. Lisaks teeb kohus eelistungil ettepaneku, et pooled lahendaksid vaidluse lepitusmenetluses, st juhib poolte tähelepanu kohtuliku kokkuleppe sõlmimise võimalusele.

Teatavatel juhtudel (Horvaatia Vabariigi vastu hagi esitades) on hagi esitada kavatsev isik kohustatud võtma enne hagi esitamist ühendust riigiprokuratuuriga, millel on territoriaalne ja sisuline pädevus esindada riiki kohtus, kuhu Horvaatia Vabariigi vastu hagi esitatakse, ning taotlema vaidluse rahumeelset lahendamist, välja arvatud juhtudel, kui erieeskirjades on kindlaks määratud hagi esitamise tähtaeg. Vaidluse rahumeelse lahendamise taotlus peab sisaldama kogu teavet, mis on nõutav tavapärase kohtule esitatava hagiavalduse puhul.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtaeg sõltub hagi liigist ja esemest. Näiteks tööalaste õiguste kohtuliku kaitse taotlemise tähtaeg on 15 päeva, mille jooksul töötaja peab esitama rikutud õiguse kaitseks pädevale kohtule hagi, olles eelnevalt esitanud oma õiguste kaitse taotluse tööandjale, välja arvatud töösuhtest tuleneva kahju hüvitamise nõude või muu rahalise nõude korral.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Jah. Horvaatias arutavad kohtud tsiviilkohtumenetluses asju seaduses kindlaksmääratud sisulise pädevuse piires ning kohtulikkude pädevust teostavad üld- ja erikohtud ning Horvaatia Vabariigi Ülemkohus.

Üldkohtud on kohalikud kohtud ja piirkondlikud kohtud. Erikohtud on kaubanduskohtud (*trgovački sudovi*), halduskohtud (*upravni sudovi*), kriminaalkohtud (*prekršajni sudovi*), Horvaatia Vabariigi kõrgem halduskohus (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) ja Horvaatia Vabariigi kõrgem väärteloasjade kohus (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Horvaatia kõrgeim kohus on Horvaatia Vabariigi Ülemkohus (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Seadusega võib asutada muid teatava sisulise pädevusega või teatavate õigusvaldkondade üld- ja erikohtuid.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Üldise kohtualluvuse reegli kohaselt on pädev kohus kostja üldise territoriaalse kohtualluvuse järgne kohus, st kohus, mille tööpiirkonnas on kostja alaline elukoht. Kui kostja alaline elukoht ei ole Horvaatia Vabariigis, on üldine territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas on kostja ajutine elukoht.

Kui kostjal on lisaks alalisele elukohale ka ajutine elukoht ja on alust arvata, et ta jääb sinna elama pikemaks ajaks, on üldine territoriaalne pädevus tema ajutise elukoha järgsel kohtul.

Kui vaidlus on seotud Horvaatia kodanikuga, kes elab alaliselt välisriigis, kuhu ta lähetati tööle riigi ametiasutuse või juriidilise isiku juurde, on üldine territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas oli tema viimane teadaolev alaline elukoht Horvaatia Vabariigis.

Rahvusvaheliste elementidega vaidluste puhul kuulub kohtuasi Horvaatia Vabariigi kohtu pädevusse, kui nii on sõnaselgelt sätestatud seaduses või rahvusvahelises lepingus. Kui seaduses või rahvusvahelises lepingus ei ole sõnaselgelt sätestatud, et teatavat liiki vaidlus kuulub Horvaatia kohtu pädevusse, kuulub kohtuasi Horvaatia kohtu pädevusse, kui see tuleneb Horvaatia kohtute territoriaalset pädevust käsitlevatest sätetest.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

See sõltub vaidluse laadist ja ZPP sätetest, millega reguleeritakse territoriaalset ja sisulist kohtualluvust.

Kohtuvaidluse eseme väärtus ei mõjuta Horvaatia kohtute territoriaalset ja sisulist pädevust.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Kohtumenetluse praeguse korralduse kohaselt, nagu see on sätestatud ZPPs, võib igaüks – füüsiline või juriidiline isik – vabalt valida, kas ta esindab end menetluses ise või kasutab esindajat (tavaliselt advokaati), kui ZPPs ei ole sätestatud teisiti.

Ent ZPP artikliga 91 piiratakse isikute õigust end ise esindada märkimisväärselt: kui varalisi nõudeid puudutavates vaidlustes on nõude summa üle 50 000 kuna, võivad juriidilisi isikuid esindada ainult advokaadieksami sooritanud isikud.

Lisaks nähakse ZPP artiklis 91 ette, et pooled võivad taotleda teistmist oma esindaja, st advokaadi kaudu või end erandkorras ise esindada, kui nad on sooritanud advokaadieksami, või võib teistmisavalduse nende nimel esitada isik, kellel on õigus seda ZPP või mõne muu õigusakti kohaselt teha, kuigi ta ei ole advokaat, kuid on sooritanud advokaadieksami.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Tsiviilkohtumenetluse algatamiseks esitatakse hagiavaldus pädevale kohtule kas otse kohtu kantseleisse või posti või telegraafi teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Tsiviilkohtumenetlus toimub horvaadi keeles ja menetluses kasutatakse ladina kirja, välja arvatud juhul, kui konkreetnes kohtus on kasutusele võetud muu keel või kiri.

Kohtumenetluse pooled ja muud menetlusosalised esitavad oma hagiavaldused, kaebused ja muud avaldused kohtule horvaadi keeles ja ladina kirjas.

Hagiavalduse võib esitada otse kohtu kantseleisse või posti või telegraafi teel, kuigi tavaliselt esitatakse see kas otse kantseleisse või posti teel.

Tsiviilkohtumenetluse seaduses on ette nähtud võimalus esitada kaubanduskohtule menetlusdokumente elektroonilisel teel. Elektrooniliselt esitatavad dokumendid peavad olema allkirjastatud täiustatud e-allkirjaga vastavalt erieeskirjadele. Kuna ühtset IT-süsteemi ei ole veel kasutusele võetud, ei ole neid sätteid tegelikult veel kohaldatud.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Vorme kasutatakse ainult Euroopa väiksemate nõuete menetlustes. Selle kohta saab lisateavet teabelehel [„Väiksemad kohtuvaidlused – Horvaatia Vabariik“](#).

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt peaks hagiavaldus sisaldama järgmist: konkreetne sisuline nõue ja kõrvalnõuded, nõude aluseks olevad asjaolud, neid asjaolusid toetavad tõendid ja muu teave, mis tuleb igale avaldusele lisada (ZPP artikkel 106).

Iga avaldus, sealhulgas hagiavaldus, peab sisaldama järgmist teavet: kohtu nimi, mõlema poole nimi, amet ja alaline või ajutine elukoht, nende õigusesindajad (kui need on määratud), esitava poole isikukood, vaidluse ese ja esitava poole allkiri.

Menetluspool või tema esindaja lisab avalduse lõppu oma allkirja.

Nõude esitamise korral peab pool märkima oma nõude aluseks olevad asjaolud ja vajaduse korral esitama tõendid.

Kohus võtab hagiavalduse menetlusse ka juhul, kui hageja ei ole hagi õiguslikku alust märkinud, ja isegi kui hageja on õigusliku aluse märkinud, ei ole see kohtule siduv.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Pooled peavad tasuma kohtulõivude seaduses (*Zakon o sudskim pristojbama*, edaspidi „ZSP“) (NN nr 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15) sätestatud riigilõivud.

ZSPga ettenähtud riigilõive peavad tasuma isikud, kelle taotlusel või kelle huvides teatavaid seadusega ettenähtud toiminguid tehakse.

Kui ZSPs ei ole sätestatud teisiti, tuleb riigilõivu tasuda järgmistel juhtudel:

- avalduste eest (hagiavaldused, õiguskaitsetaotlused, täitmisavaldused jne): avalduse esitamisel; registrisse kande avalduste eest: pärast registrikande tegemist;
- kostja vastuse eest: pärast menetluse lõpetamist proportsionaalselt selle osaga, milles hagi rahuldamata jäeti;
- kohtu ärakirjade eest, kui neid taotletakse;
- kohtuotsuse eest: kui poolele või tema esindajale toimetatakse kätte otsuse ärakiri;
- pärimistunnistuse eest: kui see muutub lõplikuks;
- kompromissi sõlmimise, pankroti- ja likvideerimismenetluse puhul: jaotusettepaneku või kompromissi kinnitamise määrase tegemisel;
- muude toimingute eest: kui neid taotletakse või kui kohtu poole pöörduetakse.

Kohtukulude tasumise üldreegli kohaselt peab kohtuvaidluse täielikult kaotanud pool kandma vastaspoole ja tema toetuseks menetlusse astunu menetluskulud.

Advokaadi esindustasusid ning advokaatide töötasu ja kulude hüvitamist reguleeritakse õiguselukutsete seadusega (*Zakon o odvjetništvu*; edaspidi „ZO“) (NN nr 9/94, 117/08 tõlge, 50/09, 75/09 ja 18/11).

Advokaadil on õigus saada õigusteenuste eest tasu ja tehtud tööga seotud kulude hüvitamist vastavalt advokatuuri kehtestatud ja justiitsministeeriumi poolt heaks kiidetud määradele ning advokaat väljastab kliendile teenuse osutamise eest arve. Oma volikirja tühistamise või kehtetuks tunnistamise korral väljastab advokaat arve 30 päeva jooksul pärast volikirja tühistamise või kehtetuks tunnistamise kuupäeva.

Asjaõiguslike küsimuste korral võib advokaat poolega kokku leppida, et tema töötasu vastab menetluses, st poole nimel ettevõetavas kohtuvaidluses saavutatud tulemusele kooskõlas ametliku tasumääraga. Selline kokkulepe kehtib ainult juhul, kui see on sõlmitud kirjalikult.

Seetõttu võivad pooled asjaõiguslike küsimuste korral reguleerida endi ja advokaadi vahelist suhet kirjaliku lepinguga.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Kui pool taotleb professionaalset õigusabi, võib ta pöörduda õigusabi saamiseks nende advokaatide poole, kellel on ZO artikli 3 kohaselt õigus osutada Horvaatias igasugust õigusabi, sealhulgas anda eelkõige õigusnõu, koostada hagiavaldusi, kaebusi, ettepanekuid, taotlusi, avaldusi, erakorralisi õiguskaitsevahendeid ja muid menetlusdokumente ning esindada pooli.

Lisaks on pooltel võimalus saada tasuta õigusabi. See tähendab, et tasuta õigusabi seadusega (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*; NN nr 143/2013) on ette nähtud võimalus anda tasuta õigusabi kodanikele, kes ei ole võimelised ise õigusabi eest tasuma, kuid vajavad seda. Tasuta õigusabi õiguse saamiseks peab pool võtma ühendust pädeva riigiasutuse bürooga oma maakonnas ja esitama taotluse tasuta õigusabi saamiseks.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Tsiviilkohtumenetlus algatatakse hagiavalduse esitamisega ja hagiavaldus arvatakse esitatuks, kui see on kostjale kätte toimetatud.

Pärast hagiavalduse kättesaamist valmistatakse asja kohtulikuks arutamiseks.

Need ettevalmistused hõlmavad muu hulgas esialgset hagiavalduse nõuetelevastavuse ja kohtualluvuse kontrollimist ning kui hagiavaldus ei ole arusaadav või ei sisalda kogu vajalikku teavet selle menetluse võtmiseks, siis nõutakse, et hageja seda parandaks, st saadud juhtnõuete kohaselt muudaks, ning see tagastatakse parandamiseks või muutmiseks.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtukantselei ametnik teavitab pooli, nende advokaate ja esindajaid registris ja toimikus sisalduva teabe põhjal asja seisust.

Teave piirdub andmetega menetlusetappide ja ainukohtunike, kodade esimeeste, nõukogude liikmete ja kohtuistungis sekretäride kohta.

Teavet andes on keelatud avaldada seisukohti kohtu konkreetsete toimingute õigsuse või menetluse tõenäolise tulemuse kohta.

Teavet võidakse esitada telefoni ja e-posti teel ning kirjalikult.

Pooled võivad saada interneti kaudu juurdepääsu teabele menetluse seisu ja ainukohtunike, kodade esimeeste, nõukogude liikmete ja kohtuistungis sekretäride kohta, kui asjaomase kohtuasja puhul pakutakse kohtuasjade põhiteabele avaliku juurdepääsu teenust (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima – usluga e-Predmet*).

Kohtusse ilmumise ja poolte või kohtu muude toimingute tähtsajad on sätestatud ZPPs.

Lisateavet tähtaegade ja tähtaegade liikide kohta saab teabelehel [„Menetlustähtsajad – Horvaatia Vabariik“](#).

Viimati uuendatud: 23/08/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Itaalia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Itaalia õigussüsteemiga on tagatud, et teil on võimalik pöörduda kohtu poole, ning see kujutab endast peamist vahendit oma õiguste kaitsmiseks.

Mõne juhtumi korral peate te siiski kõigepealt püüdma kasutada oma advokaadi abiga vahendust ning alles siis, kui see ei anna tulemusi, võite te esitada kohtule hagi. Need juhtumid hõlmavad järgmisi küsimusi: elamuühistu vaidlused, omandiõiguse küsimused, vara jagamine, pärand, perekokkulepped, rentimine või üürimine, kasutusrent, äriühisus, kahjunõuded seoses arstide ametialaste eksimustega, laim pressis või mõnes muus meediakanalis ning vaidlused, mis on seotud kindlustus-, pangandus- ja finantslepingutega.

Teine võimalus on kasutada vahekohtumenetlust, kus vaidlust lahendab vaidluse poolte määratud eraõiguslik vahekohtunik. Hagimenetluse asemel vahekohtumenetluse kasutamises peavad asjaomased pooled kokkuleppele jõudma.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Konkreetsed tähtsajad sõltuvad hagi liigist. Tavaliselt on tähtaeg kümme aastat, kuid mõnda liiki hagide puhul on tähtaeg lühem (tsiviilseadustiku artiklid 2934–2961).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vaidlusega seoses lõpliku kohtuotsuse saamiseks peate te pöörduma kohtu poole. Pädeva kohtu väljaselgitamiseks peate te arvesse võtma vaidluse laadi ning kohtualluvust käsitlevaid siseriiklikke ja ELi eeskirju.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Põhireegel on, et pädev kohus on kostja elukohajärgne kohus. Seda nimetatakse territoriaalse pädevuse reegliks, mille alusel määratakse kindlaks füüsiliste isikute jaoks mõeldud üldkohus (*foro generale delle persone fisiche*). Sõltuvalt hagi summast või konkreetsest arutatavast küsimusest peate te pöörduma vastava piirkonna erikohtu poole (rahukohus (*giudice di pace*) või madalama astme kohus (*tribunale*), mis koosneb ühest kohtunikust või kohtunike kolleegiumist) või siis kohtu poole, mis asub väljaspool füüsiliste isikute jaoks mõeldud üldkohtu piirkonda (sel juhul eksisteerib nõ kohustuslik territoriaalne pädevus (*competenza per territorio inderogabile*)).

Vt teabeleht [„Kohtualluvus“](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Hagid, mis on seotud vallasvaraga väärtuses kuni 5000 eurot, tuleb esitada rahukohtule (*giudice di pace*). Rahukohus on samuti pädev menetlema hagsid, mille väärtus on kuni 20 000 eurot, kui need hagid on seotud sellise kahju hüvitamisega, mille on tekitanud sõidukite ja laevade liikumine. Suurema summaga seotud hagsid menetleb ühest kohtunikust koosnev madalama astme kohus (*tribunale*). Teatavad asjad antakse nende väärtusest olenemata menetlemiseks rahukohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 7 kolmas lõik), ühest kohtunikust koosnevale madalama astme kohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 409) või kohtunike kolleegiumist koosnevale madalama astme kohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 50-bis).

Vt teabeleht [„Kohtualluvus“](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Üldjuhul peab teid esindama advokaat, s.t professionaalse õigusesindaja kasutamine on kohustuslik (*obbligo di difesa tecnica*). Seda reeglit ei kohaldata väikeste nõuete korral (1100 euro suuruste või väiksemate rahukohtule esitatud nõuete korral) või juhul, kui te olete ise kvalifitseeritud advokaat (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 86).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb adresseerida vastaspoolele ja esitada pädevale kohtukantseleile.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavalduse võib esitada suuliselt vaid rahukohtule esitatavate nõuete korral (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 316). Kõigil muudel juhtudel tuleb hagiavaldus esitada kirjalikult itaalia keeles. Hagiavaldust ei ole võimalik saata faksi või e-posti teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Kindlaksmääratud vormid puuduvad. Hagiavaldus peab sisaldama poolte nimesid, kohtu nime, vaidlusküsimuse kirjeldust ja kokkuvõtvat pealkirja.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluid?

Te peate tasuma hagiavalduse esitamise ajal riigilõivu, mille suurus sõltub teie nõude summast (ühikordne tasu vastavalt õiguskuludis käsitlevale konsolideeritud seadusele (presidendi dekreet nr 115/2002)).

Advokaaditasude suurus ja nende tasumise aeg sõltub kokkuleppest, mille te sõlmitte vahetult oma advokaadiga.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Nii Itaalia kodanikud kui ka välisriigi kodanikud võivad taotleda menetlusabi, kui nad vastavad isiku sissetulekut käsitlevatele õiguslikele nõuetele (õiguskuludis käsitlev konsolideeritud seadus (presidendi dekreet nr 115/2002)).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus loetakse esitatuks,

kui see on (vastaspoolele adresseeritud hagiavalduse korral) (*atto di citazione*) kostjale kätte toimetatud;

kui see on (kohtule adresseeritud hagiavalduse korral) (*ricorso*) esitatud kohtukantsseleile.

Seda, kas hagiavaldus on vormistatud nõuetekohaselt, hindab kohus alles kohtumenetluse käigus, kui kuulatakse ära mõlemad pooled.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kostja vastuse esitamise tähtaeg ning poolte või kohtu poolt tehtavate muude sammude jaoks ette nähtud tähtajad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustikus. Iga kohus kohaldab neid eeskirju menetluse käigus samm-sammult või siis nähes ette menetluse üldise ajakava (tsiviilkohtumenetluse seadustiku rakendamise dekreedid artikkel 81-*bis*).

Seonduvad lisad

[Kohtusse pöördumine: tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid](#) (84 Kb)

Viimati uuendatud: 21/01/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Küpros

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

On ka muid võimalusi, sealhulgas võimalus lahendada vaidlus kohtuvälise kokkuleppega, pöörduda vahekohtu poole või kasutada vahenduse mehhanisme, mis on ette nähtud seaduses nr 159(I)/2012, mis käsitleb tsiviilasjades vahenduse kasutamise teatavaid aspekte.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Jah, on küll. Tähtaegu käsitleva seaduse nr 66(I)/2012 kohaselt ei ole võimalik kohtule hagiavaldust esitada juhul, kui nõude aluse tekkimisest on möödunud kümme aastat, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti. Need erandjuhud on järgmised.

Kui nõue on seotud tsiviilõigusrikkumise, lepingute, käskvekslite, tšekkide, lihtvekslitega jms, ei ole võimalik hagiavaldust esitada pärast seda, kui nõude aluse tekkimise kuupäevast on möödunud kuus aastat.

Kui nõue on seotud hooletusest, häiringust või institutsionaalse kohustuse rikkumisest tuleneva hüvitisega, ei ole võimalik hagiavaldust esitada pärast seda, kui nõude aluse tekkimise kuupäevast on möödunud kolm aastat. Kohus võib seda tähtaega pikendada kahe aasta jooksul alates aegumistähtaja lõppkuupäevast, kui nõue on seotud hüvitise taotlemisega tsiviilõigusrikkumise tulemusel tekitatud kehavigastuste ja/või surma põhjustamise eest.

Surnud isiku varaga seotud hagiavalduse esitamise tähtaeg – olenemata sellest, kui suurt osa sellest varast silmas peetakse – aegub annak või testament, kui surmakuupäevast on möödunud kaheksa aastat.

Hüpoteegi või pandiga seotud hagiavalduse esitamise tähtaeg on 12 aastat pärast hagiavalduse aluse tekkimise kuupäeva.

Kui hagiavaldus on seotud kohtuotsusega, ei saa avaldust esitada pärast seda, kui on möödunud 15 aastat lõpliku kohtuotsuse väljastamise kuupäevast.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kui hagiavalduse alus või täitmisele pööratav õigus tekkis Küprose Vabariigis või sellisel territooriumil, mida käsitatakse Küprose Vabariigi territooriumina, või kui hagiavalduse alusest tulenevalt võib Küprose Vabariigi kohtul olla pädevus, peate te pöörduma Küprose Vabariigi kohtu poole.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Tsiviilvaidluste korral peate te pöörduma selle piirkonna piirkonnakohtu poole, kus:

hagiavalduse alus täielikult või osaliselt tekkis;

kostja või üks kostjatest elas või töötas hagiavalduse esitamise ajal;

asub Suveräänne Baasipiirkond, tingimusel et kõik menetlusosalised on Küprose kodanikud ning hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades või kostja (või üks kostjatest) elab või töötab seal;

asub Suveräänne Baasipiirkond, tingimusel et hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades, tulenevalt asjaolust, et mootorsõidukit kasutas isik, kes oli – või oleks pidanud olema – kindlustatud mootorsõidukiseaduse artikli 3 kohaselt (vastutuskindlustus);

asub Suveräänne Baasipiirkond, tingimusel et hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades töötaja õnnetuse või kutsehaiguse tõttu, mis leidis aset tema töösuhte ajal ja mis on seotud töandja vastutusega ning mille vastu ta oli – või oleks pidanud olema – kindlustatud mootorsõidukiseaduse artikli 4 kohaselt (vastutuskindlustus);

asub vara, mis on kinnisvara turustamise või müügiga või asjaomast kinnisvara käsitleva mis tahes muu küsimusega seotud hagiavalduse ese.

Kui tegemist on **töövaidlusega**, mis hõlmab kuni kahe aasta tööasu suurust hüvitist, peate te pöörduma selle piirkonna **töövaidluste kohtu** poole, kus vaidlus tekkis, või sellise kohtu puudumisel selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas asub hageja tavapärase elukoht või alaline elukoht. Muudel juhtudel peate te pöörduma pädeva piirkonnakohtu poole.

Renditud vara käsitlevate vaidluste korral on pädevus sellel üürilepingute kohtul, mille tööpiirkonnas vara asub.

Perevaidluste korral (näiteks abielulahutus, vara käsitlevad vaidlused jne) peate te pöörduma **perekonnakohtusse** ning eelkõige selle piirkonna perekonnakohtusse, kus menetlusosalised elavad või töötavad, või alaealist last käsitleva vaidluse korral selle piirkonna perekonnakohtusse, kus alaealine laps või kostja elab.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt vastus küsimusele nr 4.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Te võite hagiavalduse esitada ise. Seadusega ei ole nõutud, et isik peaks kasutama advokaadi või muu vahendaja abi (välja arvatud alaealiste või teovõimetute isikute puhul, nagu on määratletud asjaomastes õigusaktides).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtuasja algatamiseks vajalikud kohtudokumendid (kohtukutse, menetluse algatamise avaldus jne) tuleks esitada pädeva kohtu registriosakonnale.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavaldus tuleks alati koostada kirjalikult ja kreeka keeles. E-kirja või faksi teel esitatud mis tahes avaldused (või muud kohtudokumendid) **ei ole** vastuvõetavad.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Kohtukutse hagiavalduse esitamiseks tuleks koostada vastavalt tsiviilkohtumenetluse eeskirjades esitatud vormile nr 1 üldise kinnitatud kohtukutse puhul ja vastavalt vormile nr 2 spetsiifilise kinnitatud kohtukutse puhul.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Jah, te peate tasuma templimaksu. Templimaks tuleks tasuda selle dokumendi registreerimisel, mille eest seda maksu tasuda tuleb.

See, kas tasuda advokaaditasud ette või mitte, sõltub sellest, millisele kokkuleppele te oma advokaadiga jõuate.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, kui kohtumenetlus toimub perekonnakohtus või kui menetlus on seotud piiriülese vaidlusega või varjupaigataotlejate, põgenike või seadusliku aluseta riigis viibivate kolmanda riigi kodanikega, tingimisel et menetlusabi taotlus rahuldatakse.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavalduse registreerimise hetkest. Kehtetu või hilinenud registreeringu korral või hagiavalduse registreerimisega seotud mis tahes muu probleemi korral annab pädev registriosakond teile tagasisidet.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Teavet ajagraafikute ja kohtusse ilmumise kohta antakse hiljem.

Viimati uuendatud: 12/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Läti

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Lätis võib isik pöörduda kohtusse või kui pooled on vastastikku kokku leppinud ja sõlminud vahekohtu kokkuleppe, võivad nad pöörduda vahekohtusse (välja arvatud teatavate konkreetsete vaidluste puhul, mille puhul ei ole võimalik kasutada vahekohtumenetlust).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Hagiavalduse esitamise tähtajad on erinevad sõltuvalt konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade kindlakstegemiseks konsulteerige oma advokaadiga või riikliku teabepunktiga.

Tsiviilõigusnormides on sätestatud erinevad üldised tähtajad. Neid tähtaegu võivad mõjutada hagi sisu ja asjaolud ning need tähtajad tuleb kindlaks määrata üksikjuhtumipõhiselt, võttes arvesse järgmist.

Perekonnaõigus

Hagiavaldused, mis on seotud kihlumisega, tuleb esitada ühe aasta jooksul alates päevast, mil kihlus katkestati või mil üks pool otsustas kihlusest taganeda. Kui kihlatu oli rase, tuleb hagiavaldus esitada ühe aasta jooksul alates lapse sündimise päevast, kui selleks ajaks oli kihlus juba katkestatud või üks pool oli kihlusest taganenud.

Abikaasadevahelistest varalistest suhetest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates tehingu sõlmimisest teise abikaasa poolt.

Lapse ema abikaasa võib vaidlustada isaduse eelduse kahe aasta jooksul alates päevast, mil ta saab teada, et laps ei ole tema oma. Lapse emal on samasugune õigus vaidlustada isaduse eeldus. Laps võib vaidlustada isaduse eelduse kahe aasta jooksul alates täisealiseks saamisest.

Isaduse tunnistamisega seotud hagiavaldused tuleb esitada kahe aasta jooksul alates ajast, mil menetlusosaline saab teada asjaoludest, mis välistavad isaduse, või mil laps saab täisealiseks, kui hagiavalduse esitab laps ise.

Eestkostja ja alaealise vahelistest suhetest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates alaealise saamisest täisealiseks või muude seaduses sätestatud asjaolude ilmnenemisest.

Asjaõigus

Valduse rikkumise või valduse äravõtmisega seotud hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates ajast, mil menetlusosaline saab teadlikuks rikkumisest või äravõtmisest.

Hagiavaldused isiku vastu, kes on vara valdaja ja kes võib selle omandada aegumise tõttu, tuleb esitada kümne aasta jooksul alates ajast, mil teine menetlusosaline saab teada sellisest valdusest.

Uue omaniku hagiavaldused, mis tulenevad looduslike protsesside tulemusel tekkinud vara suurenemisest, tuleb esitada kahe aasta jooksul.

Võlaõigus

Võlaõigusest tulenevad õigused aeguvad, kui isik ei kasuta neid õigusi seaduses täpsustatud aja jooksul.

Hagiavaldused, mis on seotud võlaõigusest tulenevate õigustega ning millega seoses ei ole õigusaktides sätestatud lühemat tähtaega, tuleb esitada kümne aasta jooksul. Kõik sellised õigused, millega seoses ei ole õigusaktides sätestatud lühemat tähtaega, aeguvad, kui õigust omav isik ei kasuta seda kümne aasta jooksul, välja arvatud mõned aegumatud õigused.

Õigus nõuda ostulepingu tühistamist ülemäärase kahju tõttu aegub, kui hagiavaldust ei ole esitatud ühe aasta jooksul alates lepingu sõlmimisest.

Hooletusest või ettevaatamatusest (nt kallamisest, viskamisest või kukutamisest) põhjustatud tahtmatu kahjuga seotud hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul.

Kaubandusõigus

Äritehingutest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada kolme aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on täpsustatud mõni muu aegumistähtaeg.

Kaubanduslikust agendilepingust tulenevad hagiavaldused tuleb esitada nelja aasta jooksul alates selle kalendriaasta lõpust, mil nõue tekkis.

Individaalse kaupleja vastu tuleb tema äritegevusest tulenevad hagiavaldused esitada kolme aasta jooksul pärast selle kaupleja eemaldamist äriregistrist, välja arvatud juhul, kui nõude suhtes kohaldatakse lühemat aegumistähtaega.

Hagiavaldused, mis tulenevad partnerlussuhte poolele kehtestatud keelust, millega keelatakse sellel poolel sõlmida tehinguid asjaomase partnerlussuhtega samas valdkonnas või millega tal keelatakse olla samas valdkonnas tegutsevas teises partnerluses täisvastutusega partner, ilma et tal oleks selleks teiste partnerite nõusolek, tuleb esitada kolme kuu jooksul alates päevast, mil partnerluse teised liikmed saavad teada konkurentsikeelu rikkumisest, kuid mitte hiljem kui viis aastat alates ajast, mil rikkumine toimus.

Selline hagiavaldus partnerluse liikme vastu, mis tuleneb partnerlusega seotud kohustustest, tuleb esitada kolme aasta jooksul alates päevast, mil partnerluse lõpetamise kohta tehti märke registreisse, välja arvatud juhul, kui partnerlusega seotud nõude suhtes kohaldatakse lühemat aegumistähtaega.

Äriühingu asutajate vastu esitatud hagiavaldus, mis on seotud äriühingu poolt enne selle asutamist võetud kohustustega, tuleb esitada kolme aasta jooksul alates päevast, mil äriühing kanti äriregistrisse.

Hagiavaldused äriühingu asutajate vastu seoses äriühingule ja kolmandatele isikutele äriühingu asutamise ajal tekitatud konkreetse kahjuga tuleb esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil äriühing kanti äriregistrisse. Seda aegumistähtaega kohaldatakse ka isikute suhtes, kes aitasid kaasa sellise kahju tekkimisele.

Kui võlausaldajal on nõudeõigus äriühingu vastu ning kui äriühing tema nõuet ei rahulda ja võlausaldaja pöörab selle nõude seaduse kohaselt vastutavate isikute vastu (asutajad, kolmandad isikud jne), tuleb hagiavaldus esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil nõue tekkis.

Äriühingu juhatuse liikmetele kehtestatud konkurentsikeelu rikkumisega seotud hagiavaldused tuleb esitada viie aasta jooksul alates selle keelu rikkumise päevast.

Äriühingu saneerimise käigus äriühingule, tema liikmetele või tema võlausaldajatele tekitatud kahjuga seotud hagiavaldused tuleb esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil saneerimine jõustus.

Ekspediitori vastu tuleb hagiavaldused esitada kolme aasta jooksul.

Veostega seotud hagiavaldused ekspediitori vastu (välja arvatud juhul, kui ekspediitor ei toiminud heas usus või kui tegu on temapoolse raske hooletusega) ja hagiavaldused laopidaja vastu (välja arvatud juhul, kui laopidaja ei toiminud heas usus või kui tegu on temapoolse raske hooletusega) tuleb esitada ühe aasta jooksul.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

[Vt kohtualluvust käsitlev teabeleht.](#)

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

[Vt Läti kohtualluvust käsitlev teabeleht.](#)

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindamist?

[Vt Läti kohtualluvust käsitlev teabeleht.](#)

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hagiavalduse võib esitada hageja ise või siis tema volitatud isik. Volituse võib lisada hagiavaldusele. Advokaadi või mõne muu õigusnõustaja kasutamine ei ole kohustuslik.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada pädevale esimese astme kohtule.

Hagiavalduse peab esitama kohtu kantseleile (*kanceleja*) hageja või tema volitatud isik. Hagiavalduse võib saata ka posti teel ning see peaks olema adresseeritud vastavale kohtule.

Hagiavaldusi võtab tööajal vastu kohtu esimehe poolt selleks määratud töötaja. Tavaliselt on selleks kohtu esimehe assistent või kantselei töötaja.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt peavad menetlusosalised lisama mis tahes võõrkeeles esitatavale dokumendile ka selle dokumendi tõlke riigikeelde, s.t läti keelde, ning see tõlge peab olema kinnitatud vastavalt kehtestatud korrale. Tõlget ei pea lisama isik, kes on vabastatud kohtukulude tasumisest. Kohus võib nõustuda teatavate menetlustoimingute läbiviimisega võõrkeeles, kui mis tahes menetlusosaline seda taotleb ja teised menetlusosalised on sellega nõus. Kohtuistungite protokollid ja kohtuotsused koostatakse läti keeles.

Hagi esitamiseks tuleb esitada kohtule kirjalik avaldus. Avalduse võib esitada hageja isiklikult või tema volitatud isik. Avalduse võib saata ka posti teel, kuid mitte faksi ega e-kirjaga.

Tuleb lisada, et mis tahes hagiavalduse esitamisel võib kasutada turvalise elektroonilise allkirjaga kinnitatud dokumente, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud menetluse algatamiseks erimenetlus. Elektroonilisi dokumente ei võeta vastu teatavat liiki lepingute puhul, mis on seotud kinnisvaratehingute, perekonnaasjade ja pärimisasjadega, ning teatavat liiki tagatislepingute puhul.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavaldus tuleb esitada kirjalikult. Enamiku nõuete puhul kindlaksmääratud vorm puudub. Konkreetset vormid on olemas väiksemate kohtuvaidlustega seotud hagiavalduste (*maza apmēra prasības*, tsiviilkohtumenetluse seaduse 30.3 peatükk) esitamiseks, selliste hagiavalduste esitamiseks, mis on seotud nõuete täitmisele pööramisega kohtuteatise alusel (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, seaduse 50.1 peatükk), ning vägivallaga seotud asjades esialgse õiguskaitse saamiseks hagiavalduse esitamiseks (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, seaduse 30.5 peatükk).

Kui kindlaksmääratud vorm puudub, on tsiviilkohtumenetluse seaduses sätestatud minimaalne teave ja minimaalsed andmed, mis tuleb avaldusel ära märkida. Tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt peab avaldus sisaldama järgmisi andmeid:

- selle kohtu nimi, kellele hagiavaldus esitatakse;
- hageja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja deklareeritud elukoht (kui hagejal puudub deklareeritud elukoht, siis hageja tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; hageja võib kohtuga kirjavahetuse pidamise eesmärgil märkida ka täiendava aadressi;
- kostja või huvitatud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood, deklareeritud elukoht ning tema mis tahes muu deklareeritud täiendav aadress (deklareeritud elukoha puudumisel tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; kostja isikukood või registrinumber esitatakse avaldusel siis, kui see on teada;
- hageja esindaja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja kohtuga kirjavahetuse pidamiseks kasutatav aadress, kui hagi esitab esindaja, või juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht;
- rahaliste nõuete puhul võimaluse korral krediitiasutuse nimi ja kontonumber, kuhu makse võib teha;
- hagi ese;
- nõude summa (kui nõuet on võimalik väljendada rahaliselt), esitades sissenõutava või vaidlustatud summa leidmiseks kasutatud arvutuskäigu;
- hageja nõude aluseks olevad asjaolud ja neid kinnitavad tõendid;
- nõude aluseks olevad õigusnormid;
- hageja väited;
- avaldusele lisatud dokumentide loetelu;
- avalduse koostamise kuupäev ja mis tahes muu asjakohane teave.

Teatavat liiki hagiavalduste (nt abielu lahutamise avalduste) puhul ja teatavat liiki menetluste puhul (nt lapsendamise kinnitamine või tühistamine, pärandikaitse ja eestkoste) tuleb tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt esitada täiendav teave.

Hagiavalduse peab allkirjastama hageja või tema esindaja või hageja koos esindajaga, kui kohus nii nõuab, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on sätestatud teisiti. Kui hageja nimel tegutseb esindaja kavatseb tegutseda hageja nimel, tuleb hagiavaldusele lisada volikiri (*pilnvara*) või mis tahes muu dokument, mis tõendab esindaja õigust toimida hageja nimel.

Hagiavaldus tuleb esitada kohtule nii mitmes eksemplaris, kui palju on kostjaid ja huvitatud kolmandaid isikuid.

Avaldusele tuleb lisada ka dokumendid, mis:

tõendavad riigilõivu (*valsts nodevas*) ja muude kohtukulude tasumist õiges summas vastavalt õigusaktides sätestatud korrale; kinnitavad, et järgitud on asja esialgset kohtuvälisist läbivaatamist käsitlevaid menetluseeskirju, kui selline läbivaatamine on ette nähtud õigusaktidega; tõendavad asjaolusid, millel nõue põhineb.

Läti kohtute portaali <http://www.tiesas.lv/> menüüpunkti *EPakalpojumi* („e-teenused”) alapunktis *Eveidlapas* („e-vormid”) on mitmeid menetluskirjelduste vorme. Neid vorme on võimalik alla laadida ning neid saab täita ja esitada väljaprinditud kujul.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Kohtukulud tuleb tasuda enne hagiavalduse esitamist (riigilõiv (*valsts nodeva*), registrimaks (*kancelejas nodeva*) ja asja menetlemisest tulenevad kulud (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)). Neid kulusid on võimalik tasuda pangas. Kui kohus teeb otsuse ühe menetlusosalise kasuks, kohustab ta kaotanud poolt tasuma kõik võitnud poole kantud kohtukulud. Kui nõue on rahuldatusosaliselt, mõistetakse kohtukulud pooltelt välja proportsionaalselt. Kui hageja otsustab hagiavalduse tagasi võtta või asi jääb kohtulikul arutamata, peab hageja hüvitama kostja kohtukulud (välja arvatud õigusaktides sätestatud juhtudel, kui nõue on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1896/2006 ette nähtud dokumendi väljastamisega). Sel juhul ei hüvita kostja hageja kohtukulusi, kuid kui hageja võtab hagiavalduse tagasi, sest kostja rahuldatus nõude vabatahtlikult pärast hagiavalduse esitamist, võib kohus hageja taotluse alusel näha ette, et kostja peab tasuma hageja kohtukulud.

Samalaadset mõistetakse asja menetlemisega seotud kulud (advokaaditasud, kohtusse ilmutamisega seotud kulud ja tõendite kogumisega seotud kulud) hageja kasuks välja kostjalt, kui hageja nõue rahuldatusosaliselt või osaliselt või kui hageja võtab hagiavalduse tagasi, sest kostja rahuldatus vabatahtlikult tema nõude pärast hagiavalduse esitamist. Kui hagiavaldus jäetakse rahuldamata, näeb kohus ette, et hageja peab hüvitama kostjale kaitsmisega seotud kulud.

Advokaadile või õigusnõustajale makstavad tasud määratakse kindlaks kliendi ja advokaadi või õigusnõustaja vahelise kokkuleppega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht „Õigusabi”.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Posti teel saadud või klienditeeninduse tööajal vastu võetud dokumendid registreerib kohus sissetulevate kirjade registris nende kättesaamise päeval. Hagiavaldus loetakse esitatuks päeval, mil see kätte saadakse. Kohtus läbiviidavate mis tahes menetlustoimingute tähtaeg saabub siis, kui kohus lõpetab töö. Kui hagiavaldus, apellatsioon või muu postisaadetis toimetatakse kommunikatsioonibüroo ametnikule tähtaja viimasel päeval enne kella 24.00, siis loetakse see esitatuks õigeaegselt.

Kui hagiavaldus ei ole koostatud korrektselt või puudub mis tahes vajalik dokument, teeb kohus põhjendatud otsuse, et hagiavaldusega seoses ei pea astuma mingeid samme. Selle otsuse koopiat saadetakse hagejale koos tähtajaga puuduste kõrvaldamiseks. See tähtaeg ei tohi olla lühem kui 20 päeva ja seda hakatakse arvestama otsuse postitamise päevast. Kui hageja kõrvaldab puudused ettenähtud tähtaja jooksul, siis loetakse hagiavaldus esitatuks päeval, mil kohus selle algseks sai. Kui hageja ei kõrvalda puudusi ettenähtud tähtaja jooksul, siis loetakse hagiavaldus esitamata jäetuks ja see tagastatakse hagejale. Asjaolu, et hagiavaldus on hagejale tagastatud, ei takista tal seda uuesti kohtule esitada.

Spetsiaalne kinnitus selle kohta, et hagiavaldus on esitatud korrektselt: kui hagiavaldus on koostatud korrektselt ja sellele on lisatud kõik vajalikud dokumendid, teeb kohtunik seitsme päeva jooksul pärast hagiavalduse kättesaamist otsuse, millega võetakse hagiavaldus vastu ja algatatakse menetlus. Menetluse alustamise korral edastatakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumentide koopiad kostjale koos tähtajaga kirjalike tähelepanekute esitamiseks. Tähelepanekute saamisel saadab kohtunik nende koopiat hagejale ja huvitatud kolmandatele isikutele. Kohtunik võib paluda hagejal esitada tähelepanekute kohta märkusi. Kui tähelepanekud on saadud või nende esitamise tähtaeg on möödunud, määrab kohtunik kohtuistungi toimumise aja. Kohtusekretär saadab menetlusosalistele kohtukutsed. Kui asja menetletakse kirjalikult, siis kohtuistungit kuupäeva ei määrata ja menetlusosalistele ei saadeta kohtukutsesid.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Menetlusosalistele saadetakse kohtukutsed, mis sisaldavad teavet kohtuistungit toimumise või muude menetlustoimingute läbiviimise aja ja koha kohta. Kohtukutse saadetakse isiku deklareeritud elukoha aadressil, kuid isik võib anda kohtuga kirjavahetuse pidamiseks ka muu aadressi.

Kui kostjal puudub deklareeritud elukoht Lätis ja hagejal ei ole objektiivsetel põhjustel õnnestunud kindlaks teha kostja elukohta väljaspool Lätit, võib kohus hageja põhjendatud avalduse alusel kasutada kostja aadressi kindlakstegemiseks Läti suhtes siduvates välislepingutes või Euroopa Liidu õigusaktides ette nähtud menetlusi.

Kui kostja aadressi ei ole võimalik kindlaks teha Läti suhtes siduvates välislepingutes või ELi õigusaktides ette nähtud menetlusi kasutades või kui dokumente ei õnnestu saata kostja aadressil, mille hageja on kindlaks teinud, või kui Euroopa Liidu õigusaktides või Läti suhtes siduvates välislepingutes ette nähtud menetlusi või tsiviilkohtumenetluse seaduses tsiviilasjades tehtava rahvusvahelise koostöö jaoks ette nähtud menetlust kasutades ei ole võimalik dokumente kostjale saata, kutsutakse kostja, kellel puudub deklareeritud elukoht Lätis, kohtusse ametlikes teadaannetes (*Latvijas Vēstnesis*) teate avaldamise teel.

Läti kohtute portaali <http://www.tiesas.lv/> menüüpunkti *E-Pakalpojumi* („e-teenused”) alapunktist *Tiesvedības gaita* („Kohtumenetlustes tehtud edusammud”) on võimalik saada teavet kohtumenetluse käigu kohta, sisestades kohtuasja või kohtukutse numbrit.

Viimati uuendatud: 07/02/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktipunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Leedu

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Leedu Vabariigi seadustes on sätestatud mitu alternatiivset vaidluse lahendamise võimalust. 2012. aastal jõustus Leedus uuesti sõnastatud kaubandusarbitraaži seadus (*komercinio arbitražo įstatymas*). Seda seadust kohaldatakse Leedu Vabariigi territooriumil toimivate vahekohtumenetluste suhtes olenemata sellest, milline on vaidluse poole kodakondsus või rahvus, kas nad on füüsilised või juriidilised isikud või kas vahekohtumenetlust korraldab alaline vahekohtuorgan või kaasusepõhiselt moodustatud vahekohus. Vahekohtumenetlus on riigi kohtutega samaväärne alternatiiv. See annab võimaluse lahendada enamik äriavaldusi kiiresti ja mugavalt mõlemale poolele vastuvõetavate sõltumatute, autoriteetsete ja lugupidatud eraisikute, mitte kohtunike ees. Vahekohtumenetluse pooled võivad vahekohtumenetlust reguleerivates eeskirjades vabamalt kokku leppida. Vahekohus võib tulla kokku vaidluse pooltele sobivas kohas ja valida vabalt menetluskeele, otsuse vormi jne. Elektroonilisi vahekohtukokkuleppeid tunnustatakse kirjalike kokkulepetena. 2008. aastal võeti vastu tsiviilvaidluste lepitusmenetluse seadus (*civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Tsiviilvaidluste lepitusmenetlust (mida kutsutakse ka vahendusmenetluseks) on vaidluse rahumeelse lahendamise menetlus, milles osaleb erapooletu kolmandast isikust vahendaja (lepitaja). Seaduses on sätestatud, et lepitusmenetlust võib kasutada selliste tsiviilvaidluste (nt perekonna- ja muude küsimustega seotud vaidlused) lahendamiseks, mida võib lahendada tsiviilkohtumenetluse teel. Pooled võivad kasutada seda vaidluse lahendamise võimalust nii enne vaidlusega kohtusse pöördumist

(kohtuväline lepitusmenetlus) kui ka pärast kohtumenetluse algatamist (kohtulik lepitusmenetlus). Tuleb märkida, et lepitusmenetluse algus peatab nõude aegumise. Seega isegi kui vaidluse rahumeelne lahendamine ebaõnnestub, säilib poolte õigus taotleda õiguskaitset kohtult. Kohtulik lepitusmenetlus on tasuta. Pealegi, kui otsustate lahendada oma tsiviilvaidluse kohtuliku lepitusmenetluse teel, säästate kohtumenetlusega võrreldes märkimisväärselt aega ja vaeva ning ka raha, sest kui lepitusmenetlus lõppeb rahumeelse kokkuleppe saavutamise, siis 75 % tasutud riigilõivust tagastatakse. Vaidluse lahendamine kohtuliku lepitusmenetluse teel tagab konfidentsiaalsuse ja menetluspool saab kohtulikust lepitusmenetlusest taganeda seda põhjendamata. Tarbijalepingutest tulenevate vaidluste kohtuvälist lahendamist reguleeritakse tarbijakaitseasutusega (*varotojų teisių apsaugos įstatymas*), mis jõustus 2007. aastal ja milles on sätestatud kohtumenetluse alternatiiv, sealhulgas selle menetlusnormid ja institutsiooniline struktuur. Asutused, kes tegelevad Leedus vaidluste kohtuväliste lahendamise, on tarbijakaitseamet (*valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), sideamet (*ryšių reguliavimo tarnyba*) ja teised konkreetses sektorites tekkinud vaidlustega tegelevad asutused (sideamet lahendab elektroonilise side ning posti- ja kullerteenuste valdkonna vaidlusi, Leedu Pank (*Lietuvos bankas*) lahendab tarbijate ja finantsteenuste osutajate vahelisi vaidlusi jne). Tarbijad võivad kasutada alternatiivse vaidluste lahendamise menetluse käigus õigusabi, kuid õigusabikuludid ei hüvitata. Õigusaktides sätestatud kriteeriumidele vastavatele tarbijatele riiklikult tagatud esmast ja teisest menetlusabi. Alternatiivse vaidluste lahendamise organile esitatud taotlus ei peata tavaliselt nõude aegumist. Kuna tähtajad on suhtelised pikad ja teatavate nõuete aegumistähtajad lühikesed, on tarbijavaidluste lahendamisel oht ületada aegumistähtaegu.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Üldine aegumistähtaeg on kümme aastat.

Leedu õigusaktides on teatavat liiki nõuete suhtes sätestatud lühemad aegumistähtajad.

Lühemat ühekuulist aegumistähtaega kohaldatakse hankemenetluste tulemustest tulenevate nõuete suhtes.

Lühemat kolmekuulist aegumistähtaega kohaldatakse juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise nõuete suhtes.

Lühemat kuuekuulist aegumistähtaega kohaldatakse:

- 1) kohustuste täitmatajätmisel määratud karistuse (trahvi, viivise) täitmisele pööramisega seotud nõuete suhtes,
- 2) müüdüd esemete puudustega seotud nõuete suhtes.

Lühemat kuuekuulist aegumistähtaega kohaldatakse selliste nõuete suhtes, mis tekivad transpordiettevõtjate ja nende klientide vahelistest suhetest seoses Leedust lähetatud saadetistega, samal ajal kui välisriigist lähetatud saadetiste suhtes kohaldatakse üheaastast aegumistähtaega.

Lühemat üheaastast aegumistähtaega kohaldatakse kindlustusnõuete suhtes.

Lühemat kolmeaastast aegumistähtaega kohaldatakse kahju hüvitamise nõuete suhtes, sealhulgas toodete ebapiisavast kvaliteedist tulenenud kahju hüvitamise nõuete suhtes.

Lühemat viieaastast aegumistähtaega kohaldatakse intresside ja muude perioodiliste maksete täitmisele pööramise nõuete suhtes.

Ka praaktöödega seotud nõuete suhtes kohaldatakse lühemaid aegumistähtaegu.

Kauba-, reisijate- ja pagasiveost tulenevate nõuete suhtes kohaldatakse konkreetset liiki transpordi suhtes kohaldatavates seadustikes (seadustes) sätestatud aegumistähtaegu.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Lepinguliste kohustustega seotud vaidlust reguleeritakse poolte vahel kokku lepitud õiguse alusel: seega, kui pooled on valinud Leedu Vabariigi õiguse, saavad nad oma õiguslikke huve kaitsta Leedu kohtutes. Selline pooltevaheline kokkulepe võib olla sätestatud lepingus või selle võib sõlmida vastavalt kohtuasja faktilistele asjaoludele. Pooled võivad kokku leppida, et teatava riigi õiguse alusel reguleeritakse kogu lepingut või lepingu teatavat osa (teatavaid osi). Kui pooled otsustavad, et lepingu suhtes tuleks kohaldada välisriigi õigust, ei saa sellele tuginedes jätta kohaldamata Leedu Vabariigis või mõnes teises riigis kohaldatavaid kohustuslikke eeskirju, mida ei saa poolte kokkuleppega muuta või kohaldamata jätta.

Kui pooled on jätnud lepingu suhtes kohaldatava õiguse valimata, kohaldatakse selle riigi õigust, millega lepinguline kohustus on kõige tihedamalt seotud.

Eeldatakse, et lepinguline kohustus on kõige tihedamalt seotud riigiga, mille territooriumil:

- 1) on lepingule kõige iseloomulikuma kohustusega poole alaline elukoht või juhatuse asukoht. Kui kohustus on tihedamalt seotud selle riigi õigusega, kus asub kohustusega lepingupoole tegevuskoht, kohaldatakse selle riigi õigust;
- 2) asub kinnisasi, kui lepingu esemeks on kinnisasja omandi- või kasutusõigus;
- 3) asus peamine tegevuskoht transpordilepingu sõlmimise ajal, tingimusel et veoettevõtja peamine tegevuskoht on samas riigis, kus veos laaditi või kus asub kaubasaatja registreeritud asukoht või kust veos lähetati.

Vahekohtkokkuleppeid reguleeritakse põhilepingu suhtes kohaldatava õiguse alusel. Kui põhileping on kehtetu, kohaldatakse vahekohtkokkuleppe sõlmimise koha õigust, kuid kui seda ei suudeta kindlaks teha, siis vahekohtumenetluse toimumise riigi õigust.

Tekitatud kahjust tulenevaid poolte õigusi ja kohustusi reguleeritakse kahju kandnud poole valikul kas selle riigi õiguse alusel, kus asjaomane tegu toime pandi või muu kahju tekitanud asjaolu aset leidis, või selle riigi õiguse alusel, kus kahju kanti.

Abieluvara reguleeriv õiguskord määratakse kindlaks abikaasade alalise elukoha riigi õiguse põhjal. Kui abikaasade alaline elukoht on eri riikides, reguleeritakse abieluvara selle riigi õiguse alusel, mille kodanikud mõlemad abikaasad on. Kui abikaasad on eri riikide kodanikud ja neil ei ole kunagi olnud ühist elukohta, kohaldatakse selle riigi õigust, kus abielu sõlmiti. Lepingus kindlaks määratud abieluvara reguleeritakse selle riigi õiguse alusel, mille abikaasad lepingus valivad. Sel juhul võivad abikaasad valida selle riigi õiguse, kus on nende praegune või tulevane alaline elukoht, kus abielu sõlmiti või mille kodanik üks abikaasadest on. Abikaasade kokkulepe vara suhtes kohaldatava õiguse suhtes kehtib seni, kuni see vastab valitud riigi või kokkuleppe sõlmimise riigi õiguse nõuetele.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Kohtualluvuse eeskirjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*civilinio proceso kodeksas*) artiklites 29–30. Hagi võib esitada kostja elukoha järgsesse kohtusse. Juriidilise isiku vastu tuleks hagi esitada juriidilise isiku juriidiliste isikute registrisse kantud asukoha järgi. Kui kostja on riik või kohalik omavalitsus, tuleks hagi esitada riiki või kohalikku omavalitsust esindava asutuse registreeritud asukoha järgi.

Kui kostja elukoht ei ole teada, võib tema vastu hagi esitada tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Leedu Vabariigis, võib tema vastu hagi esitada tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi Leedu Vabariigis. Juriidilise isiku filiaali tegevusega seotud hagi võib esitada ka filiaali registreeritud asukoha järgi.

Elatise väljamõistmise ja isaduse tuvastamise hagi võib esitada ka hageja elukoha järgi. Isiku tervise kahjustamise, sealhulgas surma põhjustamise hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha või kahju kandmise koha järgi. Isiku varale tekitatud kahju hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha (registreeritud asukoha) või kahju tekitamise koha järgi.

Hagi, mis on seotud kokkuleppe või lepinguga, milles on täpsustatud selle täitmise koht, võib esitada ka kokkuleppes või lepingus märgitud täimiskoha järgi.

Hooldaja, eestkostja või varahalduri tegevusega seotud hagi võib esitada ka hooldaja, eestkostja või varahalduri elukoha (registreeritud asukoha) järgi.

Tarbijalepinguga seotud hagi võib esitada ka tarbija elukoha järgi.

Hagejal on õigus valida mitme kohtu vahel, kes on pädevad asja arutama.

Hagid, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, kinnisasja kasutamist (v.a abikaasade varasuhte lõpetamise avaldused lahutusasjades) ja kinnisasja arestit vabastamist, kuuluvad kinnisasja või kinnisasja põhiosa asukoha järgse kohtu pädevusse.

Pärandaja võlausaldajate nõuded, mis on esitatud enne, kui pärijad on pärandi vastu võtnud, kuuluvad pärandi või pärandi põhiosa asukoha järgse kohtu pädevusse.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Kõiki tsiviilasju lahendavad esimeses astmes piirkonnakohtud, välja arvatud juhul, kui asi kuulub ringkonnakohtute või Vilniuse ringkonnakohtu pädevusse.

Ringkonnakohtud lahendavad esimese astme kohtuna järgmisi tsiviilasju:

- 1) alates 4. aprillist 2013 hagid, mille hind on üle 150 000 liiti, välja arvatud perekondlike või töösuhetega seotud asjad ja mittevahalise kahju hüvitamisega seotud asjad;
- 2) autoriõigusega seotud mittevahalisi õigussuhteid puudutavad asjad;
- 3) riigihangetega seotud õigussuhteid puudutavad asjad;
- 4) pankroti või restruktureerimisega seotud asjad, välja arvatud füüsiliste isikute pankrotiga seotud asjad;
- 5) kohtuvaidlused, mille üks pool on välisriik;
- 6) aktsiate (osade, kaasosade) sundmüügi nõuded;
- 7) juriidilise isiku tegevuse uurimise nõuded;
- 8) kehtivate patsiendiõiguste rikkumisest tuleneva vahelise ja mittevahalise kahju hüvitamisega seotud asjad;
- 9) muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt pädevad esimeses astmes lahendada ringkonnakohtud.

Järgmisi kohtuasju on esimese astmena pädev lahendada ainult Vilniuse ringkonnakohtu:

- 1) patendiseaduses (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) osutatud vaidlused;
- 2) kaubamärgiseaduses (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) osutatud vaidlused;
- 3) Leedu Vabariigis elava Leedu kodaniku lapsendamist puudutavad kohtuasjad, kui lapsendamise taotlejad on teise riigi kodanikud;
- 4) muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt esimeses astmes ainupädev lahendada Vilniuse ringkonnakohtu.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Isikud võivad esitada kohtusse hagi ise või oma esindaja kaudu. Isiku osalemine kohtuistungil ei võta temalt õigust kasutada menetluses esindajat. Peetakse asjakohaseks, et esindaja osaleb kohtuistungil esindatava nimel, välja arvatud juhul, kui kohus peab esindatava kohalolu vajalikuks.

Isikut peab tsiviilkohtumenetluse seadustikus ja tsiviilseadustikus (*civilinis kodeksas*) kindlaksmääratud kohtuasjades esindama advokaat (nt kui kohus menetleb asja, milles osaleb teovõimetuks tunnistatud isik, peab teda esindama advokaat).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtule dokumente esitada või kohtult dokumente saada soovivad isikud peavad võtma ühendust kohtu kantseleiga, kes selgitab neile dokumentide esitamise, saamise või tagastamise korda. Kohtu kontaktandmed.

Alates e-teenuste portaali e.teismas.lt kasutuselevõtmisest 1. juulil 2013 on olnud võimalik esitada kohtuasja dokumente, jälgida menetluse kulgu, maksta riigilõivu ja saada muid teenuseid interneti teel.

Kohtuasjade järjekindla menetlemise tagamiseks on määruses sätestatud, et alates 1. jaanuarist 2014 tuleb kohtuasju, mida madalama astme kohtud on töödeldud elektrooniliselt, apellatsioonikohtusse ja kassatsioonikohtusse edasikaebamise korral samuti töödelda elektrooniliselt.

8 Mis keeles või ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Menetlusosalised peavad esitama menetlusdokumentide originaalid. Lisaks sellele peab kohus saama piisava arvu menetlusdokumentide ärakirju: üks ärakiri kummalegi poolele (mitme kostja või hagejaga kohtuasjade puhul üks ärakiri igaühele neist või kui kohtuasjaga seotud menetlusdokumente on määratud vastu võtma esindaja või volitatud isik, siis ainult üks ärakiri sellele esindajale või volitatud isikule) ja kolmandatele isikutele, välja arvatud juhul, kui menetlusdokument esitatakse elektrooniliselt. Menetlusdokumentide lisadest tuleb esitada sama arv ärakirju nagu menetlusdokumentidest, välja arvatud juhul, kui need esitatakse elektrooniliselt või kui kohus on andnud loa lisadid pooltele mitte esitada, sest neid on palju.

Kõik menetlusdokumendid ja nende lisad tuleb kohtule esitada riigikeeles. Kui menetlusosalised, kellele menetlusdokumendid tuleb esitada, ei valda riigikeelt, peab kohus saama selliste dokumentide tõlked neile menetlusosalistele arusaadavasse keelde. Kui esitatud dokumendid tuleb tõlkida võõrkeelde, peavad pooled esitama nõuetekohaselt kinnitatud tõlked.

Hagi võib esitada elektrooniliselt Leedu kohtute elektrooniliste teenuste portaali <https://e.teismas.lt/lt/public/home/> kaudu, kuhu pääseb kohtute ameti (*teismų administracija*) veebisaidilt <http://www.teismai.lt/>.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavalduse elektroonilise vormi saab täita Leedu kohtute elektrooniliste teenuste portaalis <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Kohtule esitatav hagiavaldus peab vastama menetlusdokumentide sisu suhtes kohaldatavatele üldnõuetele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 111).

Menetlusdokumendid tuleb esitada kohtule kirjalikult. Menetlusosalise igas menetlusdokumendis tuleb täpsustada:

- 1) selle kohtu nimi, kellele menetlusdokument esitatakse;
- 2) menetlusosaliste seisund menetluses, perekonnanimi, eesnimi, isikukood (kui see on teada) ja elukoht; hagejale teadaolev teiste menetlusosaliste teine aadress menetlusdokumentide kättetoimetamiseks; kui menetlusosalised on juriidilised isikud või üks neist on juriidiline isik, siis juriidilise isiku täisnimi, registreeritud asukoht ja hagejale teadaolev teiste menetlusosaliste teine aadress menetlusdokumentide kättetoimetamiseks, registrikoodid, arvelduskontode numbrid (kui need on teada) ja krediidiasutuste andmed (kui need on teada);
- 3) menetlusdokumentide poolele kättetoimetamise viis ja postiaadress, kui see erineb elu- või asukohast;
- 4) menetlusdokumendi laad ja ese;
- 5) menetlusdokumendi eset põhistavad asjaolud ja neid asjaolusid kinnitavad tõendid;
- 6) menetlusdokumentide lisad, mis esitatakse koos menetlusdokumentidega;
- 7) menetlusdokumendi esitaja allkiri ja koostamise kuupäev.

Menetlusosaline, kelle menetlusdokument põhineb rahvusvahelise kohtu või välisriigi kohtu tõlgenduseeskirjal, peab esitama seda eeskirja kehtestava kohtuotsuse koopiat ja otsuse nõuetekohaselt kinnitatud tõlke riigikeelde.

Esindaja poolt kohtule esitatav menetlusdokument peab sisaldama esindaja kohta punktides 2 ja 3 nimetatud teavet ning sellele tuleb lisada esindaja õigusi ja kohustusi tõendav dokument, kui seda ei ole veel esitatud või kui toimikus sisalduva volituse kehtivusaeg on lõppenud.

Kui menetlusosaline ei saa menetlusdokumenti allkirjastada, peab tema volitatud isik selle tema nimel allkirjastama, märkides põhjuse, miks menetlusosaline ei saa esitada dokumenti ise allkirjastada.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 135 on sätestatud, et hagiavaldus peab sisaldama järgmist teavet:

- 1) haghind, kui hagi väärtus tuleb kindlaks määrata;

- 2) hagi aluseks olevad asjaolud (hagi faktiline alus);
- 3) hageja esitatud asjaolusid kinnitavad tõendid, tunnistajate elukohad ja muude tõendite asukoht;
- 4) hageja nõue (hagiavalduse ese);
- 5) hageja seisukoht tagaseljaotsuse tegemise võimaluse kohta, kui ei saada hagi vastust või esialgset menetlusdokumenti;
- 6) teave selle kohta, kas menetluspool kasutab kohtuasjas enda esindamiseks advokaati. Kui jah, tuleb esitada advokaadi perekonnanimi, eesnimi ja tööaadress;
- 7) hageja seisukoht kokkuleppe sõlmimise võimaluse kohta, kui hageja soovib sellist seisukohta avaldada.

Hagiavaldusele tuleb lisada hageja nõuete aluseks olevad dokumendid või muud tõendid, riigilõivu tasumist tõendav dokument ja põhistatud taotlus selliste tõendite kogumiseks, mida hageja ei saa esitada.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Hagiavaldusele tuleb lisada kõik Teie nõudeid toetavad dokumendid ja riigilõivu tasumist tõendav dokument. Mittevaraliste nõuete korral on riigilõiv 100 litti. Varaliste vaidluste korral tuleb tasuda riigilõivu teatav protsent hagi hinnast, nagu on sätestatud eriseadustes: 3 % ja vähemalt 50 litti, kui nõude suurus on kuni 100 000 litti; 3000 litti pluss 2 % hagi hinnast, kui nõude suurus on 100 000–300 000 litti, ja 7000 litti pluss 1 % hagi hinnast, kui nõue on suurem kui 300 000 litti. Varaliste vaidluste puhul tasutava riigilõivu kogusumma ei või ületada 30 000 litti.

Eriseadustega on ette nähtud juhud, mil hageja on kohtulõivu tasumisest vabastatud. Lisaks on kohtul õigus isik tema majanduslikku olukorda arvestades riigilõivust osaliselt vabastada või lükata selle tasumine edasi, kuni kohtuotsus on tehtud. Riigilõivust vabastamise või selle tasumise edasilükkamise taotlus peab olema põhjendatud ja sellele tuleb lisada tõendid isiku raske majandusliku olukorra kohta.

Dokumendimenetluses tasutav riigilõiv on pool hagi eest makstavast lõivust, kuid mitte alla 20 liti.

Eraldi avalduste eest ei tule riigilõivu tasuda, välja arvatud ajutiste meetmete kohaldamise taotluste korral, mille eest tuleb tasuda riigilõivu 100 litti.

Kui menetlusdokumendid või nende lisad esitatakse kohtule ainult elektroonilisel teel, tuleb tasuda 75 % kõnealuse menetlusdokumendi eest tasutavast riigilõivust, kuid mitte vähem kui 10 litti.

Klient peab oma advokaadi, advokaatide või advokaatide kutseühinguga õigusteenuste osutamises kokku leppimiseks allkirjastama kokkuleppe.

Menetluspool peab maksma õigusteenuste eest kokkulepitut tasu. Pooled võivad maksmise ajakavas kokku leppida nii, nagu nad soovivad.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Riigi õigusabi seadusega (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) tagatakse tasuta esmase ja teise õigusabi andmine sätestatud korra kohaselt.

Tasuta esmast õigusabi antakse Leedu Vabariigi ja teiste ELi liikmesriikide kodanikele, Leedu Vabariigis seaduslikult elavatele isikutele ja isikutele, kellel on õigus saada sellist abi nende rahvusvaheliste lepingute alusel, mille osaline Leedu Vabariik on. Tasuta esmast õigusabi tuleb anda viivitamata. Kui see ei ole võimalik, siis teatatakse Teile, millal Teie taotlus rahuldatakse. Seda tuleb teha hiljemalt viie päeva jooksul pärast taotluse esitamist. Kohaliku omavalitsuse ametnikud ja töötajad, advokaadid või avalike asutuste spetsialistid, kellega kohalik omavalitsus on sõlminud lepingu, annavad Teie vaidluse kohtuvälise lahendamise kohta individuaalset nõu, õigussüsteemi, seadusi ja muid õigusakte puudutavat teavet ning abi lahenduskokkuleppe või teise õigusabi taotluse koostamiseks. Tasuta esmase õigusabi andmisest võib keelduda, kui taotleja nõue on selgelt põhjendamatu, kui taotlejat on juba samas küsimuses ulatuslikult nõustatud, kui on selge, et isik suudab palgata enda nõustamiseks advokaadi ilma riigi poolt seaduse kohaselt tagatud õigusabita, või kui taotlus ei ole seotud isiku enda õiguste ja õigustatud huviga, välja arvatud seaduses sätestatud esindamisjuhtudel.

Tasuta teisest õigusabi võivad saada samad isikud, kuid selle saamine sõltub nende kogusissetuleku suuruselt.

Tasuta teisest õigusabi võib saada iga Leedu Vabariigi elanik, kelle vara ja aastasissetulek ei ületa valitsuse kehtestatud tasuta õigusabi saamise tasemeid.

Vara ja sissetulek liigitatakse vastavalt selle tasemele kahte rühma: I taseme korral katab riik 100 % tasuta teise õigusabi kuludest ja II taseme korral 50 % tasuta teise õigusabi kuludest (ülejäädud 50 % peab kandma isik ise).

Tasuta õigusabi on olenemata nende varast või aastasissetulekust õigus saada järgmistel isikutel: kahtlustatavad, süüdistatavad või süüdimõistetud kriminaalasjades, mille menetlemisele on kaitseadvokaadi osalemine kohustuslik; ohvrid kuriteokahju hüvitamisega seotud asjades (sh juhul, kui hüvitise küsimus lahendatakse kriminaalmenetluses); sotsiaaltoetuste saajad; sotsiaalhoolekandeametite hoolealused; raske puudega või töövõimetuks tunnistatud isikud; pensioniikka jõudnud suurte erivajadustega isikud; selliste isikute hooldajad (eestkostjad), kui tasuta õigusabi on vaja hooldatavate (eestkostetavate) isikute õiguste ja huvide kaitsmiseks; isikud, kes on esitanud tõendid (vara arestimismäärus jms), et nad ei saa oma vara ja raha objektiivsetel põhjustel kasutada ning seetõttu ei ületa nende vara ja aastasissetulek, mida nad saavad oma soovi kohaselt kasutada, valitsuse kehtestatud tasuta teise õigusabi saamise taset; raske vaimuhaigusega isikud, kui kõne all on nende sunniviisilise haiglasse paigutamine või ravi; selliste isikute hooldajad (eestkostjad), kui õigusabi on vaja sellise isiku õiguste ja huvide kaitsmiseks; võlgnikud, kui esitatakse nõue nende viimase elukoha vastu, kus nad parajasti elavad; alaealise vanemad või muud seaduslikud esindajad, kui kõne all on lapse äraviimine; alaealised, kes ei ole abielus või kelle kohus on tunnistatud täielikult teovõimeliseks ja kes pöörduvad eriseadustes täpsustatud juhtudel ise kohtusse; teovõimetuks tunnistamist taotlevad isikud füüsilise isiku teovõimetuks tunnistamise asjades; sündi registreerida soovivad isikud ja muud juhud, mis on ette nähtud rahvusvahelistes lepingutes, mille osaline Leedu Vabariik on.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohus otsustab hagi vastuvõetavuse kohtumäärusega. Seda peetakse tsiviilmenetluse alguseks. Kui esineb puudusi ja menetlusosaline või hagi või menetlusdokumendi esitaja kõrvaldab need puudused kohtu nõudeid ja tähtaegu järgides, arvatakse hagi või dokument esitatuks selle kohtusse saabumise päeval. Vastasel juhul arvatakse see esitamata jäetuks ja tagastatakse koos lisadega kohtumääruse alusel hagejale hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast puuduste kõrvaldamise tähtpäeva.

Hagejal on õigus hagi tagasi võtta, kuni kohus ei ole saatnud kostjale selle ärakirja. Hiljem võib hagi tagasi võtta ainult juhul, kui kostja on sellega nõus ja kui hagi võetakse tagasi enne, kui esimese astme kohus teeb otsuse.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Menetlusosalisi teavitatakse kohtuistungite toimimise ajast ja kohast või konkreetsetest menetlustoimingutest kohtukutse või kohtuteatega. Kohtuistungite ajakava on kättesaadav ka internetis Leedu kohtute teabesüsteemis, kuhu pääseb kohtute ameti veebisaidilt <http://liteko.teismai.lt/tvarkarasciai/>.

Viimati uuendatud: 21/10/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Luksemburg

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Üks alternatiivne vaidluste lahendamise menetlus on vahendus, mille abil võib olla võimalik vältida kohtusse pöördumist.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumiseks ettenähtud tähtjad varieeruvad sõltuvalt asjast.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt [Luksemburgi kohtute pädevust käsitlev teabeleht](#).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt [Luksemburgi kohtute pädevust käsitlev teabeleht](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt [Luksemburgi kohtute pädevust käsitlev teabeleht](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

See sõltub nõude suurusest ja vaidluse sisust.

Üldiselt kohaldatakse järgmisi põhimõtteid, kuigi seadusega on ette nähtud ka konkreetsed erandid.

Kuni 10 000 euro suurust nõuet menetlevad tavaliselt rahukohtud (*Justices de Paix*). Nendes kohtutes võite te end esindada ise või lasta end esindada kas advokaadil või mõnel muul isikul, kellele te olete andnud konkreetsed volitused (*mandat*).

Üle 10 000 euro suuruseid nõudeid menetleb tavaliselt ringkonnakohtus (*Tribunal d'Arrondissement*). Selles kohtus peab teid esindama täieõiguslik advokaat (*avocat à la cour*), välja arvatud ajutiste meetmete võtmise taotluste (*actions en référé*) ja äriõiguse alusel algatatud kohtuasjade menetlemise korral, kui te võite kasutada abilist või esindajat või esindada end kohtus ise. Ülemkohtu (*Cour Supérieure de Justice*) osaks olevas apellatsioonikohtus peab teid esindama täieõiguslik advokaat.

Mõnel juhul on rahukohtul pädevus isegi siis, kui nõude suurus on üle 10 000 euro. Nii on see näiteks rendile-/üürilevõtja ja rendile-/üürileandja vaheliste vaidluste ning elatisnõuete (*pensions alimentaires*) korral, välja arvatud juhul, kui need on seotud lahutuse või lahuse lu taotlusega. Rahukohtus menetlemisele tulevad asjad algatatakse üldiselt nii, et kohtutäitur toimetab teisele poolele kätte kohtukutse (*citation*). Sellisel juhul peab menetluse algatusdokument vastama teatavatele vorminõuetele, mille eesmärk on eelkõige tagada kaitseõigus. Mõnel juhul võivad pooled algatada asja ise ilma kohtutäituri vahendusega, esitades kirjaliku avalduse (*requête*) rahukohtunikule (lihtsustatud menetlus ja ringkonnakohtu menetlusega võrreldes ka odavam). Mõlemal juhul võivad pooled isiklikult kohtusse ilmuda või lasta end esindada kas advokaadil või mõnel muul isikul, kellele juhul, kui ta ei ole advokaat, peavad olema antud konkreetsed volitused (*mandat*).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

See sõltub sellest, millisesse eespool nimetatud kategooriasse teie kohtuasi kuulub.

Kui nõude suurus on kuni 10 000 eurot, võivad pooled pöörduda otse (esitades avalduse) või kaudselt (kohtukutse kättetoimetamisega kohtutäituri vahendusel) territoriaalselt pädeva rahukohtu poole. Sisuliselt esitatakse avaldused pädeva rahukohtu peakohtusekretärile (*greffier en chef*).

Kui nõude suurus on üle 10 000 euro, peavad pooled tavaliselt andma juhised advokaadile, kes omakorda teeb kohtutäiturile (*huissier de justice*) ülesandeks toimetada kohtukutse vastaspoolele kätte oma kliendi nimel. Advokaat esitab menetluse algatamise dokumendid pädevale ringkonnakohtule või ülemkohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Avalduse võib esitada prantsuse, saksa või letseburgi keeles, ent teatavat tüüpi kohtuasjade korral kohaldatakse erisätteid.

Menetlus algab kohtukutse (*assignation* või *citation*) kättetoimetamisega, välja arvatud nendel juhtudel, kus menetluse alustamiseks piisab kohtule avalduse (*requête*) esitamisest. Kui mõned üksikud konkreetsed rahukohtus menetletavad asjad välja arvata, tuleb hagi esitada kohtule kirjalikult. Faksi või e-kirja teel edastatud dokumendid ei ole lubatavad.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Mõnel konkreetsel juhul (näiteks kui esitatakse avaldus maksekäsu saamiseks seoses võlgnetava summaga või tasumata arvetega) on olemas täitmiseks vormid. Üldjuhul peavad rahukohtusse kutsumiseks väljastatavad kohtukutsed, ringkonnakohtule esitatavad hagiavaldused ja ringkonnakohtusse kutsumiseks väljastatavad kohtukutsed ning kõrgema astme kohtutele esitatavad apellatsioonid sisaldama konkreetset teavet ja olema koostatud konkreetsetes vormis. Vastasel juhul on need õigustühised.

Ametlikud vormid selleks puuduvad. On olemas ka ühenduse õigusaktidega ette nähtud avaldusevormid. Nende hulka kuuluvad määrusel (EÜ) nr 1896/2006 põhinevad Euroopa maksekäsu avaldused ja määrusel (EÜ) nr 861/2007 põhinevad avaldused Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse alustamiseks.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Üldjuhul tuleb kohtukulud tasuda kohtumenetluse lõppedes. Kohus võib otsustada mõista kaotanud poolelt võitnud poole kasuks välja menetlushüvitise (*indemnité de procédure*), kui kohtunik leiab, et oleks ebaõiglane jätta kõik tasud ja kulud selle poole kanda. Kohus võib ka otsustada, et üks menetlusosalistest peab või mitu menetlusosalist peavad maksma kautsjoni või tegema ettemakse (näiteks kui kohus küsib eksperdi arvamust).

Kliendi poolt advokaatidele makstavad tasud määratakse kindlaks nendevahelise kokkuleppega. Praktikas on tavapärane, et advokaadile tehakse ettemakse.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt [Luksemburgis õigusabi andmist käsitlev teabeleht](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagejad, kes esindavad end ise (kui see on lubatud õigusaktide kohaselt), saavad kohtult vastuse.

Kui hagiavalduse esitab advokaat oma kliendi nimel, saadab kohus vastuse advokaadile kui kliendi õigusesindajale. Advokaat võib anda kliendile üksikasjaliku ülevaate sündmuste ajakavast, kui see ajakava on teada või prognoositav.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Vt eelmisele küsimusele antud vastus.

Kirjalike menetluste raames kohtusse ilmumiseks ette nähtud tähtaeg on tavaliselt sätestatud seaduses; kohtunik võib lisaks määrata tähtaegu, eelkõige selleks et ühte poolt või kolmandat isikut isiklikult ära kuulata. Seaduses kehtestatud tähtajad on erinevad sõltuvalt kohtust ja sellest, kas kostja elab Luksemburgis või mujal. Suulistes menetlustes peab hageja üldjuhul kostjale nimetama täpse kuupäeva, mil viimane peab kohtusse ilmuma.

Lingid

<http://www.legilux.lu/>

Viimati uuendatud: 25/04/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [en](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Malta

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Jah, Maltal tuleb kohtuasja algatamiseks pöörduda kohtusse. Advokaat (jurist) või advokaadi abi esitab kohtule avalduse ja maksab asjakohased tasud. Kui asi tuleb esitada menetlemiseks kõrgema astme kohtule, peab hagi esitav isik andma vande.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Ei, hagi võib kohtule esitada mis tahes ajal, kuid kostjal on kohtumenetluse mis tahes etapis õigus väita, et nõue on aegunud.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Hagi esitanud isik peab kohtuistungite ajal isiklikult istungisaalis viibima. Tema puudumisel esindab teda advokaat või advokaadi abi. Kui isik ei viibi Maltal, määratakse Maltal spetsiaalne esindaja, et kohtumenetlust oleks võimalik menetlusosalise puudumisel jätkata.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Maltal on vaid üks kohtuhoone, mis on jagatud mitmeks kohtuks lähtuvalt kohtuasja teemast, hageja nõude summast ning hageja elu- või asukohast.

Erinevad Malta kohtud on nimetatud allpool.

- Tsiviilkohtu perekonnaasjade osakond [*Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja)*] - menetleb ainult hagiavaldusi, mis on seotud selliste perekonnaküsimustega nagu lahuselul, lahutus, elatis, põlvnemine ja abielu kehtetuks tunnistamine.
- Gozo magistraadikohus (*perekonnaasjade osakond*) [*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Sezzjoni Familja)*] – menetleb samasuguseid kohtuasju nagu punktis a nimetatud kohus, kuid sellele kohtule esitavad isikud hagi nende isikute vastu, kes elavad Gozo saarel või kelle tavapärane elukoht on Gozo saarel.
- Tsiviilkohtu esimene kolleegium (põhiseadusest tulenev pädevus) [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali)*] - põhiseaduslikku laadi kohtuasjad.
- Malta magistraadikohus [*Qorti tal-Magistrati (Malta)*] – menetleb selliseid asju ja teeb otsuseid sellistes asjades, mis on puhtalt tsiviilõiguslikku laadi ning mille puhul on nõude summa kuni 11 646,87 eurot ning mis on algatatud isikute vastu, kes elavad Maltal või kelle tavapärane elukoht on Maltal. See kohus menetleb ka mis tahes muid Malta õigusaktides nimetatud hagisid.
- Gozo magistraadikohus (madalama astme pädevuses) [*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Inferjuri)*] – menetleb samasuguseid kohtuasju nagu punktis d nimetatud kohus, kuid selle kohtu poole pöörduvad isikud, kes soovivad esitada hagiavaldust isiku vastu, kes elab Gozo saarel või kelle tavapärane elukoht on Gozo saarel. Sellel kohtul on ka tsiviilkohtu hagita asjade osakonna pädevus.
- Tsiviilkohtu esimene kolleegium [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili*] - menetleb oma pädevuse piires selliseid asju ja teeb otsuseid sellistes asjades, mis on puhtalt tsiviilõiguslikku laadi ning mille puhul on nõude summa suurem kui 11 646,87 eurot, ning samuti menetleb mis tahes muid asju (olenemata nõude summast), kui nõue on seotud kinnisvaraga või käsitleb servituute, koormatisi või kinnisvaraga seotud õigusi, sealhulgas mis tahes nõudeid väljatõstmiseks kinnisasjast, olenemata sellest, kas tegemist on linnas või maal asuva kinnisasjaga, kas see on renditud või hõivatud elaniku poolt, kes seal elab või kellel on tavapärane õigus seal viibida.
- Gozo magistraadikohus (kõrgema astme pädevuses) [*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Sezzjoni Superjuri Ġenerali)*] – menetleb samasuguseid kohtuasju nagu punktis g nimetatud kohus, kuid selle kohtu poole pöörduvad isikud, kes soovivad esitada hagiavaldust isiku vastu, kes elab Gozo saarel või kelle tavapärane elukoht on Gozo saarel.
- Tsiviilkohtu hagita asjade osakond [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja*] - menetleb hagita asju, näiteks salajaste testamentide avamine, eestkoste ja lapsendamine. Peale selle annab see kohus loa lepingute sõlmimiseks. Samuti annab see kohus loa sellisteks klausliteks, mis on õigusaktide kohaselt lubatud ainult eelneva loa alusel.

Lisaks neile kohtutele on ka mitmeid muid kohtuid ja komisjone: väiksemate kohtuvaidluste kohus (*Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħar*) (mis menetleb selliseid asju ja teeb otsuseid sellistes asjades, kus nõude summa ei ole suurem kui 3494,06 eurot), haldusaktide läbivaatamise kohus (*Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva*) ja töövaidluskomisjon (*Tribunal Industrijali*). Samuti tegutseb Maltal vahenduskeskus (*Ċentru tal-Arbitraġġ*), mis pakub vahendusega seotud teenuseid. Malta õigusaktides on sätestatud, et teataval juhul peavad menetlusosalised kasutama vahendust (kohustuslik vahendus). Ühisomandis olevat vara ja mootorsõidukiliiklust käsitlevate vaidluste puhul tuleb kasutada kohustuslikku vahendust.

Kõik need kohtud on esimese astme kohtud ja kujutavad endast üldkohtuid. Nende kohtute otsuste peale võib seega esitada edasikaebuse apellatsioonikohtule (*Qorti tal-Appell*). Väiksemate kohtuvaidluste kohtute, vahenduskeskuse või magistraadikohtute otsuste peale tuleb edasikaebus esitada apellatsioonikohtule selle madalama astme pädevuses (kus asja menetleb üks kohtunik). Tsiviilkohtu esimese kolleegiumi otsuste peale tuleb edasikaebus esitada apellatsioonikohtule selle kõrgema astme pädevuses (kus asja menetlevad kolm kohtunikku). Tsiviilkohtu esimese kolleegiumi (põhiseadusest tulenev pädevus) otsuste peale tuleb edasikaebus esitada konstitutsioonikohtule (*Qorti Kostituzzjonali*) ning Gozo magistraadikohtu otsuse peale (mis on tehtud kas madalamas astmes või kõrgemas astmes) tuleb edasikaebus esitada Malta apellatsioonikohtule.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt vastus küsimusele nr 4.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Madalama astme kohtule hagiavalduse esitamiseks tuleb kasutada advokaati või advokaadi abi. Kui hagiavaldus esitatakse kõrgema astme kohtutele, tuleb kasutada nii advokaati kui ka advokaadi abi.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtu kantseleile.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavaldus tuleb koostada malta keeles. See tuleb esitada kirjalikult ning advokaat või advokaadi abi peab selle esitama isiklikult.

Kui üks menetlusosaline on välismaalane, võib esitada ka avalduse, et menetlus viidaks läbi inglise keeles.

Maltal ei ole võimalik esitada avaldust e-kirja või faksi teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Vahenduskeskusele või väiksemate kohtuvaidluste kohtule hagiavalduse esitamiseks on olemas täidetavad vormid, kuid magistraadikohtutele või tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile hagiavalduse esitamiseks vormid puuduvad. Kui hagiavaldus esitatakse tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile, on oluline, et see hagiavaldus sisaldaks järgmisi andmeid:

- a) avaldus, mis annab selge ja täpse ülevaate kohtuasja teemast eraldi nummerdatud lõikudena, et rõhutada nõuet ja ühtlasi anda teada, millistest asjaoludest on hageja isiklikult teadlik;
- b) hagiavalduse esitamise põhjus;
- c) nõue või nõuded, mis peaksid olema nummerdatud; ning
- d) igas vande all esitatud hagiavalduses esitatakse kohe kohtu nime all selgete ja loetavate tähtedega kirjutatult järgmine teade:
„Isik, kes saab selle vande all koostatud avalduse, peab kahekümne (20) päeva jooksul alates selle avalduse kättetoimetamisest (mida käsitatakse kättesaamise kuupäevana) esitama vande all koostatud vastuse. Kui ettenähtud aja jooksul ei esitata õigusaktide kohast vande all koostatud vastust, hakkab kohus asja menetlema õigusaktide kohaselt.
Sellepärast on selle vande all koostatud avalduse saaja huvides konsulteerida viivitamatult advokaadiga, et ta saaks esitada oma vastuse asja menetlemiseks korraldataval istungil.“;
- e) dokumendid, mis võivad olla vajalikud nõude toetamiseks, esitatakse koos vande all koostatud avaldusega;
- f) vande all koostatud avaldus kinnitatakse vandega, mis antakse sellise kohtusekretäri või advokaadi abi juures, kes on määratud vande all koostatud avaldusi vastuvõtvaks volinikuks selliseid volinikke käsitleva määruse (artikkel 79) alusel;
- g) hageja peab koos avaldusega esitama ka nende tunnistajate nimed, keda ta kavatab tunnistama kutsuda, kirjeldades iga puhul, milliseid asjaolusid ta kavatab tõendada või milliseid tõendeid ta kavatab esitada nende antavate ütluste abil;
- h) hagiavaldus toimetatakse kostjale.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Jah, avalduse esitamisel tuleb maksta vastav tasu. Tasu suurus sõltub kohtuasja liigist ja/või nõude summast.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah. Kui isikul puuduvad vajalikud vahendid, võib ta taotleda menetlusabi. Menetlusabi avaldus esitatakse tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile. Avalduse võib esitada ka suuliselt menetlusabiadvokaadile. Menetlusabi saamiseks peavad olema täidetud teatavad tingimused, nimelt peab hageja andma vande kohtusekretäri juures ja – kui avaldus esitatakse suuliselt – andma vande menetlusabiadvokaadi juures selle kohta, et:

- a) ta usub, et tal on piisavalt alust menetluse alustamiseks, õiguste kaitsmiseks, menetluse jätkamiseks või menetlusosaliseks hakkamiseks;
- b) tal puudub mis tahes vara peale menetluse esemeks oleva vara, mille netoväärtus ulatuks 6988,12 euroni (välja arvatud igapäevaselt majapidamises kasutatavad esemed, mida peetakse piisavalt vajalikuks hageja ja tema pere jaoks), ning et tema aastasissetulek ei ole suurem kui riiklik alampalk, mis on ette nähtud 18-aastastele ja vanematele isikutele.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kui avaldus on esitatud, määrab kohus kindlaks kohtuistungi toimumise aja. Kohus teavitab hagejat ja kostjat esimese istungi toimumise ajast (istungiteade). Isikul on võimalik kontrollida, kas tema kohtuasjaga seoses on istungi toimumise aeg kindlaks määratud või mitte, kasutades selleks kohtu elektroonilist süsteemi *Lecam* või kohtute veebisaiti. Menetlusosalistele ei edastata mingit kinnitust selle kohta, kas nad on hagiavalduse esitanud nõuetekohaselt või mitte, kuid tuleb märkida, et kohtusekretär ei võta vastu ühtegi sellist vande all koostatud hagiavaldust, mis ei vasta küsimusele nr 9 antud vastuses esitatud tingimustele.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Hagejale edastatakse istungiteade. Järgmise kohtuistungi toimumise kuupäev määratakse kindlaks selle esimese istungi käigus. Mõningast teavet oma kohtuasja kohta on võimalik saada ka kohtute veebisaidilt.

Viimati uuendatud: 22/03/2017

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusliikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Holland

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Ei, alati ei tule vaidluse lahendamiseks kohtusse pöörduda. Mõnikord on täiesti võimalik kasutada alternatiivseid vaidluste lahendamise viise.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Jah, tavaliselt on, kuid kohtusse nõuete esitamise tähtajad on eri kohtuasjade puhul erinevad ja ühest vastust sellele küsimusele ei ole. Küsimuste korral tasub ühendust võtta advokaadi või õigusteenu bürooga (*Juridisch Loket*) (<http://www.juridischloket.nl>).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Üldjuhul kutsutakse kostja tema elukoha järgse liikmesriigi kohtusse.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, peate pöörduma kostja elukoha järgsesse ringkonnakohtusse. Kui kostjal ei ole Madalmaades teadaolevat elukohta, on pädev ka tema tegeliku viibimiskoha järgne kohus. Seepärast peate välja selgitama, millisel aadressil ja millises Madalmaade kohalikus omavalitsuses kostja elab. Kui see on teada, saate [kohtute tööpiirkondade seadusest \(*Wet op de rechterlijke indeling*\)](#) järele vaadata, millises kohturingkonnas asjaomane elu- või viibimiskoht asub. Selle põhjal on võimalik kindlaks teha, millise ringkonnakohtu poole tuleb pöörduda.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt vastus eelmisele küsimusele. Lisateavet selle kohta, millisesse kohtusse pöörduda, saab veebisaidilt rechtspraak.nl.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Madalmaades kehtiva õiguspõhimõtte kohaselt peab kohtuvaidluse pooli tsiviil- ja kaubandusajades esindama advokaat. Seejuures ei ole vahet, kas tegemist on kohtukutsega algatatud menetluse, hagiavaldusega algatatud menetluse või lihtmenetluse, esialgse õiguskaitse kohaldamise menetluse või näiteks tagaselja toimunud menetlusega kohtusse ilmumata jätmise tõttu.

Erandiks on ainult kuni 25 000 euro suurused nõuded või kindlaksmääramata suurusega nõuded, kui on alust arvata, et nende väärtus ei ületa 25 000 eurot. Need nõuded kuuluvad ringkonnakohtu pädevusse ja pooled võivad end menetluses ise esindada. Pooled võivad saada abi ka teistelt isikutelt peale advokaatide, näiteks õigusnõustajalt või kohtutäiturilt.

Kui kohtuasi on seotud töölepingu, kollektiivlepingu, kollektiivlepingu üldiselt siduvaks tunnistatud sätte, valitsusametnike ennetähtaegselt pensionile jäämise raamlepingu seaduses (*Wet kaderregeling vat overheidspersoneel*) viidatud ennetähtaegselt pensionile jäämise kokkuleppe, agendilepingu, rendilepingu või kapitalirendi lepinguga, ei pea advokaati kasutama. Neis asjades ei ole nõude suurus seega oluline.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kirjalikud dokumendid, millega saab menetluse algatada, tuleb edastada pädeva kohtu kantseleile. Seejuures tuleb arvestada kohtukutsega algatatavate ja hagiavaldusega algatatavate menetluste erinevust. Kohtukutsega algatatava menetluse korral toimetatakse kohtukutse kätte kõigepealt kostjale ja

registreeritakse seejärel kohtukantseleis. Mõlemad toimingud peab tegema kohtutäitur. Pärast seda toimub menetlus kohtuistungil läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja alusel. Hagiavaldusega algatava menetluse korral esitatakse hagiavaldus otse kohtukantseleile ja ülejäänud menetlust toimetatakse samuti pädeva kohtu kantselei kaudu. Vt ka teabeleht „Dokumentide kättetoimetamine“.

Eespool kirjeldatud menetlus muutub eelseisvatel aastatel, kui jõustub (kohustuslikku) elektroonilist menetlust käsitlev õigusakt. Seda õigusakti hakatakse kohaldama järk-järgult 2017.–2021. aastal. Lõpuks muutub elektrooniline menetlus kohustuslikuks kõikides asjades, milles on kohustuslik kasutada kohtus enda esindamiseks advokaati. Need asjad algavad siis alati menetlust algatava dokumendi (*procecinleiding*) esitamisega kohtusüsteemi (*Rechtsspraak*) veebiportaali või kohtusüsteemi ja advokaadi vahelise süsteemilingi kaudu. Vt ka teabeleht „Automaatne töötlemine“.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Madalmaades on ametlik kohtumenetluse keel hollandi keel. See tähendab, et menetlust algatav kohtukutse või (kirjalik) hagiavaldus peab olema koostatud hollandi keeles. Erandina võib Friisimaa provintsis asuvas kohtus menetletava kohtuasja menetlusdokumendid koostada friisi keeles.

Dokumendid võib kohaliku kohtu kantseleisse esitada ka faksi teel. Faksitud dokumendid, mis jõuavad kohtukantseleisse enne dokumentide esitamise viimase päeva kella 24.00, arvatakse tähtjaks esitatuks. On ka erand: perekonnaasjades esitatud hagiavaldusi ei aktsepteerita, kui need on saadetud faksiga. Dokumente ei saa esitada e-posti teel. Elektrooniline menetlus võetakse kõikides tsiviil- ja haldusasjades järk-järgult kasutusele 2017.–2021. aastal. Kui elektrooniline menetlus on asjaomast liiki kohtuasja suhtes jõustunud, saab hagiavalduse kohtule esitada elektrooniliselt kohtusüsteemi veebiportaali kaudu.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Seaduses on sätestatud erinõuded menetlust algatava kohtukutse või (kirjaliku) hagiavalduse sisule. Uue elektroonilist menetlust võimaldava õigusakti kohaselt jääb menetluse algatamiseks ainult üks võimalus. Seda õigusakti hakatakse järk-järgult kohaldama 2017. septembrist kuni 2021. aastani. Lisateave:

 [riiklikud menetlusnormid, mis käsitlevad kohtusse kutsumist tsiviilkohtumenetluses \(*Landelijk Procecreglement voor civiele dagvaardingen bij de rechtbanken*\)](#) (vt *Rechtbanken* (ringkonnakohtud), *Handel* (kaubandus)) ja [menetlusnormid, mis käsitlevad hagiavalduste algatatud menetlusi tsiviil- ja kaubandusasjades / lihtmenetlusi \(*Procecreglement voor verzoekschriftenprocedure sector civiel handel/voorzieningenrechter*\)](#).

Kohtukutsega algatavad menetlused

Kohtukutsega algatava menetluse korral toimetab kohtutäitur kohtukutse kõigepealt kostjale kätte ja seejärel registreerib selle kohtukantseleis. Kohtukutse peab sisaldama hageja nime, hagi eset, kostja nime, hagi alust ja dokumentaalsete tõendite loetelu, millele hagi tugineb. Kohtukutses märgitakse ka kohtuistungiku kuupäev ja asja menetlev kohus.

Toimik peab sisaldama järgmisi dokumente:

- 1) kohtukutse originaal;
- 2) kui kohtukutse tuleb kätte toimetada välisriigis, siis algdokumendid, mis tõendavad, et seda on tehtud nõuetekohaselt;
- 3) riigi õigusabi saamist või sissetulekut tõendav dokument või riigi õigusabi saamise taotluse või sissetulekut tõendava dokumendi ära kirjalik;
- 4) kostja elukohta tõendav dokument;
- 5) asitõendid (dokumendid), millele kavatsetakse menetluses tugineda;
- 6) teave selle kohta, kas enne menetlust on toimunud lepitusmenetlus, ja allpool loetletud juhtudel ka järgmiste dokumentide ära kirjalikud:
- 7) arestimiskulude hüvitamise taotluse korral arestimisdokumentide ära kirjalikud;
- 8) asja üleandmise korral üleandmismäärus ja enne seda esitatud dokumendid;
- 9) kui kohtukutse tuleb avaldada võõrkeeles või tõlkida võõrkeelde, siis dokumendid, mis tõendavad, et seda on tehtud.

Hagiavaldusega algatavad menetlused

Hagiavaldusega algatava menetluse korral esitatakse hagiavaldus otse kohtu kantseleisse ja ülejäänud menetlust toimetatakse samuti pädeva kohtu kantselei kaudu.

Toimik peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) hageja eesnimed, perekonnanimi ja elukoht või kui tema elukoht ei ole Madalmaades, siis tema tegelik viibimiskoht, ning
- 2) kostja ja iga huvitatud isiku nimi, aadress, elukoht või kui tema elukoht ei ole Madalmaades, siis tema tegelik viibimiskoht, niivõrd kui see on hagejale teada, ning
- 3) hagi selge kirjeldus ja selle alus, sealhulgas kohtualluvuse alused, ning
- 4) asjaga tegelema määratud advokaadi nimi ja telefoninumber.

Menetluspool, kes tugineb kohtukutses, kirjalikus hagiavalduses või seisukohas mis tahes dokumentidele, peab lisama selle dokumendi ära kirjalik.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluid?

Kohtusse pöördumisel tuleb tasuda riigilõiv. Selle suurus sõltub vaidluse esemest ja hinnast. Tegelikult tasub advokaat selle summa sageli Teie eest ja nõuab selle hiljem Teilt sisse. Kui menetlusse on vaja kaasata ekspert (nt audiitor, meditsiiniekspert või tehniline ekspert), mõistab kohus sellega kaasnenud kulud lõpuks välja kohtuvaidluse kaotanud poolelt, kui ta ei otsusta teisiti (nt perekonnaasjades, milles kulud kannab tavaliselt pool, kellel on need tekkinud). Sama kehtib ka tunnistajate või muude tõenditega seotud kulude kohta.

Advokaadid küsivad oma töö eest tasu tunnihinna alusel (koos käibemaksuga või ilma käibemaksuta), välja arvatud juhul, kui isikul on õigus saada riigi õigusabi (vt ka 11. küsimus). Advokaaditasud ei ole Madalmaades põhimõtteliselt fikseeritud. Soovitav on oma advokaadilt või Madalmaade advokatuurilt (*Nederlandse orde van Advocaten*) selle kohta aegsasti teavet küsida. Enamik advokaate nõuab ettemaksu ning deklareerib hiljem menetluse käigus tehtud töö ja esitab seejärel lõpparve.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Madalmaades on võimalik saada riigilt õigusabi. Igaüks, kes vajab õigusnõustamist, kuid ei saa seda endale lubada, võib õigusabikulude katmiseks toetust taotleda. Õigusabinõukogu (*Raad voor rechtsbijstand*) tasub sel juhul osa advokaadikuludest, ülejäänud jääb riigi õigusabi saanud isiku kanda. Toetuse saamine sõltub taotleja majanduslikust olukorrast. Õigusabinõukogule esitab taotluse advokaat. Abikõlblikkuse kriteeriumid on avaldatud õigusabinõukogu veebisaidil (<http://www.rvr.org/>).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohtukutsega algatava menetluse puhul arvatakse kohtuasi algatatuks kohtukutse kuupäevast alates. Hageja esitab kohtukutse kohtukantseleisse hiljemalt kohtukantselei viimasel tööpäeval enne kohtukutset märgitud läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja kuupäeva (kohtuistungiks määratud kuupäeva). Kohtusekretär lisab kohtuasja ainukohtuniku läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja.

Kohtuasja algatamine aegub, kui kohtukutset ei ole nimetatud tähtjaks kohtukantseleisse esitatud, välja arvatud juhul, kui kahe nädala jooksul alates kohtukutset märgitud läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja kuupäevast väljastatakse kehtiv parandatud kohtukutse.

Hagiavaldusega algatava menetluse puhul arvatakse kohtuasi algatatuks, kui hagiavaldus on laekunud kohtukantseleisse.

Üldiselt ei saadeta dokumendi nõuetekohase esitamise kohta kinnitust. Kui kohtukutses on kohtukutsega algatava menetluse korral puudusi, antakse hagejale mõnikord võimalus puudused kõrvaldada. Sama kehtib hagiavaldusega algatava menetluse kohta. Kohtukantselei ei ole siiski kohustatud seda võimalust pakkuma.

Neis menetlustes, mis tuleb toimetada elektrooniliselt, koostab elektrooniline süsteem kättesaamise kinnituse, mis lisatakse elektroonilisse kohtutoimikusse. Pooled saavad dokumentidega igal ajal elektrooniliselt tutvuda.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtukantselei ei saa kohe pärast menetluse algatamist menetluse ajakava kohta täpset teavet anda. Loomulikult teavitatakse Teid sellest, millal Teie asja lõpuks arutama hakatakse. Üldiselt oskab advokaat või kohtukantselei umbes öelda, millal Teie asi arutusele tuleb, kuid õigust sellist teavet saada ei ole.

Viimati uuendatud: 02/01/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [de](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Austria

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Enne kohtu poole pöördumist võiks kaaluda vaidluste alternatiivse lahendamise menetluse kasutamist.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Tähtajad on kohtuasjade lõikes erinevad. Tähtaegadega seoses peaksite küsima õiguslast nõu.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Austria](#)”.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Austria](#)”.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Austria](#)”.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Kohtus lahendatavate tsiviil- ja kaubandusajade korral peavad ringkonnakohtutele (*Bezirksgerichte*) – kes on tavaliselt pädevad menetlema 15 000 euro suuruseid või väiksemaid nõudeid hõlmavad hagsid – esitatud hagiavaldused olema allkirjastatud advokaadi poolt, kui hagi summa on suurem kui 5000 eurot. Kohustust kasutada advokaadi abi ei kohaldata nende juhtumite suhtes, mis tuleb algatada ringkonnakohtus hagi summast olenemata (s.t isegi juhul, kui hagi summa on üle 15 000 euro). Näiteks võib tuua põlvnemist käsitlevad vaidlused, seaduses sätestatud elatismakseid ja abiellulahuutust käsitlevad vaidlused, abikaasade või vanemate ja laste vahelised vaidlused, maaüksuste piiri käsitlevad vaidlused, pensionile jäänud põllumajandustootjate eluaset ja ülalpidamist käsitlevad vaidlused, valdusõiguse rikkumist käsitlevad vaidlused, üürilepingutest või elu- ja äriruumide, sealhulgas parklakohtade ja garaažide kasutuslepingutest tulenevad vaidlused, kinnisvara rentimisest ja kinnisvara omavate ettevõtete rentimisest tulenevad vaidlused ning laevakaptenite, transpordiettevõtjate ja hotellipidajate ning nende töötajate, reisijate või küllastajate vahel sõlmitud lepingutest tulenevad vaidlused.

Advokaadi kasutamise kohustust ei kohaldata ka hagita menetluste raames esitatud nõuete korral.

Kui ringkonnakohtu menetluses ei ole kohustuslik kasutada õigusesindaja abi, võib igaüks esitada kirjaliku hagi või avalduse kohtumenetluse alustamiseks. Kohtulikult lahendatavates tsiviil- ja kaubandusajades peavad maakohtutele (*Landesgerichte*) esitatud hagiavaldused olema alati advokaadi poolt allkirjastatud. Kõik need hagsid, mis ei kuulu ringkonnakohtute pädevusse, kuuluvad maakohtute pädevusse hagi summast olenemata. Sellised vaidlused on näiteks tööstusomandiõigust ja ebaausat konkurentsi käsitlevad hagsid ning tarbijakaitseorganisatsioonide esitatud hagsid keelava kohtumääruse saamiseks. Advokaat ei pea allkirjastama töö- või sotsiaalkindlustusõiguse alusel esitatud hagiavaldusi (töö- ja sotsiaalkohtuid käsitleva seaduse (*ASGG*) kohased menetlused), mis esitatakse maakohtutele. Seda erandit kohaldatakse eelkõige nende hagide suhtes, mille töötajad esitavad tööandjate vastu ja mis tulenevad töölepingust.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kirjalikud hagiavaldused tuleb saata kohtu kirjavahetuseks ette nähtud aadressile.

Kuid pool, keda advokaat ei esinda, võib oma hagi registreerida ka suuliselt kohtu mis tahes vastuvõtupäeval (*Amtstag* – tavaliselt üks päev nädalas) asjas pädeva ringkonnakohtu või poole tegeliku elukoha järgse ringkonnakohtu asjakohases osakonnas (mõlemal juhul toimub see kohtuniku järelevalve all). Kohtu asjakohane osakond on eelnevalt kindlaks määratud kohtu töökorraldusega ja selle osakonna saab kindlaks teha telefoni teel või kohtu vastuvõtuajal isiklikult kohtusse minnes. Ringkonnakohtute vastuvõtuajad (vähemalt pool päeva nädalas) on esitatud föderalse justiitsministeeriumi veebisaidil menüüpunkti „*Gerichte*” (kohtud) all või nende kohta võib teavet saada, kui helistada kohtusse kohtu tööajal (tavaliselt esmaspäevast reedeni ajavahemikul 08.00–16.00, välja arvatud riigipühadel).

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kõigi kohtute ametlik töökeel on saksa keel. Mõnes kohtus on lubatud kasutada ka Burgenlandi horvaatia, ungari või sloveeni keelt, mis on ametlikud vähemuskeeled.

Hagiavaldused või menetluse algatamise avaldused tuleb esitada kirjalikult. Kui neid ei pea allkirjastama advokaat, võib need registreerida ka suuliselt pädevas ringkonnakohtus, nagu on selgitatud eespool küsimusele nr 7 antud vastuses. Kui hagiavaldused saadetakse kohtusse faksi või e-posti teel, võib kohus teha ettekirjutuse nende parandamiseks. Hagiavaldused võib esitada interneti teel Austria e-õiguskeskkonna (*ERV*) platvormi suletud süsteemi kaudu. Selleks tuleb end registreerida (rahaliselt on see otstarbekas ainult nende isikute jaoks, kes esitavad Austria kohtutele suurel arvul hagiavaldusi).

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Ainus kohustuslik vorm on ette nähtud avalduste jaoks, mis esitatakse tingimuslike maksekäskude saamiseks (*Mahnklagen*). Kõik maksenõuded, mis hõlmavad kuni 75 000 euro suurust summat, tuleb esitada maksekäsmenetluse (*Mahnverfahren*) kohase maksekäsu avalduse vormis. Asjakohaseid vorme võib saada kohtust või need võib printida välja föderalse justiitsministeeriumi veebisaidilt (<http://www.justiz.gv.at>).

Olemas on ka vormid, mida võib kasutada eesmärgiga taotleda kohtumäärust eluaseme üürilepingu või ühe või rohkema äripinna rendilepingu lõpetamiseks. Üldjuhul võib igale hagiavaldusele lisada mis tahes dokumente (tõendeid), mis toetavad hagi (need tuleb esitada hagiavaldusega võrdses arvus eksemplarides; vt küsimusele nr 12 antud vastus). Hagiavaldusele võib lisada mis tahes kirjalikud kokkulepped kohtualluvuse või riiklike kohtute pädevuse kohta (kohtualluvuse kokkulepped). Sama kehtib seoses kirjalike kokkulepetega, mis käsitlevad lepingu täitmise kohta, kui hageja soovib tugineda sellega

seotud kohtualluvuse põhimõttele, ning seoses muude konkreetsete asjaoludega, mis on asjakohased kohtualluvuse või erimenetluste kohaldamiseks (näiteks täitemenetlus käskvekslite tasumiseks).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Kohtukulud tuleb tasuda tsiviilhagi kohtule esitamisel. Nendest kuludest kaetakse esimese astme kohtumenetluse üldised kulud ja need ei sõltu üldjuhul hagimenetluse hilisemast tulemusest. Tasud on tavaliselt astmelised sõltuvalt hagi summast. Need tuleb maksta hagiavalduse esitamisel (isiklikult kohtus kas sularahas või pangakaardiga või pangalaadega kohtu arvelduskontole, kusjuures maksekorraldusele tuleb selgitusse märkida poolte nimed ja viide kohtukuludele).

Advokaaditasude maksmine sõltub individuaalsest kokkuleppes. Sama kehtib maksmisele kuuluvate tasude suuruse kohta (välja arvatud juhul, kui tasu suurus on kokku lepitud vastavalt advokaaditasusid käsitlevale seadusele (*Rechtsanwaltstarifgesetz*) või üldistele tasusid käsitlevatele suunistele (*Allgemeine Honorar-Kriterien*)). Hüvitamist saab vastaspoolelt taotleda tavaliselt alles pärast seda, kui on tehtud lõplik kohtuotsus, ja sõltuvalt kohtuasja edukusest.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusabi antakse isikutele, kes ei suuda tasuda menetluskulusid ilma oma toimetulekut ohustamata. Menetlusabi avalduse võib esitada suuliselt või kirjalikult sellele kohtule, kus asja menetletakse või hakatakse menetlema. Juhul kui kõnealuse kohtu asukoht asub väljaspool seda ringkonnakohtu tööpiirkonda, kus isik alaliselt või ajutiselt elab, võib avalduse registreerida ka suuliselt isiku elukohajärgses ringkonnakohtus.

Juhul kui on täidetud finantstingimused ja sisu käsitlevad tingimused, võib menetlusabi taotleda enne hagiavalduse esitamist kas hagiavalduse esitamise ja /või kogu järgneva menetluse läbiviimise eesmärgil.

Lisateavet menetlusabi kohta leiate föderaalsete justiitsministeeriumi veebisaidilt (<http://www.justiz.gv.at/>) menüüpunkti „Bürgerservice“ (teenused kodanikele) alt. Veebisaidilt on võimalik alla laadida ka avalduste vorme, mis sisaldavad lisateavet ja nõuandeid.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus loetakse esitatuks, kui pädev (vähemalt teoreetiliselt pädev) kohus on selle kätte saanud. Hagiavaldus loetakse nõuetekohaselt esitatuks, kui see ei anna kohtule alust hagi viivitamatuks tagasilükkamiseks või parandamiseks (s.t kui tegemist näib olevat hagi, mida saab menetleda kooskõlas menetluseeskirjadega). Kirjalikud hagiavaldused tuleb esitada menetlusosaliste arvuga võrdses arvus eksemplarides (üks eksemplar iga vastaspoole jaoks ja üks kohtu jaoks). Kui hagiavaldus sisaldab formaalseid ja/või sisulisi vigu, teeb kohus tõenäoliselt ettekirjutuse hagiavalduse parandamiseks. Selles ettekirjutuses märgitakse, millised tagajärjed kaasnevad sellega, kui vigu ettenähtud kuupäevaks ei parandata. Hagiavalduse kättesaamise kinnitus antakse tavaliselt ainult soovi korral. Kui hagiavaldus esitati Austria e-õiguskeskkonna platvormi kaudu, siis saadetakse kinnitus automaatselt.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Maksekäsmenetlustes (*Mahnverfahren*) sisaldab hagiavalduse vorm juba avaldust täitmisele pööratava maksekäsu koopia saamiseks. Seega saab hageja enamasti koos kutsega ilmuda suulisele kohtuistungile (millega algatatakse tavapärase kohtumenetlus) automaatselt kas täitmisele pööratava maksekäsu koopia (täitedokument; *Exekutionstitel*) või koopia mis tahes vastuväitest, mille teine pool on õigeaegselt esitanud, või teatise sellise vastuväite esitamise kohta. Siiani ei ole ringkonnakohtu menetlustega seoses kohtukutse esitamiseks kehtestatud minimaalset tähtaega, kuid maakohtu menetluste puhul on selleks vähemalt kolm nädalat.

Sellistes menetlustes, mille raames taotletakse kohtumäärust eluaseme üürilepingu või äripinna rendilepingu lõpetamiseks, peab üürileandja esitama eraldi avalduse täitmisele pööratava lõpetamismääruse koopia saamiseks. Juhul kui lepingu lõpetamise teate saanud isik esitab õigeaegselt (nelja nädala jooksul) vastuväite, teavitatakse üürileandjat sellest automaatselt (tavaliselt koos kohtukutsega).

Kui tegemist ei ole erimenetlusega (nt maksekäsmenetluse, käskveksli tasumise menetluse või üürilepingu lõpetamise menetlusega), siis ringkonnakohtu pädevusse kuuluvate asjade korral toimetak kohus pärast hagiavalduse kättesaamist (ja pärast mis tahes paranduste tegemist) selle tavaliselt kostjale kätte automaatselt koos kohtukutsega ja saadab samal ajal kohtukutse ka hagejale. Maakohtu pädevusse kuuluvate asjade korral palutakse kaebuse kättetoimetamisel automaatselt kostjal esitada kirjalik kaitseväide (ja tuletatakse kostjale meelde, et selle peab allkirjastama advokaat). Juhul kui kostja ei esita kaitsevaidet õigeaegselt, tehakse hageja taotluse alusel tagaseljaotsus. Vastasel korral menetlus peatatakse. Juhul kui kostja esitab kaitsevaidet õigeaegselt, saadetakse hagejale tavaliselt koos kohtukutsega selle koopia.

Pooled võivad saada teavet kohtu poolt juba kindlaks määratud menetlusetappide täpse ajakava kohta või menetluse seisu kohta otse (menetluse mis tahes etapis), helistades tööajal kohtu asjakohasesse osakonda (kantseleisse) ja nimetades toimiku numbri.

Ettevalmistaval kohtumisel (suulise kohtumenetluse esimesel istungil) arutatakse menetluse edasist ajakava ja menetlusetappe nende menetlusosalistega, kes peavad tavaliselt isiklikult kohtusse ilmuma, välja arvatud juhul, kui nende esindajad on asjaoludest piisaval määral informeeritud. Seejärel teeb kohus menetluse edasise kava kohta otsuse. See kava lisatakse protokoll kohtuasja ajakava vormis ja pooltele (või nende esindajatele) saadetakse protokoll koopia. Ajakavasse tehtavatest muudatustest tuleb pooli teavitada ja vajaduse korral tuleb neid muudatusi pooltega arutada, kui see on asjakohane.

Viimati uuendatud: 13/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Poola

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kohtusse pöördumise alternatiiv on lepitusmenetlus. Lepitus on kohtuväline (rahumeelne) vaidluste lahendamise meetod, milles osaleb sõltumatu ja pädev isik või organisatsioon (lepitaja). Lepitusmenetlus on vabatahtlik (vaidluse pool võib lepitusega nõusoleku igal ajal tagasi võtta ja avaldada tahet lepitusmenetlus katkestada) ja konfidentsiaalne (osalejad on kohustatud hoidma lepituse käigus saadud teavet konfidentsiaalsena) ning lepitajad on erapoolatud ja sõltumatud (nad ei asu kummagi poole poolele ja põhimõtteliselt ei paku välja vaidluse lahendusi).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Üldiselt võib kohtusse pöörduda igal ajal, kui erinormides ei ole ette nähtud tähtaega. Pärast nõude aegumise tähtaega hagi esitades on poolel aga oht kohtuvaidlus kaotada, kui teine pool esitab vastuväite, et nõue on aegunud.

Poola õigus näeb ette aegumistähtaegade (*terminy zawite*) kohaldamise. Aegumistähtaeg tähendab, et kui õigustatud isik ei tee konkreetset toimingut aegumistähtaja jooksul, siis tema õigus seda teha aegub. Tsiviilkohtumenetluse seadustik (*Kodeks postępowania cywilnego*) ei sisalda aegumistähtaegu reguleerivaid üldsätteid, kuid viitab neile tähtaegadele konkreetseid olukordi käsitlevates õigusnormides.

Õiguse aegumine aegumistähtaaja möödumise tõttu on õigussuhte pooltele, kohtule või muule asja arutavale asutusele siduv. Asutus arvestab seda automaatselt, mitte poole taotlusel või vastuväite esitamisel. Aegumistähtaega saab ennistada ainult erandlikel asjaoludel, kui selle möödalaskmine ei juhtunud poole süül.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Selleks et kindlaks teha, kas teatava liikmesriigi territooriumil asuv kohus on pädev konkreetset asja menetlema, tuleks välja selgitada selle kohtu pädevus. Poola üldkohtute üldist pädevust lahendada Poola territooriumil tsiviilasju nimetatakse siseriiklikuks kohtualluvuseks ja seda reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustikuga.

Menetletav asi kuulub Poola kohtute pädevusse, kui kostja alaline või peamine elukoht või registreeritud asukoht on Poolas.

Peale selle on Poola kohtud pädevad lahendama järgmisi kohtuvaidlusi:

- abieluasjad (kui mõlemad abikaasad on Poola kodanikud ning nende alaline ja peamine elukoht on Poolas, on Poola kohtutel ainupädevus);
- vaidlused, mis on seotud vanemate ja laste vaheliste suhetega (kui kõik pooled on Poola kodanikud ning nende alaline ja peamine elukoht on Poolas, on Poola kohtutel ainupädevus);
- vaidlused, mis on seotud elatise ja lapse põlvnemise tuvastamisega (need asjad kuuluvad Poola kohtute pädevusse, kui hagejaks on õigustatud isik, kelle alaline või peamine elukoht on Poolas);
- tööõigust puudutavad vaidlused (kui hagejaks on töötaja, on Poola kohtutel pädevus juhul, kui tööd tavaliselt tehakse, tehti või oleks tulnud teha Poolas);
- kindlustusega seotud vaidlused (kindlustusandja vastu algatatud kindlustussuhet puudutavates asjades on Poola kohtutel pädevus, kui hageja alaline elukoht on Poolas või kui Poola territoriaalsele pädevusele viitab mõni muu asjaolu);
- tarbijavaidlused (kui hagejaks on tarbija, on Poola kohtutel pädevus juhul, kui tarbija alaline või peamine elukoht on Poolas ja kui ta astus lepingu sõlmimiseks vajalikud sammu Poolas; sellistes asjades käsitatakse tarbijaga sõlmitud lepingu teist poolt üksusena, mille asukoht või registreeritud asukoht on Poolas, kui tal on Poolas ettevõtte või filiaal ja leping tarbijaga sõlmiti selle ettevõtte või filiaali majandustegevuse osana).

Poola kohtutel on ainupädevus ka:

kinnisasjaga seotud asjaõigusi ja Poolas asuva kinnisasja valdust puudutavates asjades; üürimist või rentimist (*najem* või *dzierżawa*) ja muid sellise kinnisasja kasutamisega seotud suhteid puudutavates asjades (välja arvatud üüri- või rendisummasid ja muid kinnisasja kasutamise või kinnisasjast kasu saamise eest tasumisele kuuluvaid summasid puudutavates asjades); muudes asjades, milles tehtud kohtuotsus puudutab Poolas asuva kinnisasjaga seotud asjaõigusi, selle valdamist või kasutamist;

juriidilise isiku või juriidilise isiku õigusteta organisatsioonilise üksuse lõpetamist ning nende juhtorganite otsuste kehtetuks tunnistamist või tühistamist puudutavates asjades, kui juriidilise isiku või juriidilise isiku õigusteta organisatsioonilise üksuse registreeritud asukoht on Poolas.

Peale selle – kui Poola kohtute pädevusse kuulub põhihagi alusel algatatud kohtuasi, kuulub nende pädevusse ka vastuhagi.

Konkreetsed õigussuhte pooled võivad kirjalikult kokku leppida, et suhtest tulenevad või tuleneda võivad varaliste õigustega seotud vaidlusküsimused kuuluvad Poola kohtute pädevusse.

Kohus hindab asja allumist siseriiklikele kohtutele igas menetlusetapis omal algatusel.

Siseriikliku kohtualluvuse puudumise korral tunnistab kohus hagi või avalduse vastuvõetamatuks.

Asjaolu, et asi ei allu siseriiklikele kohtutele, on alus tunnistada menetlus õigusvastaseks.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Selleks et kindlaks teha, milline kohalik kohus (*sąd rejonowy*) või piirkonnakohus (*sąd okręgowy*) on pädev asja menetlema, tuleks arvestada territoriaalset kohtualluvust. Poola õiguses eristatakse üldist territoriaalset kohtualluvust, valikulist territoriaalset kohtualluvust ja erandlikku territoriaalset kohtualluvust.

a. Üldine territoriaalne kohtualluvus

Üldjuhul tuleb hagi esitada sellele esimese astme kohtule, mille tööpiirkonnas on kostja alaline elukoht (tsiviilseadustiku kohaselt on füüsilise isiku alaline elukoht asula, kus ta alaliselt elab). Kui kostja alaline elukoht ei ole Poolas, määratakse territoriaalne kohtualluvus tema viibimiskoha järgi ja kui see on teadmata või ei asu Poolas, siis kostja viimase alalise elukoha järgi Poolas. Riigikassa vastu tuleb hagi esitada selle riikliku organisatsioonilise üksuse registreeritud asukoha järgsele kohtule, mida nõue puudutab. Juriidilise isiku või juriidilise isiku õigusteta üksuse vastu tuleb hagi esitada selle üksuse registreeritud asukoha järgsele kohtule.

b. Valikuline territoriaalne kohtualluvus

Valikulise territoriaalse kohtualluvuse eeskirjade kohaselt võivad hagejad esitada hagi vabal valikul kas üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohtule või muule õigusaktides pädeva kohtuna sätestatud kohtule. Poola tsiviilkohtumenetluses on valikuline territoriaalne kohtualluvus ette nähtud järgmiste asjade puhul:

elatisnõue ja lapse põlvnemise tuvastamine; varaline nõue majandusüksuse vastu;

lepingutega seotud vaidlused; lepinguvälise kahju nõue; asjaga tegelemise eest tasumisele kuuluva summa (advokaaditasu) tasumise nõue; kinnisasja üürimise või rentimisega (*najem* või *dzierżawa*) seotud nõue; lihtveksli või tšekiga seotud vaidlused.

Elatisnõude ning lapse põlvnemise tuvastamise ja sellega seotud nõude võib esitada õigustatud isiku alalise elukoha järgi. Varalise nõude majandusüksuse vastu võib esitada majandusüksuse peakontori või filiaali asukoha järgsele kohtule, kui nõue on seotud peakontori või filiaali tegevusega. Lepingu sõlmimist, selle sisu kindlaksmääramist, lepingu muutmist ja lepingu olemasolu tuvastamist, lepingu täitmist, lõpetamist või tühistamist puudutava hagi ning lepingu täitmata või nõuetekohaselt täitmata jätmisest tuleneva kahju hüvitamise hagi võib esitada lepingu täitmise koha järgsele kohtule. Kahtluse korral tuleks lepingu täitmise kohta kinnitada dokumendiga. Lepinguvälise kahju hüvitamise hagi võib esitada kohtule, kelle tööpiirkonnas kahju tekitanud sündmus toimus. Hagi asjaga tegelemise eest tasumisele kuuluva summa sissenõudmiseks võib esitada kohtule, kelle tööpiirkonnas asub koht, kus õigusesindaja asjaga tegeles. Kinnisasja üürimise või rentimisega (*najem* või *dzierżawa*) seotud nõude võib esitada kinnisasja asukoha järgsele kohtule. Nõude lihtveksli või tšeki alusel kohustatud poole vastu võib esitada maksekohajärgsele kohtule. Hagi mitme lihtveksli või tšeki alusel kohustatud isiku vastu võib esitada maksekohajärgsele kohtule või lihtveksli või tšeki akseptinud maksja või väljaandja asukoha järgsele kohtule.

c. Erandlik territoriaalne kohtualluvus

Erandlikku territoriaalset kohtualluvust reguleerivad sätted on kohustuslikud. Need välistavad teatavat liiki juhtudel võimaluse esitada hagi üldise kohtualluvuse ja ka valikulise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohtule ning võimaluse anda asi kohtualluvuse kokkuleppega teisele kohtule lahendamiseks. Erandliku kohtualluvuse korral on ainult üks sama astme kohtutest pädev konkreetset asja menetlema. Olenevalt asja liigist on selleks konkreetne kohalik või piirkonnakohus.

Kinnisasja omandiõiguse või muude asjaõigustega ning kinnisasja valdamisega seotud hagi võib esitada ainult kohtule, mille tööpiirkonnas asub kinnisasi.

Kui vaidluse ese on maa servituut, määratakse kohtualluvus kindlaks koormatud vara asukoha järgi. Eelnimetatud kohtualluvus hõlmab asjaõigustega seotud isiklike nõudeid ja nende nõuetega koos esitatud nõudeid sama kostja vastu. Pärimise, pärandi sundosa, annaku ja surma puhuks tehtud korraldustega seotud hagi võib esitada ainult testaatori viimase alalise elukoha järgsele kohtule ja kui testaatori peamist elukohta Poolas ei suudeta kindlaks teha, siis kohtule, mille tööpiirkonnas asub pärand või selle osa. Ühistu, ühingu, äriühingu või ühenduse liikmesusega seotud hagi võib esitada ainult selle

registreeritud asukoha järgsele kohtule. Abielusuhteid puudutavad hagid võib esitada ainult kohtule, mille tööpiirkonnas asub abikaasade viimane alaline elukoht, kui vähemalt ühe abikaasa alaline või peamine elukoht on endiselt seal. Sellise aluse puudumisel on ainupädevus kostja alalise elukoha järgsel kohtul, ja kui ka see alus puudub, siis hageja alalise elukoha järgsel kohtul. Vanemate ja laste ning lapsendaja ja lapsendatu vahelist suhet puudutavad hagid võib esitada ainult hageja alalise elukoha järgsele kohtule, kui ei ole alust esitada hagi üldise kohtualluvuse sätete kohaselt.

Peale selle on juhul, kui on põhjendatud asja allumine mitmele kohtule või kui hagi esitatakse mitme isiku vastu, kelle puhul on üldist kohtualluvust käsitlevate õigusnormide kohaselt pädevad eri kohtud, võib hageja nende kohtute vahel valida. Sama kehtib juhul, kui kohtualluvuse kindlaksmääramise aluseks oleva kinnisvara asukoht on mitme kohtu tööpiirkonnas. Kui pädev kohus ei saa teatava takistuse tõttu asja menetleda või muid meetmeid võtta, määrab kõrgema astme kohus kinnisel istungil teise kohtu. Kui tsiviilkohtumenetluse seadustiku sätete kohaselt ei saa juhtumi asjaolude põhjal territoriaalset kohtualluvust kindlaks määrata, määrab ülemkohus (*Sąd Najwyższy*) kinnisel istungil kohtu, kuhu hagi tuleb esitada. Pooled võivad kirjalikult kokku leppida, et pöörduvad konkreetsest õigussuhtest juba tekkinud või tulevikus tekkida võiva vaidlusega esimese astme kohtusse, kellel ei ole seaduse kohaselt territoriaalset pädevust. Siis on see kohus ainupädev, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti või kui hageja ei ole esitanud avaldust elektroonilises maksekäsmenetluses (*elektroniczne postępowanie upominawcze*, EPU). Pooled võivad kirjaliku kokkuleppega ka piirata hageja õigust valida mitme selliste vaidluste puhul pädeva kohtu vahel. Pooled ei saa erandlikku kohtualluvust siiski muuta.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Poola Vabariigi üldkohtute (*sądy powszechne*) sisulist pädevust reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustikuga.

Tsiviilkohtumenetluses on esimese astme kohtud kohalikud kohtud ja piirkonnakohtud ning teise astme kohtud piirkonnakohtud ja apellatsioonikohtud (*sądy apelacyjne*).

Tsiviilasi arutavad esimeses kohtuastmes põhimõtteliselt kohalikud kohtud, kui pädevus ei ole määratud piirkonnakohtutele. Piirkonnakohtud on esimese astme kohtuna pädevad arutama järgmisi kohtuasju:

- mittevaraliste õigustega seotud kohtuasjad (ja koos nendega esitatavad varalised nõuded), välja arvatud lapse põlvnemise tuvastamise või vaidlustamise hagid, isaduse omaksvõtu tühistamise ja lapsendamise kehtetuks tunnistamise hagid;
- autoriõiguse ja sellega seotud õiguste kaitset ning leiutisi, kasulikke mudeleid, tööstusdisainilahendusi, kaubamärke, geograafilisi tähiseid ja integraallülituste topoloogiat puudutavad asjad ning muude immateriaalse varaga seotud õiguste kaitset puudutavad asjad;
- ajakirjandusseadusest tulenevad nõuded;
- varaliste õigustega seotud kohtuvaidlused, kui vaidluse eseme väärtus ületab 75 000 zlotti (v.a elatisasjad, valduse rikkumisest tulenevad nõuded, abikaasade varalahususe kehtestamine, kinnistusraamatu sisu vastavusse viimine tegeliku õigusliku olukorraga ja elektroonilises maksekäsmenetluses läbi vaadatavad juhtumid);
- ühistu jagamise otsuse asemel kohtuotsuse tegemine;
- juriidiliste isikute või juriidilise isiku õigusteta, kuid seaduse kohaselt iseseisva õigusvõimega organisatsiooniliste üksuste juhtorganite otsuste kehtetuks tunnistamine, tühistamine või puudumise tuvastamine;
- ebaseadusliku lõpliku kohtuotsuse tegemisega tekitatud kahju hüvitamise nõuded.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Tsiviilkohtumenetluses võivad pooled ja nende juhtorganid või seadusjärgsed esindajad põhimõtteliselt esindada kohtus end ise või kasutada selleks esindajat.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on siiski sätestatud, et teatavates olukordades on kohustuslik lasta end esindada advokaadil. Ülemkohtu menetluses peab pooli esindama advokaat (*advokat*) või õigusnõustaja (*radca prawny*). Tööstusomandiga seotud asjades peavad neid esindama ka patendivolinikud.

Esindamisnõue kehtib ka madalama astme kohtus tehtavate kõrgeima kohtu menetlusega seotud menetlustoimingute suhtes. Esindamisnõuet ei kohaldata, kui menetlus on seotud kohtukuludest vabastamise taotlusega, advokaadi või õigusnõustaja määramise taotlusega või kui pool, selle juhtorgan või seaduslik esindaja või õigusesindaja on kohtunik, prokurör, notar või õigusteaduse professor või õigusteaduse järeldoktor (*doktor habilitowany nauk prawnych*), samuti kui menetluspool, selle juhtorgan või seaduslik esindaja on advokaat või õigusnõustaja või riigikassa üldnõukogu (*Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*) nõunik.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleks esitada pädevale kohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Menetlusedokumendid tuleb kohtule esitada poola keeles või koos poolakeelse tõlkega. Hagiavaldus peaks olema kirjalik. Erandiks on olukord (seoses töö- ja sotsiaalkindlustusõigusega), kus advokaadi või õigusnõustajata tegutsev töötaja või kindlustatud isik võib esitada hagiavalduse, õiguskaitsevahendite sisu ja muud menetlusedokumendid pädevale kohtule suuliselt ja need registreeritakse.

Elektroonilises maksekäsmenetluses võib menetlusedokumendi esitada ka andmeedastussüsteemi kaudu.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavaldus tuleb esitada ametlikul vormil ainult juhul, kui see on erisättega ette nähtud. Hagiavaldus tuleb esitada ametlikul vormil kahel juhul: kui hageja on teenuseosutaja või müüja ja tema nõuded tulenevad teatava valdkonnaga (posti- ja sideteenuste osutamine; reisijate ja pagasi ühistransport; elektri, gaasi ja kütteõliga varustamine; veevarustus ja rooveekäitlus; jäätmekäitlus ja soojusenergiaga varustamine) seotud lepingust ning lihtmenetluses (*postępowanie uproszczone*).

Hagiavaldus peaks olema kirjalik. Erandiks on tööõigus- ja sotsiaalkindlustusmenetlused, milles advokaadi või õigusnõustajata tegutsev töötaja või kindlustatud isik võib esitada hagiavalduse pädevale kohtule suuliselt ja see registreeritakse.

Hagiavalduses tuleb:

märkida selle kohtu nimi, kellele see esitatakse; poolte, nende seaduslike ja volitatud esindajate nimed;

täpsustada menetlusedokumendi liik;

märkida vaidluse või edasikaebuse eseme väärtus, kui kohtu sisuline pädevus, lõivu suurus või õiguskaitsevahendi lubatavus sõltub sellest väärtusest ja hagi ei ole suunatud kindla rahasumma maksmisele;

täpsustada vaidluse ese;

täpsustada poolte, nende seaduslike ja volitatud esindajate alaline elukoht või registreeritud asukoht ja aadress;

esitada hageja PESELI (üldine elektrooniline rahvastikuregistri süsteem) number või maksukohustuslasena registreerimise number (NIP), kui hageja on füüsiline isik, kes on kohustatud sellist numbrit omama või kui tal on see olemas, kuigi sellist kohustust ei ole, või esitada hageja riikliku kohturegistri number (KRS) ja KRS-numbri puudumise korral hageja number muus asjakohases registris või kui hageja ei ole füüsiline isik ega pea olema asjakohasesse registrisse kantud, kuid on kohustatud omama NIP-numbrit, siis esitada hageja NIP-number;

esitada (hagi)avalduse sisu ja viidatud asjaolusid toetavad tõendid;
täpselt väljendada nõue ja varaliste õigustega seotud juhtudel märkida ka vaidluse eseme väärtus, välja arvatud juhul, kui hagi on suunatud kindla rahasumma maksmisele;
kirjeldada hagi aluseks olevaid faktilisi asjaolusid ja vajaduse korral põhjendada ka kohtu pädevust;
märkida, kas pooled on proovinud lahendada vaidlust lepitusmenetluse või muu vaidluste kohtuvälise lahendamise meetodi abil ja kui seda ei ole tehtud, siis miks;
lisada poole või tema seadusliku või volitatud esindaja allkiri;
lisada lisade loetelu.

Hagiavaldusele tuleks lisada järgmised dokumendid:

volikiri või selle kinnitatud ärakiri (kui hagiavalduse esitab esindaja);

hagiavalduse ja selle lisade ärakirjad kohtumenetluse pooltele esitamiseks ja kui lisade originaale ei ole kohtule esitatud, siis iga lisa üks ärakiri kohtutoimiku jaoks (elektronilises maksekäsmenetluses tuleb andmeedastussüsteemi kaudu esitatavale hagiavaldusele lisada lisade elektroniliselt kinnitatud ärakirjad).
Peale selle võib hagiavaldus sisaldada kaitsemeetmete kohaldamise taotlust, kohtuotsuse viivitamata täidetavaks tunnistamise taotlust ja taotlust arutada asja hageja kohalolekuta; kohtuistungile ettevalmistamisega seotud taotlusi (ja eelkõige taotlusi kutsuda kohtuistungile tunnistajaid ja hageja nimetatud ja kohtu määratud eksperte, korraldada vaatlus, kohustada kostjat esitama kohtuistungiks tema valduses olevat ja tõendite hindamiseks vajalikku dokumenti või vaatluse objekti, nõuda teiste kohtute, asutuste või kolmandate isikute valduses olevate tõendite esitamist kohtuistungiks).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Kohtumenetlusega kaasnevad põhimõtteliselt kulud. Kohtukulud hõlmavad riigilõive ja muid kulusid.

Kohtukulude tasumise kohustus on menetluspoolel, kes esitab kohtusse menetlusdokumendi (sh hagiavaldus), mille eest tuleb tasuda riigilõiv või millega kaasnevad kulutused. Kui nõutavat lõivu ei tasuta, kutsub kohus menetluspoolt üles seda nädala jooksul tasuma, sest muidu menetlusdokument tagastatakse (kui menetlusdokumendi on esitanud pool, kelle alaline elukoht või registreeritud asukoht on välisriigis ja kellel ei ole Poolas esindajat, on lõivu tasumise tähtaeg vähemalt üks kuu). Kui riigilõivu tähtaja jooksul ei tasuta, tagastab kohus menetlusdokumendi menetluspooltele. Tagastatud menetlusdokumendil ei ole menetlusdokumendi kohtule esitamisega seonduvaid õiguslikke tagajärgi.

Kui erisättes on sätestatud, et menetlusdokumendi võib esitada ainult andmeedastussüsteemi kaudu (elektroniline maksekäsmenetlus), makstakse riigilõiv koos menetlusdokumendi esitamisega.

Advokaadi, õigusnõustaja või patendivolniku esitatud menetlusdokumendid (kui nende eest tuleb tasuda kindla suurusega või menetluspoolle täpsustatud vaidluse eseme väärtuse alusel arvatud proportsionaalse suurusega lõiv), mille eest ei ole nõuetekohaselt tasutud, tagastab kohus ilma, et ta kutsuks menetluspoolt üles lõivu tasuma (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1302). Pool võib tasumise kuuluva lõivu tasuda nädala jooksul. Kui lõiv tasutakse nõutavas summas, on menetlusdokumendil õigusmõju selle algsest esitamiskuupäevast alates. Sellist mõju ei ole, kui menetlusdokument jälle samal põhjusel tagastatakse.

Advokaatide ja õigusnõustajate tasudega seotud üksikasjad (nt maksetähtajad) tuleks kindlaks määrata kliendi ja õigusesindaja vahelises kokkuleppes.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Riigi õigusabi – kohtu poolt asjaga tegelema määratud õigusesindajat (*pełnomocnik z urzędu*) – võivad taotleda nii füüsilised kui ka juriidilised isikud.

Füüsilised isikud võivad taotleda advokaadi või õigusnõustaja määramist, kui nad esitavad kinnituse, et nad ei ole võimelised advokaadile või õigusnõustajale tasuma, ilma et see neile endile või nende perekondadele raskusi tekitaks.

Juriidilised isikud (või muud organisatsioonilised üksused, kellel on seaduse kohaselt õigus olla kohtumenetluse pooleks) võivad taotleda advokaadi või õigusnõustaja määramist, kui nad tõendavad, et neil ei ole piisavalt raha advokaadile või õigusnõustajale tasumiseks.

Kohus rahuldab taotluse, kui ta leiab, et advokaadi või õigusnõustaja osalemine kohtuasja menetlemisel on vajalik.

Piiriülestes vaidlustes reguleeritakse kulude kandmisest vabastamist ja kohtupoolset õigusesindaja määramist 17. detsembri 2004. aasta seadusega õiguse kohta saada riigi õigusabi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ja vaidluse rahumeelseks lahendamiseks enne kohtumenetluse algatamist.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi arvatakse kohtule esitatuks, kui hagiavaldus on kohtusse jõudnud. Tsiviilkohtumenetluse seadustikuga ei ole ette nähtud kinnituse esitamist selle kohta, et hagi on nõuetekohaselt kohtule esitatud.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtumenetluses kavandatud või tehtud toimingute kohta saab teavet asjakohase kohtu klienditeenindusbüroost (*Biuro Obsługi Interesanta, BOI*). Järgmiste kohtuistungite kuupäevade kohta saab teavet, helistades kohtu veebisaidil avaldatud klienditeenindusbüroo telefoninumbri ja öeldes kohtuasja numbrit.

Viimati uuendatud: 27/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Portugal

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vastus sellele küsimusele sõltub konkreetsest juhtumist.

Kuna kõiki probleeme, mis võivad esile kerkida, ei ole võimalik ette näha, peaksite te küsima nõu valdkonna spetsialistilt.

Kui teil puuduvad selleks rahalised vahendid, võite te taotleda õigusabi (vt teabeleht „Õigusabi”).

Vaidluste alternatiivse lahendamise meetodite kasutamine võib olla põhjendatud sõltuvalt asja konkreetsetest üksikasjadest (vt vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlev teabeleht).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Periood, mille jooksul te võite pöörduda kohtu poole konkreetse vaidluse lahendamiseks, on erinev sõltuvalt konkreetsest olukorrast.

Seda aspekti peaksite te samuti täpsustama õigusvaldkonna spetsialisti abiga, nagu on soovitatud eelmisele küsimusele antud vastuses.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Ilma et see mõjutaks ühenduse õigusaktides ja muudes rahvusvahelistes lepingutes sätestatud eeskirjade kohaldamist, on Portugali kohtutel rahvusvaheline pädevus järgmistel juhtudel:

a) kui hagiavalduse saab esitada Portugali kohtule kooskõlas Portugali õigusaktides sätestatud eeskirjadega, mis käsitlevad Portugali kohtute territoriaalset pädevust;

b) kui asjaolu, mis oli hagiavalduse esitamise põhjuseks, või hagiiga seotud mis tahes asjaolu avaldus Portugali territooriumil;

c) kui õigust, millele soovitakse tugineda, on võimalik jõustada ainult Portugali territooriumil esitatud hagi abil või kui hageja jaoks on keeruline esitada hagiavaldus välisriigis, sest vaidluse eseme ja Portugali õigussüsteemi vahel on oluline seos (isiklik või asjaõiguslik).

Portugali kohtutel on ainupädevus järgmistel juhtudel:

a) seoses õigusega Portugali territooriumil asuvalle kinnisvarale ja Portugali territooriumil asuva vara rentimisega seotud küsimustes. Kui vara rendileping on sõlmitud ajutiseks erakasutuseks maksimaalselt kuueks järjestikuseks kuuks, on siiski pädevad ka kostja elukohaliikmesriigi kohtud, tingimusel et rentnik on füüsiline isik ning et rendileandja ja rentnik on sama liikmesriigi residentid;

b) seoses äriühingute või mis tahes muude selliste juriidiliste isikute moodustamist või nende tegevuse lõpetamist käsitlevate otsuse kehtivusega, kelle registrijärgne asukoht on Portugalis, ning seoses nende üksuste organite tehtud otsuste kehtivusega. Sellise registrijärgse asukoha kindlaksmääramiseks kohaldab Portugali kohus rahvusvahelise eraõiguse sätteid;

c) seoses Portugalis peetavatesse avalikesse registritesse tehtud kannete kehtivusega;

d) seoses Portugali territooriumil asuva vara sundvõõrandamisega;

e) seoses Portugali residentide või Portugali territooriumil registrijärgset asukohta omavate juriidiliste isikute või äriühingute maksejõuetust või restruktureerimist käsitlevate küsimustega.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vara asukoht

Selliste asjade korral, mis käsitlevad asjaõigust või vara kasutamise seotud isiklike õigusi, ühisomandis oleva vara jagamist, väljatõstmist, eelisostuõigust ja sundtäitmist, ning selliste juhtumite korral, mis hõlmavad hüpoteekide suurendamist, asendamist, vähendamist või vara hüpoteegi alt vabastamist, tuleks pöörduda selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas asjaomane vara asub.

Laevadele või õhusõidukitele seatud hüpoteekide suurendamise, asendamise, vähendamise või vara hüpoteegi alt vabastamisega seotud asjadega tuleks siiski pöörduda selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas on asjaomane vara registreeritud. Kui hüpoteegiga on kaetud erinevates kohtupiirkondades registreeritud vallasvara, võib hageja valida, millises kohtupiirkonnas asuva kohtu poole ta pöördub.

Kui hagi on seotud varakogumiga (samale isikule kuuluva ja samaks otstarbeks mõeldud vallasvara kogumiga) või kinnis- ja vallasvaraga või erinevates kohtupiirkondades asuva varaga, menetleb hagiavaldust see kohus, kelle tööpiirkonnas asub kõige väärtuslikum vara. See määratakse kindlaks vara maksustatava väärtuse alusel. Kui hagi esemeks olev ehitis asub mitme kohtupiirkonna territooriumil, võib hagiavalduse esitada ükskõik millises neist piirkondadest.

Pädevus kohustuse täitmise küsimuste korral

Hagi, mille eesmärk on nõuda kohustuse täitmist, hüvitist kohustuse täitmata jätmise või nõuetele mittevastava täitmise eest või lepingu lõpetamist selle täitmata jätmise tõttu, tuleb esitada kostja elu- või asukohajärgsele kohtule. Võlausaldaja võib otsustada valida selle kohtu, kelle tööpiirkonnas kohustus oleks tulnud täita, kui kostja on juriidiline isik või kui võlausaldaja elu- või asukoht on Lissaboni või Porto linnapiirkonnas ning kostja elu- või asukoht asub samuti samas linnapiirkonnas.

Kui hagi eesmärk on võtta isik tsiviilvastutusele lepinguvälise kahju või ohu tekitamise eest, on pädev sündmuse toimumise asukoha järgne kohus.

Lahutus ja lahuselu

Lahutuse, lahuselu ja vara jagamisega seotud asjades on pädev hageja elukohajärgne kohus.

Tasude maksimisega seotud hagi

Kui hagi käsitleb kohtukulude või tehniliste esindajate tasude maksmist ja kliendile tehtud ettemaksete tagasinõudmist, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas teenust osutati, ning kaks kohtuasja tuleb omavahel liita.

Kui hagi esitati apellatsioonikohtule või ülemkohtule, menetleb tasude maksmist käsitlevat hagi siiski võlgniku elu- või asukohajärgne piirkonnakohus.

Üldavarii kahjude kindlaksmääramine ja nende kahjusummade jaotamine

See kohus, kelle tööpiirkonnas asub sadam, kohu last lossiti või pidi lossitama laevalt, mis on kandnud rasket kahju, on pädev määrama kindlaks ja jaotama selle kahjuga seotud kulud.

Laevade kokkupõrkega kaasnenud kahju

Hagiavalduse seoses kahjuga, mis tuleneb laevade kokkupõrkest, võib esitada õnnetuse toimumise asukoha järgsesse kohtusse, teisele laevale otsa sõitnud laeva omaniku elu- või asukohajärgsesse kohtusse, laeva registreerimiskoha järgsesse kohtusse, laeva leidmiskoha järgsesse kohtusse või sellise sadama asukoha järgsesse kohtusse, kuhu kahjustatud laev esimesena sisenes.

Laevade päästmise või abistamisega seotud kulud

Laevade päästmise või abistamisega seotud kulude sissenõudmiseks võib pöörduda selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas sündmus aset leidis, kelle tööpiirkonnas asub päästetud esemete omaniku elu- või asukoht või kelle tööpiirkonnas päästetud laev on registreeritud või leitud.

Hagiavaldus, millega soovitakse tasuta või tasu eest soetatud laeva tunnistamist privileegidevabaks, tuleb esitada selle sadama asukohajärgsesse kohtusse, kus laev seisab ankrus soetamise hetkel.

Hagi tagamise abinõudega seotud menetlused ja ettevalmistavad meetmed

Hagi tagamise abinõudega seotud menetluste ja enne hagiavalduse esitamist võetavate meetmetega seoses tuleb meeles pidada järgmist:

a) kauba arestimist valduse ülevõtmisega või hoiulevõtmist võib nõuda kas selles kohtus, kellele tuleb esitada hagiavaldus põhikohtuasjas, või selles kohtus, kelle tööpiirkonnas see kaup asub, või kui kaup asub mitmes kohtupiirkonnas, võib pöörduda mis tahes sellises piirkonnas asuva kohtu poole;

b) kui soovitakse taotleda uute töödega seotud keeldu, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas töö kavatsetakse teha;

c) muude hagi tagamise abinõudega seotud menetluste puhul on pädev see kohus, kellele tuleb esitada hagiavaldus põhikohtuasjas;

d) ettevalmistavate meetmete võtmist tõendite esitamiseks tuleb taotleda selles kohtus, kelle tööpiirkonnas neid meetmeid kavatsetakse rakendada.

Eespool osutatud toimingute ja meetmetega seotud toimik lisatakse põhikohtuasja toimikule, nii et vajaduse korral on see võimalik edastada sellele kohtule, kellele esitatakse hagiavaldus.

Teadete kättetoimetamist tuleb taotleda teavitatava isiku elu- või asukohajärgselt kohtult.

Üldeeskirjad

Territoriaalset pädevust käsitlevates Portugali tsiviilkohtumenetluse alastes õigusnormides sisaldub üldine põhimõte, et kõiki asju, mis ei ole määratud konkreetselt mõne kohtu pädevusse, menetleb kostja elukohajärgne kohus.

Kui kostjal puudub alaline elukoht või kindlaksmääratud viibimiskoht või kui kostja asukoht on teadmata, esitatakse hagiavaldus hageja elukohajärgsesse kohtusse. Kui taotletakse kas ajutist või alalist haldusõigust seoses teadmata kadunud kostja varadega, tuleb avaldus esitada siiski sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asus kostja viimane elukoht Portugalis.

Kui kostja elukoht on välisriigis, menetleb asja kostja viibimiskohajärgne kohus. Kui tema viibimiskoht ei asu Portugali territooriumil, menetleb asja hageja elu- või asukohajärgne kohus, ning kui see elu- või asukoht on välisriigis, on pädev Lissaboni kohus.

Juriidiliste isikute ja äriühingutega seotud ülddeeskirjad

Kui kostja on riik, määratakse kohtualluvus kindlaks mitte kostja asukoha, vaid hageja elu- või asukoha alusel.

Kui kostja on muu juriidiline isik või äriühing, menetleb asja see kohus, kelle tööpiirkonnas asub kostja registrijärgne peakontor või filiaali, agentuuri, tütarettevõtja või delegatsiooni peamine tegevuskoht sõltuvalt sellest, kas hagiavaldus on esitatud emaaettevõtja või ühe nimetatud üksuse vastu. Välisriigi juriidilise isiku vastu või sellise äriühingu vastu, kellel on Portugalis filiaal, agentuur, tütarettevõtja või delegatsioon, võib hagiavalduse esitada ka selle üksuse asukohajärgsele kohtule, kuigi kohtukutse väljastamist taotletakse peakontorile.

Mitu kostjat ja kattuvad hagiavaldused

Kui samas asjas on kostjaid rohkem kui üks, tuleb nad kõik ära kuulata selles kohtus, kelle tööpiirkonnas elab või asub kõige rohkem kostjaid. Kui eri tööpiirkondades asub või elab võrdne arv kostjaid, võib hageja otsustada, millise piirkonna kohus asja menetlema hakkab.

Kui hageja liidab hagiavaldused, mida muidu tuleks menetleda erineva territoriaalse pädevusega kohtutes, võib ta valida nende kohtute hulgast mis tahes kohtu, kellele hagiavaldus esitada. Seda ei saa teha juhul, kui ühe hagiavalduse hindamise pädevus sõltub teatavast seosest, mille alusel on ühel kohtul omal algatusel õigus kindlaks teha, kas tal on pädevus või mitte. Sel juhul tuleb hagiavaldus esitada sellele kohtule.

Kui hageja liidab hagiavaldused, mille vahel valitseb sõltuvuslik või vastastikku täiendav seos, tuleb hagiavaldus esitada kohtule, kes on pädev menetlema põhikohtuasjas esitatud hagiavaldust.

Täitmisele pööramist käsitlevad kohtualluvuse ülddeeskirjad

Kui välja arvata muude sätetega hõlmatud erijuhud, on täitmisele pööramiseks pädev kohus võlgniku elu- või asukohajärgne kohus, ent võlausaldaja võib valida selle kohtu, kelle tööpiirkonnas kohustus tuleb täita, kui võlgnik on juriidiline isik või kui võlausaldaja elu- või asukoht on Lissaboni või Porto linnapiirkonnas ning võlgniku elu- või asukoht on samas linnapiirkonnas.

Kui täitmisele pööramine hõlmab teatava eseme üleandmist või reaaltagatisega võla sissenõudmist, on pädev vastavalt kas see kohus, kelle tööpiirkonnas ese asub, või see kohus, kelle tööpiirkonnas asuvad tagatiseks antud esemed.

Kui täitmisele pööramist käsitlev hagiavaldus tuleb esitada võlgniku elu- või asukohajärgsele kohtule, kuid tal ei ole Portugalis elukohta, vaid ta omab seal vara, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas vara asub.

Kui tegemist on kattuva täitmisele pööramisega, mida menetlevad erineva territoriaalse pädevusega kohtud, on pädev võlgniku elu- või asukohajärgne kohus.

Kohtuotsusel põhinev täitmisele pööramine

Portugali kohtu tehtud otsuse täitmisele pööramisel esitatakse täitmisavaldus selle asja menetlemise ajal, millega seoses see otsus väljastati, ning täitmisele pööramine registreeritakse kohturegistris ja seda menetletakse eraldi, välja arvatud juhul, kui asjaga seoses on esitatud apellatsioon – sel juhul antakse täitmisavalduse menetlemine üle.

Kui kooskõlas kohtukorraldust käsitlevate õigusnormidega on täitmisele pööramiseks pädev spetsialiseerunud täitmisosakond, tuleb sellele osakonnale viivitamatult edastada kohtuotsuse koopia, täitmisele pööramise aluseks olev avaldus ja sellele lisatud dokumendid.

Kui otsuse tegid vahekohtunikud Portugalis toimetatud vahekohtumenetluse käigus, on otsust pädev täitmisele pöörama see piirkonnakohus, kelle tööpiirkonnas vahekohtumenetlus toimus.

Kohtuotsuse täitmisele pööramine kõrgemate kohtute poolt

Kui hagiavaldus on esitatud apellatsioonikohtule või ülemkohtule, on pädev võlgniku elu- või asukohajärgne kohus.

Välisriigi kohtuotsusel põhinev täitmisele pööramine

Välisriigi kohtuotsuse täitmisele pööramiseks on pädev võlgniku elu- või asukohajärgne kohus.

Kohtu pädevus seoses kaasnevate asjadega

Kohus, kes on pädev menetlema põhikohtuasjas esitatud hagi, on ka pädev menetlema küsimusi, mis selle asja raames esile kerkivad ning mille kostja tõstab enda kaitseks.

Pädevus vastuhagiga seotud küsimustes

Hagi menetlema valitud kohus on pädev menetlema ka vastuhagiga tõstatatud küsimusi, tingimusel et see kohus on pädev neid küsimusi menetlema lähtuvalt riiklikust kohtualluvusest, asja sisust ja kohtu hierarhiast. Kui kohtul selline pädevus puudub, siis lõpetatakse menetlus selle isiku suhtes, kelle vastu vastuhagi esitati.

Eraõiguslikud kokkulepped ja kohtualluvuse kindlaksmääramine

Pooled võivad leppida omavahel kokku, milline kohus on pädev menetlema konkreetset vaidlust või konkreetseid vaidlusi, mis võivad tuleneda konkreetsest õigussuhtest, kui vaidlustatud õigussuhe on seotud rohkem kui ühe õigussüsteemiga. Kohtualluvuse kokkulepe võib hõlmata ainupädevuse andmist Portugali kohtutele või pelgalt alternatiivse kohtualluvuse kindlaksmääramist (kui see on võimalik), eeldusel et kahtluse korral on see kohtualluvus erandlik. Kohtualluvuse kokkulepe on kehtiv ainult juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) kokkulepe on seotud olemasolevaid õigusi käsitleva vaidlusega;
- b) valitud kohus tunnistab sellist kohtualluvuse kokkulepet;
- c) kohtualluvuse kokkulepe on põhjendatud ühe või mõlema poole olulise huviga, tingimusel et sellega ei kaasne teisele poolele tõsiseid raskusi;
- d) kokkulepe ei hõlma küsimusi, mis kuuluvad Portugali kohtute ainupädevusse;
- e) kohtu valik tuleneb kokkuleppes, mis on kirjalik või kinnitatud kirjalikult ning milles on sõnaselgelt ära märgitud pädev kohus.

Leitakse, et kirjaliku kokkuleppega on tegemist siis, kui see on koostatud poolte allkirjastatud dokumendina või kui see tuleneb kirjavahetusest, teleksitest, telegrammidest või muudest suhtlusdokumentidest, mis kujutavad endast kirjalikku tõendit, olenemata sellest, kas need dokumendid sisaldavad otseselt kokkulepet või klauslit viitega muule kokkulepet sisaldavale dokumendile.

Ohus olevate laste ja noorte kaitse

Alaalistega seotud pädevuse küsimuses tuleb märkida, et laste õiguste ja lastekaitse edendamise meetmete rakendamine on selle lastekaitsekomisjoni või kohtu ülesanne, kelle tööpiirkonnas laps või noor elab sel ajal, mil saadakse teade valitseva olukorra kohta või esitatakse hagiavaldus.

Kui lapse või noore elukoht ei ole teada või seda ei ole võimalik kindlaks teha, on pädev see lastekaitsekomisjon või kohus, kelle tööpiirkonnast lapse või noore võib leida.

Ilma et see mõjutaks eespool kirjeldatud, võtab lapse asukohajärgne lastekaitsekomisjon või kohus meetmed, mida peetakse vajalikuks lapse viivitamatuks kaitsmiseks.

Kui pärast meetmete kohaldamist muudab laps või noor elukohta pikemaks ajaks kui kolm kuud, saadetakse asi menetlemiseks uue elukoha järgsele lastekaitsekomisjonile või kohtule.

Kui see eespool kirjeldatud tingimus välja arvata, ei oma pärast menetluse alustamist asjaoludes ilmnevad muud muutused tähtsust.

Ilma et see mõjutaks territoriaalset pädevust käsitlevate eeskirjade kohaldamist, leitakse, et kui oht ähvardab samaaegselt rohkem kui ühte last või noort, võidakse esitada üks hagi. Kui on algatatud eraldi menetlused, võidakse need kõik liita esimesena alustatud menetlusega, kui see on põhjendatud tulenevalt peresuhetest või konkreetsest riskiolukorrast.

Kui seoses sama lapse või noorega on üksteise järel võetud kaitsemeetmed, hariduslikud eestkostemeetmed või alaealise seotud heaolu tagamise meetmed, tuleb üksikasjad lisada asja toimumisse, et esimesena alustatud menetlust toimetav kohtunik saaks neid kaaluda.

Kasvatamisega seotud eestkostemeetmed

Asjaolusid ja kasvatussega seotud eestkostemeetmete kohaldamise vajadust peab hindama see kohus, kelle tööpiirkonnas alaealine menetluse algatamise ajal elas. Kui alaealise elukoht ei ole teada, on pädev vanemliikku vastutust kandva isiku elukohajärgne kohus. Kui vanemliikku vastutust kandvatel isikutel on erinev elukoht, on pädev selle eestkostja elukohajärgne kohus, kellele on antud alaealise hooldusõigus, või ühise hooldusõiguse korral selle isiku elukohajärgne kohus, kelle juures alaealine elab. Muudel juhtudel on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas hooldusõigust rakendatakse, või kui see ei ole kindlaks määratud, siis see kohus, kelle tööpiirkonnas laps viibib.

Muutused, mis leiavad aset pärast menetluse algatamist, ei oma tähtsust.

Kiireloomulisi meetmeid on pädevad võtma need kohtud, kelle tööpiirkonnas hooldusõigust rakendatakse või kelle tööpiirkonnas alaealine viibib.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Palun tutvuge kohtusüsteeme ja kohtualluvust käsitlevate teabelehtedega.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Sellistes kohtuasjades, kus advokaadi kasutamine ei ole kohustuslik, võivad menetlusosalised esindada end ise või kasutada advokaadi praktikandi (*advogado estagiário*) või õigusnõustaja (*solicitador*) abi.

Advokaadi kasutamine on kohustuslik järgmistel juhtudel:

- asjades, mis kuuluvad selliste kohtute pädevusse, kellele on seoses menetletavate hagidega kehtestatud piirväärtused, ning mille puhul on lubatud esitada tavakorras apellatsioon;
- asjades, mille puhul on olenemata nõude summast alati lubatud esitada apellatsioon;
- kõrgematele kohtutele menetlemiseks esitatud apellatsioonide ja kohtuasjade korral.

Isegi kui pool peab kasutama advokaadi abi, võib advokaadi praktikant, õigusnõustaja või menetlusosaline ise esitada avaldusi, milles ei käsitleta õigusküsimusi.

Kohtuasjades, kus advokaadi määramine ei ole kohustuslik ja pooled ei ole määranud õigusesindajat, küsitleb tunnistajaid kohtunik, kes kohandab menetlust nii, et see oleks konkreetseid asjaolusid arvesse võttes sobilik.

Menetlusosalised peavad kasutama advokaadi, advokaadi praktikandi või õigusnõustaja abi sellise täitemenetluse korral, mille hagi summa on suurem esimese astme kohtus menetletavatele hagidele kehtestatud piirväärtusest, ning nad peavad kasutama advokaadi abi selliste menetluste korral, mille hagi summa on suurem apellatsioonikohtus menetletavatele hagidele kehtestatud piirväärtusest, või selliste menetluste korral, mille hagi summa on selle summaga võrdne või sellest väiksem, kuid suurem esimese astme kohtus menetletavatele hagidele kehtestatud piirväärtusest, kui tegemist on menetlusega, mille korraldamisel järgitakse deklaratiivset menetlustingimusi.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtuasjades, kus õigusesindaja kasutamine ei ole kohustuslik ja kus poolel puudub vahendaja, võib eespool nimetatud menetlusdokumendid esitada kohtule ühel järgmisel viisil:

- toimetada need kohtu kantseleisse; dokumendid kehtivad alates nende kättetoimetamisest;
- esitada need tähtkirjaga; dokumendid kehtivad alates kuupäevast, mil need edastati tähtkirjaga;
- edastada faksi või e-kirja teel; dokumendid kehtivad alates nende saatmise kuupäevast.

Vt ka teabeleht „Automaatne töötlemine”.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kõik kohtudokumendid peavad olema portugali keeles.

Kui välisriigi kodanik, kes ei oska portugali keelt, peab andma ütlusi Portugali kohtus, määratakse talle vajaduse korral tõlk, et hõlbustada vande all ütluste andmist.

Kui dokumendid on koostatud võõrkeeles ja need dokumendid tuleb tõlkida, näeb kohus omal algatusel või ühe poole taotlusel ette, et need dokumendid esitav isik peab neile dokumentidele lisama ka nende tõlke.

Magistraadikohtule võib hagiavalduse esitada suuliselt. Kõik muud kohtumenetlused tuleb algatada kirjalikult.

Menetlusosalistelt nõutavad kirjalikud menetlusdokumendid esitatakse kohtule elektrooniliselt portaali CITIUS kaudu veebisaidil <http://citus.tribunaisnet.mj.pt/> vahendusel vastavalt selles portaalis esitatud menetlustele ja juhistele ning dokumendid kehtivad alates nende saatmise kuupäevast.

Pool, kes esitab tõendid sel viisil, peab esitama hagiavalduse ja sellele lisatud mis tahes dokumendid elektrooniliselt ning ta ei pea saatma originaaldokumente, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab menetlust käsitlevate õigusaktide alusel teisiti.

Kui kohtuasjas ei ole õigusesindaja kasutamine kohustuslik ja menetlusosalisel ei ole vahendajat, siis tutvuge palun eelmisele küsimusele antud vastusega. Maksekäsmenetluse kohta leiate teavet asjaomaselt teabelehel.

Vt ka teabeleht „Automaatne töötlemine”.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Eraldi vormid on olemas kohtumääruse saamise avalduse ja täitemenetluse jaoks ning samuti hagiavalduse esitamiseks magistraadikohtule juhul, kui hageja on otsustanud esitada hagiavalduse kirjalikult.

Palun tutvuge käesoleval veebisaidil maksekäsmenetlust, kohtuotsuste jõustamist ja vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlevate teabelehtedega.

Hagi, millega taotletakse deklaratiivset otsust, esitatakse kohtule menetluse algatamise avaldusena, milles hageja peab esitama järgmised andmed:

määrama kindlaks kohtu ja osakonna, kellele hagiavaldus esitatakse, ning märkima pooled, esitades nende nimed, elukoha või registrijärgse asukoha ning vajaduse korral isikukoodi ja maksukohustuslasena registreerimise numbrid, ametid ja töökohad;

esitama nende õigusesindaja juriidilise aadressi;

märkima kohtuasja liigi;

esitama olulised asjaolud, mille tõttu hagi esitatakse, ning õiguslikud põhjused, mis on hagi aluseks;

sõnastama taotluse sisu;

näitama ära nõude summa;

määrama kohtukutse väljastamise eest vastutava täiteametniku või kohtukutse kättetoimetamise eest vastutava õigusesindaja.

Hagiavalduse lõpus peab hageja esitama tunnistajate nimekirja ja muud tõendid, mille kogumist ta taotleb.

Hagiavaldusele tuleb lisada tõend selle kohta, et nõutavad kohtukulud on eelnevalt tasutud või et isikul on õigus saada õigusabi, mistõttu ta ei pea kohtukulusid tasuma.

Kohtu kantselei ei võta menetluse algatamise avaldust vastu ning esitab hagiavalduse tagasilükkamise põhjused, kui esineb mõni allpool nimetatud puudus: hagiavaldusele ei ole märgitud aadressi või see on adresseeritud mõnele muule kohtule või sama kohtu osakonnale või ametiasutusele;

hagiavalduses ei ole märgitud pooli ega esitatud nõutavaid üksikasju nende isikute kindlakstegemiseks (nimed, elukohad või registrijärgsed asukohad ning võimaluse korral isikukoodid ja maksukohustuslasena registreerimise numbrid, töökohad ja ametid);

hagiavalduses ei ole esitatud õigusesindaja juriidilist aadressi;

hagiavalduses ei ole kindlaks määratud kohtuasja liiki;

hagiavaldusest on välja jäetud nõude summa;

puudub tõend selle kohta, et eelnevalt on tasutud nõutavad riigilõivud või et isikule on antud õigusabi, välja arvatud juhul, kui õigusaktides sätestatud juhtudel tuleb kohtukutse väljastada kiiresti;

hagiavaldus ei ole allkirjastatud;

hagiavaldus ei ole koostatud portugali keeles;

kasutatud paber ei vasta regulatiivsetele nõuetele.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Kohtumenetluse kulud hõlmavad riigilõive ja kohtukulusid.

Riigilõivud

Riigilõiv on summa, mille kõik pooled peavad tasuma ning see määratakse kindlaks lähtuvalt hagi summast ja kohtuasja keerukusest [kohtumenetluse kulud käsitleva määruse](#) alusel.

Riigilõivu peab tasuma üksnes see pool, kes algatab menetluse kas hageja või kostjana, võlausaldaja või võlgnikuna või apellandi või vastustajana vastavalt kohtumenetluse kulud käsitlevale määrusele.

Riigilõiv tuleb maksta enne sellise menetlusdokumendi esitamist, mille eest lõivu maksmist nõutakse (menetluse algatamise avaldus, vastuväide jne), välja arvatud juhul, kui menetlusosaline on vabastatud selle lõivu maksmisest või konkreetse kohtuasjaga seoses ei tule riigilõivu maksta või kui menetlusosaline on vabastatud riigilõivu eelnevast maksmisest.

Vastuhagi või menetlusse astumise avalduse esitamisel tuleb tasuda täiendav riigilõiv ainult siis, kui vastuhagi esitaja esitab hageja esitatud hagiavaldusest olulisel määral erineva avalduse.

Leitakse, et hagiavaldus ei ole olulisel määral erinev, kui menetlusosaline soovib enda huvides saavutada samasugust õigusmõju nagu hageja või kui menetlusosaline soovib saada vaid hüvitist.

Kui erinevad menetlusosalised esitavad ühise hagiavalduse, siis peab riigilõivu maksma see menetlusosaline, kes on märgitud menetluse algatamise avaldusel, vastuhagil või avaldusel esimesena, ilma et see mõjutaks tema õigust see kaashagejatelt sisse nõuda.

Kui erinevad pooled esitavad rohkem kui ühe ühishagi, vastutab iga hageja, vastuhagi esitaja, võlausaldaja või avalduse esitaja vastava riigilõivu maksmise eest, kusjuures lõivu suurus on kindlaks määratud kohtumenetluse kulud käsitlevas määruses.

Kui hagiavalduse esitab äriühing, kes on eelmisel aastal esitanud hagiavaldusi ja algatanud menetlusi või täitemenetlusi 200 või enamal korral mis tahes kohtus, määratakse riigilõivu summa kindlaks vastavalt kohtumenetluse kulud käsitlevale määrusele.

Riigilõivu maksmise korralduse tegemise seisukohast peetakse hagisid ja hagi tagamise abinõudega seotud menetlusi eriti keeruliseks, kui need menetlused:

a) hõlmavad väga mahukaid hagiavaldusi või nõudeid;

b) on seotud väga spetsiifilise õigusküsimusega või väga tehnilise küsimusega või kui nendega kaasneb väga erinevaid valdkondi käsitlevate õigusküsimuste kombineeritud analüüs;

c) hõlmavad väga paljude tunnistajate ärakuulamist, keeruliste tõendite analüüsi või erinevate aeganõudvate toimingute tegemist tõendite hankimiseks.

Tavaliselt tuleb riigilõivu esimene osa või kogu riigilõiv maksta dokumentide esitamise kuupäevaks. Kui makse tehakse elektrooniliselt, tuleb selle makse tegemist tõendada elektroonilise kviitungiga, nagu on sätestatud õigusaktides. Kui makse tehakse mitteelektrooniliselt, peab hageja esitama selle kohta tõendi.

Teine osa riigilõivust tuleb tasuda kümne päeva jooksul alates kuupäevast, mil antakse teada viimasest kohtuistungist, ning hageja peab esitama tõendi sellise makse tegemise või sellise makse lõpliku tegemise kohta sama aja jooksul.

Kohtukulud

Kõik menetluse tulemusel tehtud kulutused on kohtukulud olenemata sellest, kas need kulud tulenesid menetlusosaliste esitatud taotlustest või kohtuniku ettekirjutustest.

Kui õiguskaitse kättesaadavust käsitlevates õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, peab iga pool kandma oma kulud ja menetluse käigus tekkinud kulud.

Kulud peab kandma see pool, kes taotles toimingute tegemist, või kui toiming on tehtud *ex officio*, siis see menetlusosaline, kes sellest toimingust kasu saab.

Menetlusosalise kulud

Menetlusosalise kulud kujutavad endast summat, mille iga menetlusosaline kulutas kohtuasja peale ning millega seoses on tal õigus saada hüvitist, kui kohus tegi otsuse teise poole kahjuks. Need kulud määratakse kindlaks kohtuotsuses.

Kohtuotsusega väljamõistetud kulude tasumisel tasutakse ka võitnud poole makstud riigilõivud liugskaala põhimõttest lähtuvalt, menetlusosalise poolt tegelikult kantud kulud, täitevametnikule makstud tasu ja tema kantud kulud ning õigusesindaja tasud ja kulud vastavalt üksikasjalikule kuluaruandele, nagu on sätestatud määruses.

Kui hageja oleks võinud kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanisme, kuid otsustas siiski kohtumenetluse kasuks, peab ta kandma oma kulud ise olenemata kohtumenetluse tulemusest, välja arvatud juhul, kui teine pool ei võimaldanud tal neid vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanisme kasutada.

Mõne kohtuasja korral ei pea õigusaktide kohaselt kulud tasuma. Samuti on kulude tasumisest vabastatud teatavad menetlusosalised.

Kuna riigilõivud kujutavad endast summat, mis tuleb maksta sellepärast, et menetlusosalised soovisid asja kohtus menetleda, võidakse nende maksmist nõuda põhimõtteliselt kõigilt menetlusse kaasatud isikutelt (hageja, kostja, võlausaldaja, võlgnik, apellant, vastustaja), sest seda lõivu tuleb maksta teenuse osutamise eest olenemata sellest, kas kohtuasi võideti või mitte. Võitnud poolel on õigus riigilõivu hüvitamisele vastavalt kulud käsitlevatele eeskirjadele.

Kutsetasud

Kutsetasud määrab kindlaks kohus, kes peab võtma selleks arvesse osutatud teenuste olulisust, kohtuasja keerukust ja kiireloomulisust, loominguilisuse taset ametiülesannete täitmisel, saavutatud tulemusi, kulunud aega, täidetud kohustusi ja muid ametialaseid ülesandeid.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, te saate seda taotleda, eeldusel et te vastate õigusabi andmise tingimustele (vt teabeleht „Õigusabi”).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Vt vastused küsimustele nr 7 ja 8.

Kui kohus saab hagiavalduse, siis avaldust vastuvõttev kohtuametnik kontrollib, kas on täidetud formaalsed nõuded. Menetluse hilisemas etapis teeb üksikasjalikuma ja põhjalikuma kontrolli kohtunik.

Pooli teavitatakse alati sellistest otsustest.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Õigusaktide kohaselt ei pea kohtud esitama seda laadi teavet. Kuid portaali CITIUS (justiitsministeeriumi algatus eesmärgiga digitaliseerida kohtumenetlused) kaudu on õigusesindajatel nüüd võimalus tutvuda kohtuasjaga oma kontorist.

Kuna menetlusdokumendid esitatakse nüüd elektrooniliselt ja sisestatakse otse kohtute infotehnoloogiarakendustesse ning ka kohtunikud kasutavad samu rakendusi oma toimingute tegemisel, on advokaatidel, kohtunikel ja kohtuametnikel võimalik kasutada neid rakendusi ja portaali CITIUS, et tutvuda kohtutoimikute ja -dokumentidega.

Lisateave

- [Apóio Judiciário – Protecção Jurídica](#) (õigusabi – õiguskaitse)
- [Bases Jurídico-Documentais](#) (kohtudokumentide andmebaas)
- [Câmara dos Solicitadores](#) (õigusnõustajate koda)
- [Diário da República](#) (Portugali ametlik väljaanne)
- [Direcção-Geral da Administração da Justiça](#) (õigusemõistmise peadirektooraat)
- [Direcção-Geral da Política de Justiça](#) (õiguspoliitika peadirektooraat)
- [Ministério da Justiça](#) (justiitsministeerium)
- [Ordem dos Advogados](#) (Portugali advokatuur)
- [Portaal CITIUS](#)

Viimati uuendatud: 31/03/2017

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Rumeenia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Igaüks, kellel on nõue teise isiku vastu, peab esitama hagiavalduse kohtule, kes on asjaomases küsimuses pädev. Seaduses sõnaselgelt sätestatud juhtudel võib kohtusse pöörduda alles pärast eelneva menetluse lõppemist. Eelneva menetluse lõpetamise tõend tuleb lisada hagiavaldusele.

Vaidluse pool võib kasutada ka alternatiivseid vaidluste lahendamise meetodeid.

Lepitusmenetlus on enne kohtusse pöördumist vabatahtlik. Kohtumenetluse käigus peavad kohtuorganid pooli lepitusmenetluse võimalusest ja eelistest teavitama.

Lepitusmenetlust võib kasutada vaidlustes, mis on seotud kindlustuse, tarbijakaitse, perekondaõiguse ja ametialase vastutusega ning töövaidlustes ja tsiviilvaidlustes, mille väärtus on alla 50 000 Rumeenia leu, välja arvatud vaidlused, millega seoses on tehtud täitmisele pööratav kohtuotsus maksejõuetusmenetluse algatamiseks.

Vaidluse pooled võivad kasutada ka vahekohtumenetlust, mis on alternatiivne eraõiguslike vaidluste lahendamise viis. Täieliku teovõimega isikud võivad kokku leppida vaidluste lahendamises vahekohtumenetluse teel, välja arvatud vaidlused, mis on seotud perekonnaseisu, isikute teovõime, pärimismenetluse, peresuhete ja õigustega, mis ei ole poolte otsustada.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Rahaliste nõuete esitamise õigus aegub, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Seaduses konkreetselt sätestatud juhtudel aegub ka muude nõuete esitamise õigus olenemata nende esemest (tsiviilseadustiku artikkel 2501).

Tsiviilseadustiku artikli 2517 kohaselt on nõuete üldine aegumistähtaeg kolm aastat.

Tsiviilseadustikus on sätestatud teatavate nõuete konkreetsed aegumistähtajad:

kümneaastane aegumistähtaeg nõuetel, mis on seotud asjaõigustega, mida ei ole seadusega tühistamatuks tunnistatud või mille suhtes ei ole kehtestatud muud aegumistähtaega; sellise mittevaralise/varalise kahju hüvitamise nõuetel, mida isik on kandnud piinamise või barbaarsete tegude tõttu või alaealiste või selliste isikute vastu suunatud vägivalda või seksuaalse rünnaku käigus, kes ei suuda end kaitsta või oma tahet väljendada; keskkonnakahju hüvitamise nõuetel;

kaheaastane aegumistähtaeg õigusel esitada (edasi)kindlustussuhtele tuginev hagi; õigusel esitada hagi seoses vahendajate vahenduslepingu alusel osutatud teenuste eest võlgnetavate tasude maksimisega;

üheaastane aegumistähtaeg õigusel esitada hagi seoses toimumata jäänud etenduse piletimüügist saadud summade tagastamisega; toitlustajatel või hotellipidajatel osutatud teenuste eest; õppejõududel, õpetajatel, muusikutel ja kunstnikel tunniste, igapäevaste või igakuiste õppetundide eest; arstidel, ämmaemandatel, õdedel ja apteekritel kokukutsete, protseduuride või ravimite eest; jaemüüjatel müüdüd kauba ja tehtud tarnete eest tasu sissenõudmiseks; käsitöölistel oma töö eest tasu sissenõudmiseks; advokaatidel klientide vastu tasude ja kulude sissenõudmiseks; notaritel ja kohtuäituritel oma tegevuse eest tasu sissenõudmiseks; inseneridel, arhitektidel, maamõõtjatel, raamatupidajatel ja teistel füüsilisest isikust ettevõtjatel neile võlgnetavate summade sissenõudmiseks; kaupade maismaa-, lennu- või veetranspordi kokkuleppest tuleneval õigusel esitada hagi vedaja vastu.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Piiriülese mõjuga vaidluste rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku VII peatükis „Rahvusvaheline tsiviilkohtumenetlus“. Selle peatüki sätteid kohaldatakse piiriülese mõjuga eraõiguslike menetluste suhtes siiski vaid juhul, kui rahvusvaheliste lepingutega, mille osaline Rumeenia on, Euroopa Liidu õigusega või eriõigusaktidega ei nähta ette teisiti.

Rahvusvahelise kohtualluvuse kohta sisaldab tsiviilkohtumenetluse seadustik sätteid, mis käsitlevad muu hulgas kostja elu- või asukoha järgset kohtualluvust, vabatahtlikku kohtualluvuse kokkulepet Rumeenia kohtute kasuks, kohtualluvuse kokkuleppeid, vahekohtumenetluse erandit, kohtualluvuse muutmise põhimõtet (*forum necessitatis*), riigisisest kohtualluvust, samal ajal pooleliolevaid kohtuasju ja seotud rahvusvahelise tasandi hagnosisid, erandlikku isikulist kohtualluvust, erandlikku kohtualluvust rahaliste nõuetega seotud hagide puhul või Rumeenia kohtute eelispädevust (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1065 jj).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Territoriaalse kohtualluvuse määramisel lähtutakse üldistest kriteeriumidest (kostja elu- või asukoht), valikulistest kriteeriumidest (põlvnemine, elatis, transpordileping, kindlustusleping, käskveksel/tšekk/lihtveksel/väärtpaber, tarbijad, tsiviilvastutus lepinguväliselt kahju käsitlevate õigusnormide alusel) või erandlikest kriteeriumidest (vara, pärand, äriühingud, tarbijate vastu suunatud hagid), mis on sätestatud uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 107 jj.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindamist?

Sisuline kohtualluvus on sätestatud uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 94 jj ning sõltub hagi esemest ja hinnast.

Ringkonnakohtud vaatavad *esimese astme kohtutena* läbi hagi, mis kuuluvad *tsiviilseadustiku* kohaselt eestkostele- ja perekonnasjade kohtu pädevusse; *perekonnaseisukannete tegemise avaldusi*; hagi, mis puudutavad *mitmekorruseliste hoonete / korterite / eri isikute omandis olevate ruumide haldamist ja koduomanike ühistute õigussuhteid teiste füüsiliste või juriidiliste isikutega*; väljatõstmise hagi; hagi, mis puudutavad ühiseid müüre ja kraave, hoonete ja istanduste vahemaad, teeservituuti, koormatise, muid omandiõiguste piiranguid; piiride muutmise ja tähistamise seotud hagi; valduse kaitse hagi; hagi, mis on seotud tegutsemis- või tegevusest hoidumise kohustustega, mida ei saa rahaliselt hinnata; kohtuliku jagamise hagi; hagi, mis on seotud nende hinnast; muid rahaliselt hinnatavate hagi kuni 200 000 Rumeenia leu väärtuses olenemata poolte staatusest.

Üldkohtud vaatavad *esimese astme kohtutena* läbi kõiki hagi, mis ei kuulu seaduse kohaselt teiste kohtute pädevusse, või muid seaduse kohaselt nende pädevusse kuuluvaid hagi.

Apellatsioonikohtud vaatavad esimese astme kohtutena läbi hagi, mis kuuluvad haldus- ja maksuvaidlustega seotud hagi või muid seaduse kohaselt nende pädevusse kuuluvaid hagi.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Pooled võivad esitada hagiavalduse isiklikult või esindaja kaudu, kusjuures esindamine võib toimuda seaduse kohaselt, kokkuleppe alusel või kohtulikult.

Teovõimetud füüsilist isikut esindab kohtus tema seaduslik esindaja. Pooli võib kohtus seaduse kohaselt esindada nende valitud esindaja, kui seadusega ei nõuata, et nad isiklikult kohtu ette ilmüksid.

Esimeses kohtuastmes ja edasikaebemenetlustes võib füüsilisi isikuid esindada advokaat või muu volitatud isik. Kui esindajaks on muu isik kui advokaat, võib volitatud isik teha nii tõendite kogumise kui ka argumentide esitamise etapis menetluserandite ja asja sisu kohta esitada ainult advokaadi kaudu.

Hagiavalduse koostamisel ja hagi põhjendamisel ning edasikaebuse esitamisel ja põhjendamisel aitab ja esindab füüsilisi isikuid tühisuse ähvardusel ainult advokaat.

Juriidilisi isikuid võib kohtus kokkuleppe alusel esindada ainult õigusnõustaja või advokaat. Hagiavalduse koostamisel ja hagi põhjendamisel ning edasikaebuse esitamisel ja põhjendamisel aitab ja vajaduse korral esindab juriidilisi isikuid tühisuse ähvardusel ainult advokaat või õigusnõustaja. Eespool nimetatud sätteid kohaldatakse vastavalt ühingute, äriühingute või muude iseseisva õigusvõimeta üksuste suhtes.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus registreeritakse ja märgistatakse saabumistempli abil konkreetse kuupäevaga. Pärast registreerimist antakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumendid (kui see on asjakohane siis koos tõenditega nende kohtusse edastamise viisi kohta) üle kohtu esimehele või tema määratud isikule, kes asub vastavalt seadusele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 199) viivitamata moodustama kohtukolleegiumi juhusliku valiku teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtukorralduse seaduse nr 304/2004 artikli 12 lõike 5 kohaselt koostatakse hagiavaldused ja menetlused ainult rumeenia keeles. Hagiavaldused esitatakse ainult kirjalikult. Uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 194 on sätestatud, et hagiavaldus, mis esitatakse isiklikult või esindaja kaudu ja mis saadakse posti teel, kulleriga, faksiga või skaneeritult ja e-posti teel või elektroonilise dokumendina saadetult, registreeritakse ja märgistatakse saabumistempli abil konkreetse kuupäevaga.

Uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 225 kohaselt kasutab kohus juhul, kui mõni menetlusosaline ei oska rumeenia keelt, õigustõlkijat. Poolte nõusolekul võib tõlkijaks olla kohtunik või kohtusekretär. Kui õigustõlkija kohalolekut ei suudeta tagada, võivad tõlkida usaldusväärset isikuid, kes oskavad asjaomast keelt. Kui isik on tumm, kurt või kurtum või ei ole võimeline end muul põhjusel väljendama, toimub suhtlus kirjalikult. Kui asjaomane isik ei oska lugeda ega kirjutada, kasutatakse tõlki. Tõlkijate ja tõlkide suhtes kohaldatakse eksperte käsitlevaid sätteid.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Tsiviilkohtumenetluse seadustikuga ei ole õigusnõuete standardvormide kasutamist ette nähtud. Tsiviilkohtumenetluse üldeeskirjades on sätestatud mõne tsiviilõiguseliku nõude (nt hagiavaldus, hagi vastus, vastuhagi) sisu.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluid?

Kohtukulud on kohtu tempelmaksud, advokaatide, ekspertide ja spetsialistide tasud, tunnistajate sõidukulud ja kohtu ette ilmumise vajaduse tõttu kaotatud summad, sõidu- ja majutuskulud ning muud menetluse nõuetekohaseks toimetamiseks vajalikud kulud. Kohtukulude hüvitamist nõudev pool peab kulud ja nende suurust tõendama hiljemalt asja sisulise arutamise lõpuks. Kohtuvaidluse kaotanud pool peab kandma vaidluse võitnud poole kohtukulud, kui viimane on seda taotlenud. Kui hagi rahuldatakse osaliselt, otsustavad kohtunikud kohtukulude jaotuse poolte vahel. Vajaduse korral võivad kohtunikud määrata kohtukulude tasaarvestamise. Kostjalt, kes on hageja nõudeid tunnistanud esimesel kohtuistungil, kuhu pooled nõuetekohaselt kutsuti, ei saa kohtukuluid välja mõista, välja arvatud juhul, kui hageja saatis kostjale enne menetluse algatamist ametliku teate või kostja ei ilmunud kohtusse. Kui hagejaid või kostjaid on mitu, võib neil kohtukulud välja mõista võrdselt, proportsionaalselt või solidaarselt, olenevalt nende staatusest menetluses või nendevahelise õigussuhte laadist.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusabi võib saada vastavalt erakorralisele määrusele nr 51/2008 menetlusabi kohta tsiviilasjades, mis on koos täiendavate muudatusega heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 selle täiendavalt muudetud kujul. Uus tsiviilkohtumenetluse seadustik (artiklid 90 ja 91) sisaldab üldsätteid menetlusabi kohta.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus registreeritakse ja märgistatakse templi abil konkreetse kuupäevaga. Pärast registreerimist antakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumendid üle kohtu esimehele või teda asendavale kohtunikule, kes asub viivitamata moodustama kohtukolleegiumi juhusliku valiku teel.

Kohtukolleegium, kellele kohtuasi on juhuseks valiku teel määratud, kontrollib, kas hagiavaldus vastab vajalikele nõuetele. Kui hagiavaldus ei vasta nõuetele, teatatakse hagejale asjaomastest puudustest kirjalikult. Hageja peab hiljemalt kümne päeva jooksul teate kättesaamisest esitama lisateavet või tegema nõutud muudatused, muidu jäetakse hagi menetluse võtmata. Kui lisateave esitamise või hagiavalduse muutmise seotud kohustusi määratud tähtaja jooksul ei täideta, otsustab kohus hagi menetluse võtmata jätmise nõupidamistoas koostatud kohtumäärusega.

Kui kohtunik on tuvastanud, et kõik hagiavaldusega seotud õiguslikud tingimused on täidetud, määrab ta otsusega selle kättetoimetamise kostjale.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Üksikasjalikku teavet kohtuasja kohta võib saada kohtute arhiivist või olemasolu korral nende veebisaitidelt, vt <http://portal.just.ro/>.

Kohus võib hagiavalduse kohta otsuse teha, kui pooltele on kätte toimetatud kohtukutse või kui nad on isiklikult või esindaja vahendusel kohtu ette ilmunud. Kohus lükkab asjas otsuse tegemise edasi ja määrab, et poolele tuleb kätte toimetada kohtukutse, kui ta leiab, et ilmumata jäänud poolele ei ole kohtukutset

seaduses sätestatud nõuete kohaselt kätte toimetatud, sest muidu on otsus tühine. Kohtukutsete ja kõikide menetluskirjelduste kättetoimetamine toimub *ex officio*.

Kui kohus on kindlaks teinud, et kõik hagiavaldusega seotud õiguslikud tingimused on täidetud, määrab ta otsusega selle kättetoimetamise kostjale, keda teavitatakse kohustusest esitada karistuse ähvardusel 25 päeva jooksul pärast hagiavalduse kättetoimetamist hagi vastus. Hagi vastus toimetatakse kätte hagejale, kes peab selle kohta kümne päeva jooksul pärast kättetoimetamist arvamuse esitama, ja kostja tutvub tema arvamusega kohtuasja toimiku kaudu. Kolme päeva jooksul pärast hagi vastuse kohta arvamuse saamist määrab kohtunik otsusega kindlaks esimese kohtuistung, mis toimub hiljemalt 60 päeva jooksul alates kohtu otsuse kuupäevast, ja määrab, et pooltele tuleb kätte toimetada kohtukutsed. Kui kostja ei ole hagi vastust seadusliku tähtaja jooksul esitanud või hageja ei ole hagi vastuse kohta seadusliku tähtaja jooksul arvamust esitanud, määrab kohtunik pärast asjakohase tähtaja möödumist otsusega kindlaks esimese kohtuistung, mis toimub hiljemalt 60 päeva jooksul pärast otsuse kuupäeva, ja määrab, et pooltele tuleb kätte toimetada kohtukutsed. Kiireloomulise menetluse korral võib kohtunik nimetatud tähtaegu olenevalt juhtumi asjaoludest lühendada. Kui kostja elab välisriigis, määrab kohtunik olenevalt juhtumi asjaoludest pikema mõistliku tähtaja.

Hagiavalduse esitanud ja kohtuistungile kuupäeva teadmiseks võtnud pooltele ja kohtuistungile ilmunud pooltele ei toimetata kohtukutseid kätte kogu menetluse jooksul, sest kõnealust menetluspoolt peetakse edasiste kohtuistungite kuupäevadest teadlikuks. Neid sätteid kohaldatakse ka selle poole suhtes, kellele on kätte toimetatud kutse kohtuistungile, sest sel juhul peetakse kõnealust menetluspoolt teadlikuks neist kohtuistungite kuupäevadest, mis järgnevad kättetoimetatud kohtukutses nimetatud kohtuistungile kuupäevale. Kohtukutses märgitakse ka, et kui kohtukutse on kätte toimetatud ja selle kättesaamist on allkirjaga kinnitatud, peetakse kohtukutse saanud poolt teadlikuks ka neist kohtuistungite kuupäevadest, mis järgnevad kättetoimetatud kohtukutses nimetatud kohtuistungile kuupäevale.

Esimesel kohtuistungil, kuhu pooled on nõuetekohaselt kutsutud, peab kohtunik pärast poolte ärakuulamist prognoosima tõendite kogumiseks ja hindamiseks vajalikku aega, võttes arvesse juhtumi asjaolusid, et kohtuotsuse saaks teha optimaalse ja prognoositava aja jooksul.

Viimati uuendatud: 30/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kuidas toimida? - Sloveenia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidlust võib olla parem lahendada vaidluste alternatiivse lahendamise menetlust kasutades. Vaidluste alternatiivse lahendamise viisid võimaldavad vaidlusi lahendada ilma kohtu sekkumiseta või vähemalt selliselt, et kohus ei tee otsust kohtuasja sisuliste asjaolude kohta. Sloveenias kasutatavad peamised vaidluste alternatiivse lahendamise viisid hõlmavad vahekohtumenetlust, vahendust ja kohtu üldisemat sekkumist, mille eesmärk on soodustada kohtuliku kokkuleppe sõlmimist. Vaidluste alternatiivset lahendamist käsitleva seaduse (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) kohaselt on esimese ja teise astme kohtud kohustatud võimaldama kaubandus-, töö-, perekonna- ja muudest tsiviilühetest tulenevate vaidluste pooltel kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise meetodeid, võtta vastu vaidluste alternatiivse lahendamise kava ja seda täita. Sellise kava alusel peavad kohtud võimaldama pooltel kasutada vahendust ja võimaluse korral ka muid vaidluste alternatiivse lahendamise viise.

Vahenduse eesmärk on lahendada vaidlus neutraalse kolmanda isiku abiga, kuid see isik ei saa teha siduvat otsust. Poolte nõusolekul võidakse sõlmida vaidluse lahendamise kokkulepe vahetult täitmisele pööratava notariaalaktina või kohtuliku kokkulepe või võidakse teha kokkuleppel põhinev vahekohtu otsus. Pooled võivad igal ajal tsiviilkohtumenetluse käigus sõlmida vaidluse lahendamiseks kokkuleppe (kohtuliku kokkuleppe). Kohtuliku kokkuleppe sõlmimist käsitlev kokkulepe kujutab endast täitedokumenti.

Lisateavet selle teema kohta leiate vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlevalt teabelehel.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Hagi kohtule esitamise tähtajad sõltuvad juhtumi laadist. Õigusnõustaja või õigusabiteenistus võivad selgitada tähtaegade ja aegumistähtaegadega seotud küsimusi. Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „Menetlustähtajad“.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Sloveenias võivad pooled pöörduda kohtu poole ise. Erandiks on erakorralisi õiguskaitsevahendeid hõlmavad menetlused, mille korral võivad pooled esitada kohtule hagi ainult advokaadist vahendaja kaudu. Hagi võib esitada ka isik ise või tema õigusesindaja, kui see isik või tema õigusesindaja on sooritanud riikliku advokaadiekami. Kui pool peaks soovima, et teda esindab õigusnõustaja, võib kohalikes kohtutes toimuvate menetluste korral selliseks isikuks olla mis tahes teo- ja õigusvõimeline isik. Ringkonnakohtus, kõrgemas kohtus või ülemkohtus tohib nõustajana toimida ainult advokaat või mis tahes muu isik, kes on sooritanud riikliku advokaadiekami.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagi võib pädevale kohtule saata postiga või selle võib vahetult kohtu registratuuri toimetada. Vt ka vastus küsimusele nr 8.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Sloveenia kohtute ametlik töökeel on sloveeni keel. Piirkondades, kus elavad ungari või itaalia rahvusvähemused, kasutatakse sloveeni keelega paralleelselt siiski ka ungari või itaalia keelt. Hagi tuleb koostada sloveeni keeles ja hageja peab selle ise allkirjastama. Hageja originaalallkirjana käsitatakse käsitsi kirjutatud allkirja, samuti turvalist digiallkirja, mis on nõuetekohase sertifikaadiga tõendatud.

Avaldus ja hagi tuleb seega esitada kirjalikult. Kirjalik avaldus on avaldus, mis on koostatud käsitsi või trükitud ja käsitsi allkirjastatud (füüsilises vormis esitatud avaldus). Kirjalik avaldus esitatakse kohtule posti teel, toimetatakse otse kohtusse või toimetab selle kohale isik, kes on ametialaselt spetsialiseerunud hagiavalduste esitamisele (teenuseosutaja (*poslovni ponudnik*)). Hagi võib esitada ka faksi teel.

Seaduse kohaselt on samuti võimalik esitada elektrooniline hagiavaldus, s.t hagi esitatakse elektroonilisel kujul ja allkirjastatakse turvalise digiallkirjaga, mis on nõuetekohase sertifikaadiga tõendatud. Elektroonilised avaldused esitatakse elektroonilisi vahendeid kasutades infosüsteemi kaudu. Infosüsteem saadab

hagejale automaatse kinnituse, et avaldus on vastu võetud. Seadusega on samuti lubatud esitada kirjalik avaldus elektroonilisel kujul või kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades.

Olenemata kõigi tsiviil- ja kaubandusajuri käsitlevate menetlustega seotud kehtivatest õigusnormidest (seadused ja rakendusmäärused), võib interneti kaudu või elektrooniliselt algatada praegu üksnes Sloveenia e-õiguskeskkonna (*eSodstvo*) veebisaidil nimetatud menetlusi, milleks on teatavat tüüpi täitemenetlused, avalduste esitamine ja otsuste tegemine maksejõuetusmenetlustes, samuti kinnistamisavaldustega seotud dokumentide esitamine.

Selleks on Sloveenias loodud e-õiguskeskkonna veebisait, mis võimaldab kirjalikke materjale elektroonilisel kujul esitada: <https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html>.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Sloveenias ei pea hagi esitamisel kasutama erivormi, kuid hagi peab sisaldama teatavaid seadusega kindlaks määratud elemente: viide kohtule; poolte nimed ja alaline või ajutine elukoht; õigusesindajate või nõustajate nimed; konkreetne taotlus, milles esitatakse hagi põhinõue ja kõrvalnõuded; hageja taotlust toetavad asjaolud; neid asjaolusid põhjendavad tõendid; nõude summa ja hageja allkiri. Kui avaldus tuleb edastada vastaspoolele, tuleb see esitada kohtule nii mitmes eksemplaris, nagu kohus ja vastaspool on ette näinud, ning sellises vormis, mis võimaldab kohtul avaldust edasi saata. Sama kehtib ka lisatud dokumentide suhtes.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuludid?

Kohtukulud tuleb tasuda hagi, vastuhagi, vabatahtliku tühistamise ettepaneku, maksekäsu tegemise ettepaneku sisaldava hagi, asja uue kohtuliku arutamise avalduse, tõendite tagamist enne tsiviilkohtumenetluse algust käsitleva avalduse, kokkulepet käsitleva ettepaneku, apellatsiooni esitamise soovist teatamise avalduse, apellatsiooni, läbivaatamise võimaldamist käsitleva ettepaneku esitamise ja läbivaatamise algatamise korral. Kohtukulud tuleb tasuda hiljemalt kohtu poolt kohtukulude tasumise määruks kindlaks määratud tähtajaks. Kohus võib oma määruks juhtida poolte tähelepanu sellele, millised on kohtukulude maksmata jätmise tagajärjed. Kohtukulud tuleb tasuda ka kõigis kohtuastmetes tehtud kohtuotsuste väljastamise eest.

Juhul kui avalduse esitamisega seotud kohtukuludid ei tasuta kindlaks määratud tähtajaks ja kui ei ole täidetud tingimused, mis võimaldaksid vabastada kohtukulude tasumisest või kulude tasumist edasi lükata või tasuda kulud osamaksetena, loetakse avaldus tagasivõetuks. Kohtumenetluse kulud kannab kaotanud pool. Advokaatidest vahendajatele hüvitatakse kohtumenetlusega seoses vajalikud kulutused ja neile makstakse tasu kooskõlas advokaaditasudid käsitleva seadusega (*Zakon o odvetniški tarifi*). Advokaatide osutatavate teenustega seotud kulud moodustuvad advokaaditasudest, mida advokaatidel on õigus saada osutatud teenuste eest, ja advokaatide kulutustest. Advokaadi teenustega seotud kulud tuleb tasuda siis, kui advokaat on täitnud kõik advokaadi ja menetluse poole või teenuseid tellinud isiku vahel sõlmitud esindamislepingus sätestatud kohustused. Juhul kui advokaat osutab teenuseid kohtumenetluse raames, tuleb nende teenuste osutamise seotud kulud tasuda pärast seda, kui on tehtud menetluskuludid käsitlev otsus. Advokaat võib nõuda, et pool teeks enne menetluse lõppu teatava ettemakse juba väljateenitud tasu arvelt ja juba tehtud või tulevaste kulutuste eest. Poolele tuleb väljastada ettemakse kättesaamist tõendav kvitient. Advokaat võib nõuda tasu ja kuluhüvitiste maksmist ainult poolele väljastatud üksikasjaliku arve alusel.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Pooled võivad taotleda õigusabi, mida antakse neile juhul, kui nad täidavad tasuta õigusabi käsitlevas seaduses (*Zakon o brezplačni pravni pomoči – ZBPP*) sätestatud tingimusi. Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „Õigusabi“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi loetakse esitatuks, kui pädev kohus on selle kätte saanud. Kui hagi saadetakse tähtitud kirja või telegrammiga, käsitletakse adressaadiks olevale kohtule kättetoimetamise kuupäevana postitamise kuupäeva. Hageja ei saa automaatset kinnitust selle kohta, et hagi on esitatud. Kui hagiavaldus postitatakse kohtu postkasti, siis käsitletakse adressaadiks olevale kohtule kättetoimetamise ajana seda ajahetke, mil avaldus kohtu postkasti saabus.

Elektroonilisi hagiavaldusi käsitlevas seaduses (*Zakon o vloge v elektronski obliki*) on sätestatud, et elektroonilised hagiavaldused esitatakse elektroonilisi vahendeid kasutades infosüsteemi kaudu. Sellisel juhul käsitletakse adressaadiks olevale kohtule kättetoimetamise ajana seda ajahetke, mil avaldus infosüsteemi edastati. Infosüsteem saadab hagejale automaatse kinnituse, et avaldus on kätte saadud.

Tuleb märkida, et olenemata kehtivatest õigusnormidest, ei ole praegu võimalik esitada hagi elektroonilisi vahendeid kasutades tsiviil- ja kaubandusajurites. Erandiks on kinnistusraamatu menetlused ning maksejõuetus- ja täitemenetlused.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Juhul kui sündmused on seotud aegumistähtaegadega, hoiatab kohus pooli sellest kirjalikult ja lisab õigusliku teatise, milles selgitatakse kohtu juhiste täitmata jätmise tagajärge.

Seonduvad lingid

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Viimati uuendatud: 16/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õigusliku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Slovakkia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vt ka teabeleht „Vaidluste alternatiivsed lahendused – Slovakkia“.

Kõiki vaidlusi ei pea tingimata lahendama kohtus. Pooled peaksid kõigepealt püüdma asja rahumeelselt lahendada ja jõuda kompromissile. Teine võimalus on lahendada vaidlus lepitusmenetluse teel. Lepitus on kohtuväline menetlus, mille käigus selles osalevad isikud lahendavad oma lepingulisest või muust õigussuhtest tuleneva vaidluse lepitaja vahendusel. On soovitatav, et pooled pöörduksid kohtusse alles siis, kui nad on ammendanud kõik alternatiivsed vaidluste lahendamise meetodid, või juhul, kui eesmärk on täpselt kindlaks määrata poolte roll, õigused ja vastastikused kohustused.

Teatavatel vahekohtumenetluse seaduses (*zákon o rozhodcovskom konaní*, muudetud kujul) sätestatud tingimustel võib vahekohus lahendada järgmisi vaidlusi:

- riigisisestest ja rahvusvahelistest kaubandus- ja tsiviilõiguslikest suhetest tulenevad omandivaidlused, kui vahekohtumenetlus toimub Slovaki Vabariigis;
- riigisiseste ja välisriigi vahekohtulahendite tunnustamine ja täitmine Slovaki Vabariigis.

Kui kohtumenetluse esemeks olev vaidlus kuulub vahekohtumenetluse seaduse kohaldamisalasse, võivad menetlusosalised kohtus või kohtuväliselt kokku leppida, et nad jätkavad vaidluse lahendamist vahekohtumenetluse teel. See kokkulepe peab sisaldama vahekohtukokkulepet. Sellise kokkuleppe esitamine kohtule on võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Civilný sporový poriadok*) kohaselt samaväärne hagi tagasivõtmise ja kostja nõusolekuga selle tagasivõtmisega.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt õigus aegub, kui seda ei kasutata seaduses ettenähtud tähtaja jooksul. Hagi esitamise tähtajad olenevad kohtuasjast.

Kohustuslikud aegumistähtajad on sätestatud seaduses. Üldine aegumistähtaeg on kolm aastat, mis algab hetkest, mil õigust saab esimest korda kasutada. Kohus võtab nõudeõiguse aegumist arvesse ainult võlgniku ettepanekul. Kui võlgnik esitab õiguse aegumise vastuväite, ei saa võlausaldajale aegunud õigust anda.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Slovakkia](#)“.

Kohtute pädevus teatavaid kohtuasju lahendada on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktides (määrustes), rahvusvahelistes mitme- või kahepoolsetes lepingutes ja nende puudumisel riiklikes kollisiooninormides.

Slovakkia kohtute pädevust reguleerivad eeskirjad on riiklikul tasandil sätestatud seaduses nr 97/1963 rahvusvahelise era- ja menetlusõiguse kohta (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Üldreegli kohaselt allub vaidlus Slovakkia kohtutele, kui hagiavaldus (nõue) on suunatud sellise isiku vastu, kelle elukoht või registreeritud asukoht või omandiõiguste korral vara asukoht on Slovaki Vabariigis. Täiendavates sätetes on täpsustatud, millistel tingimustel allub kohtuasi Slovakkia kohtutele. Lepinguliste suhete korral saavad pooled kohtualluvuse kindlaks määrata vastastikusel kokkuleppel. Teatavates küsimustes on Slovaki kohtutel ainupädevus (nt menetlustes, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, Slovaki Vabariigis asuva kinnisasja üürimist või rentimist, või menetlustes, mis on seotud patentide, kaubamärkide, disainilahenduste ja muude õiguste registreerimise või kehtivusega).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Slovakkia](#)“.

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt kuulub asi selle isiku (kostja) üldise kohtualluvuse järgse üldkohtu pädevusse, kelle vastu hagi on esitatud, kui ei ole sätestatud teisiti. Üksikisiku (kodaniku) üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, kelle tööpiirkonnas on tema alaline elukoht, ja kui tal ei ole alalist elukohta, siis kelle tööpiirkonnas ta parasjagu elab. Juriidilise isiku üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, kelle tööpiirkonnas on tema registreeritud asukoht, ja välisriigi juriidilise isiku korral kohus, kelle tööpiirkonnas asub juriidilise isiku organisatsiooniline üksus. Riigi üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, kelle tööpiirkonnas nõutava õiguse aluseks olnud asjaolud aset leidsid. Kaubandusajades on üldkohus kohus, kelle tööpiirkonnas on kostja registreeritud asukoht, ja kui tal ei ole registreeritud asukohta, siis kohus, kelle tööpiirkonnas on tema tegevuskoht. Kui kostjal ei ole tegevuskohta, on sel juhul üldkohtuks kohus, kelle tööpiirkonnas on kostja elukoht.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Slovakkia](#)“.

Sisulise pädevuse kindlaksmääramise üldreegel on sätestatud võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 12. Esimeses astmes on üldjuhul pädev ringkonnakohus (*okresný súd*). Piirkonnakohus (*krajský súd*) lahendab asju esimeses astmes ainult erijuhtudel, nt kolmanda riigi või diplomaatilise puutumatus ja eesõigustega isikutega seotud vaidluste korral, kui vaidlus kuulub Slovaki Vabariigi kohtute pädevusse. Seadusega nr 371/2004 Slovaki Vabariigi kohtute asukohtade ja tööpiirkondade kohta (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodech súdov Slovenskej republiky*) reguleeritakse registrikohtute, pankroti- ja kokkuleppekohtute, käskveksli- ja tšekikohtute, tööstusomandi kaitse ja ebaõiglase konkurentsi eest kaitsmisega seotud asju lahendavate kohtute, börsitehingutega seotud asju menetlevate kohtute, alaealiste hooldusega seotud küsimuste eest vastutavate kohtute ja majanduslike raskuste korral menetlusabi eest vastutavate kohtute pädevust.

Nõude suurus ei mõjuta seda, millise Slovaki Vabariigi kohtu alluvusse asi kuulub.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Advokaadi kasutamine ei ole Slovaki Vabariigis tsiviilkohtumenetluses kohustuslik.

Seadus nõuab advokaadi kasutamist teatavat liiki menetlustes, nt pankrotiasjades, konkurentsi kaitse, ebaausa konkurentsikäitumise, intellektuaalomandi õiguste ja erakorraliste kaebustega seotud menetlustes (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 420).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 125 kohaselt võib hagiavalduse esitada üksnes kirjalikult, kas paberil või elektrooniliselt. Elektrooniliselt esitatud hagiavaldus tuleb esitada hiljem 10 päeva jooksul paberil, muidu ei võeta seda menetlusse. Paberil hagiavaldus tuleb esitada nõutavas arvus eksemplarides.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kuna pooled on tsiviilkohtumenetluses võrdsed, ei pea hagiavaldust esitama slovaki keeles. Pooltel on õigus kasutada kohtus oma emakeelt või muud neile arusaadavat keelt. Kohus peab neile tagama võrdsed võimalused oma õiguste teostamiseks, st ka kirjaliku ja suulise tõlke. Hagiavalduse võib esitada kirjalikult, kas paberil või elektrooniliselt.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagi (hagiavalduse) esitamiseks ei ole kehtestatud vorme.

Üldised nõuded on sätestatud võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 127. Hagiavaldus peab olema allkirjastatud ja selles peab olema selgelt märgitud, millisele kohtule see on adresseeritud, kes on selle esitaja, millist küsimust see puudutab ja mida nõutakse. Hagiavaldus tuleb esitada nõutavas arvus eksemplarides ja lisadega nii, et üks eksemplar jääks kohtule ja iga pool saaks ühe eksemplari ja lisad, nagu on nõutav. Kui pool ei esita nõutavat arvu eksemplare ja lisasid, teeb kohus poole kulul koopiaid. Kui asi on seotud poolelioleva kohtuasjaga, tuleb esitada ka selle kohtuasja number.

Lisaks üldistele nõuetele peaks hagiavaldus sisaldama poolte või nende esindajate ees- ja perekonnanimesid ja võimaluse korral ka nende sünniaega, telefoninumbrit ja alalise elukoha aadressi; teavet nende kodakondsuse kohta; määravate faktiliste asjaolude kirjeldust ja loetelu tõenditest, millele hageja tugineb, ning hageja selget nõuet. Kui menetluspool on juriidiline isik, tuleb hagiavalduses märkida tema nimi või ärinimi, registrijärgne asukoht ja registrikood, kui see on olemas. Kui menetluspool on välisriigi üksus, siis tuleb hagiavaldusele lisada väljavõtte registrist, milles välisriigi üksus on registreeritud. Kui menetluspool on füüsilisest isikust ettevõtja, tuleb hagiavalduses märkida tema ärinimi, registrijärgne asukoht ja registrikood, kui see on olemas. Kui menetluspooleks on riik, tuleb hagiavalduses märkida riigi nimi ja asjakohane riigiasutus, kes riiki esindab.

Kohtumenetluse paindlikumaks muutmiseks ja menetlusosaliste abistamiseks on Slovaki Vabariigi Justiitsministeeriumi (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) veebisaidil esitatud valitud hagiavalduste näited (vormid). Neid on võimalik alla laadida ja täita. Vorm näitab hagejale täpselt ära, millised andmed tuleb esitada. Täidetud vormi võib saata allkirjastamata või allkirjastatult kvalifitseeritud e-allkirjaga, mille andmiseks on kasutatud kvalifitseeritud sertifikaati. Kui hageja saadab hagiavalduse kvalifitseeritud e-allkirjata, on ta kohustatud esitama hagiavalduse ka paberil.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean aligusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Hagilt tuleb tasuda riigilõivu. Riigilõivu peab tasuma hagiavalduse esitaja (hageja), välja arvatud juhul, kui ta on riigilõivu tasumise kohustusest tema palvel või seaduse kohaselt vabastatud. Lõivu suurus on kindlaks määratud seaduses nr 71/1992 kohtukulude ja karistusregistrist väljavõtte tegemise tasude kohta (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*) sätestatud kohtukulude tariifistikus. Lõivu suurus on kohtukulude tariifistikus esitatud protsendina põhilõivust või kindla summana. Riigilõivu tuleb tasuda hagiavalduse esitamisel. Kui lõivu ei ole õigeks ajaks, st hagiavalduse esitamisel tasutud, nõuab kohus lõivu tasumist kohtu määratud tähtaja jooksul, mis on tavaliselt kümme päeva alates maksenõude kättetoimetamisest. Kui

lõivu sellegipoolest määratud tähtaja jooksul ei tasuta, peatab kohus menetluse. Riigilõivu tasumise kohustusega isikut tuleb maksenõudes lõivu tasumata jätmise tagajärjedest teavitada.

Advokaadi kasutamine ei ole Slovaki Vabariigis tsiviilkohtumenetluses kohustuslik.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht „Õigusabi – Slovakkia“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus arvatakse esitatuks selle kohtule esitamise kuupäevast alates. Kohus väljastab hagejale kinnituse, et tema hagiavaldus on esitatud ja kohturegistrisse kantud.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus palub poolel ebatäpset, ebatäielikku või ebaselget hagiavaldust täiendada või parandada kohtu määratud tähtaja jooksul, mis ei tohi olla lühem kui kümme päeva. Hagiavaldused, mis ei sisalda menetluse algatamiseks nõutavaid andmeid, jätab kohus menetlusse võtmata, kui neid ei parandata või täiendata nõuetekohaselt.

Pooltel ja nende esindajatel on õigus tutvuda kohtuasja toimikuga, teha sellest väljavõtteid, ärakirju ja fotokoopiaid või paluda kohtul neile tasu eest fotokoopiaid teha.

Kohtuistungiks valmistudes toimetab kohus kostjale kätte menetluse algatamise avalduse (hagiavalduse) ja selle lisad. Dokumendid toimetatakse kätte isiklikult ja pooli tuleb nõuetekohaselt teavitada. Kohus saadab kostja seisukoha hagejale viivitamata. Kui kohtuasja laad või juhtumi asjaolud seda nõuavad, võib kohus kostjat kohtumäärusega kohustada asja kohta kirjalikku seisukohta esitama, ning kui kostja ei ole hagiga täielikult nõus, esitama oma vastuses kaitse jaoks määravad faktilised asjaolud, lisama dokumendid, millele ta tugineb, ja märkima, millised tõendid tema väiteid kinnitavad. Kohus määrab vastuse esitamise tähtaja.

Kui tsiviilkohtumenetluse seadustikus või mõnes erioigusnormis ei ole sätestatud teisiti, määrab kohus asja lahendamiseks kohtuistungi aja, kuhu ta kutsub pooled ja muud menetlusosalised, kelle kohalviibimine on vajalik.

Viimati uuendatud: 14/01/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Soome

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord võib olla parem kasutada alternatiivset menetlust. Vt vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlev teabeleht.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Eri liiki kohtuasjade suhtes kohaldatakse erinevaid tähtaegu. Tähtaegade kohta teabe saamiseks võite te nõu pidada advokaadi või õigusabi bürooga (*oikeusaputoimisto*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „Kohtualluvus“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „Kohtualluvus – Soome“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt teabeleht „Kohtualluvus – Soome“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Eraisikud ei pea kohtule mis tahes tsiviilhagi esitamiseks kasutama õigusesindaja abi. Keeruliste juhtumite korral võib aga advokaadi kasutamine teile kasuks tulla.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Esmane kontaktpunkt on kohtu kantselei.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Soome kohtutes toimuvad menetlused soome või rootsi keeles. Hagid (hagiavaldused) tuleb esitada kirjalikult ja tavaliselt soome keeles. Ahvenamaal tuleb kasutada rootsi keelt. Soome, Islandi, Norra, Rootsi ja Taani kodanikud võivad vajaduse korral kasutada oma riigikeelt. Hagiavalduse võib esitada faksi või e-posti teel. Teatavat liiki menetluste korral on võimalik kasutada ka automaatset töötlemist. Vt teabeleht „Automaatne töötlemine – Soome“.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Spetsiaalseid vorme ei ole olemas. Oma hagiavalduses peate te sõnaselgelt ütleva, mida te taotlete ja mille alusel te seda taotlete. Reeglina peaksite te lisama oma hagiavaldusele mis tahes lepingud, võetud kohustused või muud kirjalikud tõendid, millele te kavatsete tugineda.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kui juhtumi menetlemine on lõpetatud, küsib kohus menetlustasu. Tasu suurus sõltub sellest, millises menetluse etapis asi lahendati. Mõne kohtuasja saab lahendada vaid kirjalike tõendite alusel, kuid enamikul juhtudel tehakse otsus alles pärast kohtuistungi toimumist. Lisateavet leiata veebisaidilt <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/charges/chargescollectedbycourts.html>.

Advokaaditasud ja nende tasumise aeg lepitakse kokku lepingus ning selle kohta erieeskirjad puuduvad.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Õigus saada menetlusabi sõltub teie sissetuleku suuruselt. Menetlusabi ei anta seoses vähetähtsate kohtuasjadega. Lisateavet leiata veebisaidilt <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetlus algab kuupäeval, mil kohus saab teie hagiavalduse. Taotluse korral võib kohus saata kinnituse avalduse kättesaamise kohta. Kohus ei saa anda kinnitust selle kohta, et hagiavaldus on esitatud nõuetekohaselt.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus hoiab huvitatud isikuid kursis menetluse edenemisega ja esitab järgnevate sündmuste ligikaudse ajakava. Menetluse edenemise kohta teabe saamiseks võite te ka kohtuga ise ühendust võtta.

Viimati uuendatud: 08/02/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas toimida? - Rootsi

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Enne kohtu poole pöördumist võib olla mõttekam kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise viise, näiteks [vahendust](#).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Mõnel juhul on olemas sätted, mille kohaselt peab kohtuasja algatama teatava aja jooksul. Vastasel korral võib olla liiga hilja nõuda näiteks võla maksmist. Kohtuasja algatamiseks ette nähtud tähtaeg varieerub sõltuvalt asja liigist. Kohtuasja algatamiseks ette nähtud tähtajaga seotud küsimustele saavad vastata näiteks õigusnõustajad või tarbijaküsimuste valdkonna nõustajad.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kohtute pädevuse kohta leiate teavet [siit](#).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Teie elukoht, vastaspoole elukoht ja muud tegurid võivad olla tähtsad selle kindlaksmääramisel, kus kohtuasi tuleb algatada. Lisateavet leiate [siit](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Kohtuasja laad, nõude summa ja muud asjaolud võivad olla tähtsad selle kindlaksmääramisel, millisele kohtule hagiavaldus tuleb esitada. Lisateavet leiate [siit](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Füüsilised isikud võivad esitada kohtule hagi omal algatusel. Seega puudub Rootsis nõue, et hageja peab kasutama õigusesindajat või advokaati. Samuti ei ole Rootsis nõu advokaatide monopoli, s.t õigusesindaja või -nõustaja ei pea olema advokaat.

Kokkuvõttes võib öelda, et kohtuasja on võimalik algatada isikul endal ilma advokaati palkamata.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada kohtule. Selle võib ise toimetada kohtu kantseleisse, panna kohtu kirja- või postkasti, anda kohtuametniku kätte või saata kohtusse posti teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Rootsis on kohtumenetluse keel rootsi keel. Hagiavaldus tuleb seega koostada kirjalikult rootsi keeles. Kui esitatakse muukeelne dokument, võib kohus mõnel juhul siiski anda poolele korralduse lasta see tõlkida. Mõnel erandjuhul võib kohus dokumendi ise ära tõlkida.

Hagiavaldus tuleb esitada kirjalikult ja see peab olema omakäeliselt allkirjastatud. Juhul kui avaldus ei ole omakäeliselt allkirjastatud, vaid see esitatakse näiteks faksi või e-kirja teel, peab kohus nõudma, et avaldus kinnitataks allkirjastatud originaaldokumendi esitamisega. Kui sellist kinnitust ei esitata, lükatakse hagiavaldus tagasi.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Puuduvad nõuded selle kohta, et kohtuasja algatamiseks peab kasutama spetsiaalseid vorme. Olemas on tsiviilhagi avalduse vorm, mida võib kasutada olenemata sellest, kui suur on vaidlusaluse nõude summa. Vorm on kättesaadav Rootsi Riikliku Kohtute Ameti (*Domstolsverket*) veebisaidil [rootsi](#) ja [inglise](#) keeles.

Hagiavaldus peab sisaldama teavet vaidluse poolte, nõude sisu ja nõude aluste kohta ning selle kohta, millistele tõenditele tuginetakse ja mida iga tõendiga soovitakse tõendada; samuti teavet nende asjaolude kohta, mille alusel on asjaomane kohus pädev asja arutama.

Kirjalikud tõendid, millele tuginetakse, tuleks esitada koos hagiavaldusega.

Juhul kui hagiavaldus on mittetäielik, peab kohus küsima lisateavet. Kui sellist lisateavet ei esitata, lükatakse hagiavaldus tagasi.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Hageja peab tsiviiliasjadega seoses maksma hagiavalduse esitamise tasu. See tasu makstakse sellele piirkonnakohtule (*tingsrätt*), kellele hagiavaldus esitatakse. Praegu on avalduse esitamise tasu suurus 450 Rootsi krooni (umbes 50 eurot). Kui avalduse esitamise tasu ära ei maksta, saadab kohus hagejale ettekirjutuse maksekohustuse täitmiseks. Kui makset sellegipoolest ei tehta, lükatakse hagiavaldus tagasi.

Advokaatidele makstavat tasu käsitlevad küsimused lahendatakse kliendi ja advokaadi vahel. See on tavaks nii seoses ettemaksu taotlustega kui ka juba tehtud töö eest arvete esitamisega. Õigusabi andmine on reguleeritud erieeskirjadega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Lisateavet leiate [siit](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Rootsis loetakse kohtuasi algatatuks sellel kuupäeval, mil kohus saab hagiavalduse. Hagiavaldus loetakse kohtusse saabunuks sellel kuupäeval, mil kohus või nõuetekohaselt volitatud kohtuametnik saab kätte dokumendid või dokumente sisaldava makstud postisaadetise teate.

Kui võib eeldada, et dokumendid või nende saabumise teade anti kohtu kantseleile üle või sorteeriti kohtu jaoks postkontoris välja teataval kuupäeval, käsitatakse seda nii, nagu oleks kohus dokumendid saanud sellel kuupäeval, tingimusel et need anti nõuetekohaselt volitatud ametnikule üle järgmisel tööpäeval.

Hagejale ei saadeta automaatselt mingit kinnitust selle kohta, et hagiavaldus on nõuetekohaselt esitatud. Teavet on selle kohta siiski võimalik saada kohtuga näiteks telefoni teel ühendust võttes.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Rootsi kohtumenetluse seadustiku (*rättegångsbalken*) kohaselt peaks kohus koostama ajakava asja võimalikult kiireks menetlemiseks. Mõnel juhul ei pruugi ajakava koostamine olla siiski mõttekas. Enamikul juhtudel ei ole ajakava põhjust koostada enne, kui on saadud kaitseväide.

Alati on võimalik saada teavet pooleliolevate kohtumenetluste kohta, kui võtta kohtuga ühendust näiteks telefoni teel.

Lingid

[Justiitsministeerium \(Justitiedepartementet\)](#)

[Rootsi Riiklik Kohtute Amet \(Domstolsverket\)](#)

[Rootsi maksuamet \(Riksskatteverket\)](#)

Viimati uuendatud: 17/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.